

2023/2225

30.10.2023.

DIREKTIVA (EU) 2023/2225 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 18. listopada 2023.

o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive 2008/48/EZ

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽²⁾,

budući da:

- (1) U Direktivi 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾ utvrđuju se pravila na razini Unije o ugovorima o potrošačkim kreditima.
- (2) Komisija je 2014. predstavila izvješće o provedbi Direktive 2008/48/EZ. Komisija je 2020. predstavila drugo izvješće o provedbi te direktive i radni dokument službi Komisije s rezultatima evaluacije primjerenosti i učinkovitosti te direktive, koja je uključivala opsežno savjetovanje s relevantnim dionicima.
- (3) U tim izvješćima i savjetovanjima pokazalo se da je Direktiva 2008/48/EZ bila djelomično djelotvorna u osiguravanju visokih standarda zaštite potrošača i poticanju razvoja jedinstvenog tržišta kredita te da su njezini ciljevi i dalje relevantni. Razlozi zbog kojih je ta direktiva bila samo djelomično djelotvorna proizlaze i iz same Direktive, primjericice, nepreciznog formuliranja određenih članaka, i iz vanjskih čimbenika, kao što su kretanja povezana s digitalizacijom, primjena i izvršavanje u praksi u državama članicama, te činjenice da neki aspekti tržišta potrošačkih kredita nisu obuhvaćeni tom direktivom.
- (4) Digitalizacija je doprinijela kretanjima na tržištu koja nisu bila predviđena u trenutku donošenja Direktive 2008/48/EZ. Zapravo, brzi tehnološki razvoj koji je zabilježen od donošenja te direktive donio je velike promjene na tržištu potrošačkih kredita, i na strani ponude i na strani potražnje, kao što je pojava novih proizvoda i promjene u ponašanju i preferencijama potrošača.
- (5) Neprecizno formuliranje određenih odredaba Direktive 2008/48/EZ, čime se državama članicama omogućilo da donose različite odredbe koje nadilaze one predviđene u toj direktivi, dovelo je do fragmentacije regulatornog okvira diljem Unije u nizu aspekata ugovora o potrošačkim kreditima.
- (6) Situacija de facto i de jure koja proizlazi iz tih nacionalnih razlika u nekim slučajevima dovodi do narušavanja tržišnog natjecanja među vjerovnicima u Uniji i stvara prepreke unutarnjem tržištu. Situacija ograničava sposobnost potrošača da iskoristavaju postupno sve veću ponudu prekograničnih kredita, za koju se očekuje da će se i dalje povećavati zbog digitalizacije. Ta narušavanja i ograničenja mogu imati posljedice u smislu smanjenja potražnje za robom i uslugama. Ta situacija dovodi i do neodgovarajuće i neusklađene razine zaštite potrošača diljem Unije.

⁽¹⁾ SL C 105, 4.3.2022., str. 92.

⁽²⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 12. rujna 2023. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 9. listopada 2023.

⁽³⁾ Direktiva 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ (SL L 133, 22.5.2008., str. 66.).

- (7) Krediti koji se nude potrošačima posljednjih godina znatno su razvijeniji i diversificiraniji. Pojavili su se novi kreditni proizvodi, osobito u internetskom okruženju, a njihova se upotreba i dalje nastavlja razvijati. To je dovelo do pravne nesigurnosti u vezi s primjenom Direktive 2008/48/EZ na takve nove proizvode.
- (8) Ovom Direktivom dopunjuju se pravila utvrđena u Direktivi 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (*). Kako bi se zajamčila pravna sigurnost, trebalo bi pojasniti da bi se u slučaju proturječnosti između odredaba tih dviju direktiva trebale primjenjivati odredbe ove Direktive kao *lex specialis*.
- (9) U skladu s člankom 26. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), unutarnje tržište obuhvaća područje na kojem se osigurava slobodno kretanje robe, osoba i usluga. Razvojem transparentnijeg i učinkovitijeg pravnog okvira za potrošačke kredite trebali bi se povećati povjerenje i zaštita potrošača i olakšati razvoj prekograničnih aktivnosti.
- (10) Kako bi se poboljšalo funkcioniranje unutarnjeg tržišta potrošačkih kredita, potrebno je osigurati usklađeni okvir Unije u nizu osnovnih područja. S obzirom na tržište potrošačkih kredita koje se razvija, osobito u internetskom okruženju, i povećanu mobilnost građana Unije, zakonodavstvo Unije koje je usmjereno na budućnost i sposobno prilagoditi se budućim oblicima kredita i koje državama članicama omogućuje odgovarajući stupanj fleksibilnosti u njihovoj provedbi pomoći će u stvaranju ravnopravnih uvjeta za poduzeća.
- (11) U članku 169. stavku 1. i članku 169. stavku 2. točki (a) UFEU-a predviđa se da Unija doprinosi ostvarivanju visokog stupnja zaštite potrošača mjerama usvojenim na temelju članka 114. UFEU-a. U članku 38. Povelje Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”) predviđa se da se politikama Unije osigurava visoka razina zaštite potrošača.
- (12) Važno je da potrošači uživaju visoku razinu zaštite. Stoga bi trebalo biti moguće da se slobodno kretanje ponuda za kredite odvija pod optimalnim uvjetima i za one koji nude kredite i za one koji ih traže, uzimajući u obzir specifične situacije u državama članicama.
- (13) Potpuno usklađivanje potrebno je kako bi se osiguralo da svi potrošači u Uniji uživaju visoku i ekvivalentnu razinu zaštite svojih interesa i kako bi se stvorilo unutarnje tržište koje dobro funkcionira. Stoga državama članicama ne bi trebalo dopustiti da zadrže postojeće ili uvedu nove nacionalne odredbe koje odstupaju od onih utvrđenih u ovoj Direktivi, osim ako je ovom Direktivom propisano drukčije. Međutim, takvo bi ograničenje trebalo primjenjivati samo ako postoje odredbe usklađene u ovoj Direktivi. Kad ne postoje tako usklađene odredbe, države članice trebale bi i dalje imati slobodu da zadrže postojeće ili uvedu novo nacionalno zakonodavstvo. U skladu s time, države članice trebale bi imati mogućnost zadržati postojeće ili uvesti nove nacionalne odredbe o solidarnoj odgovornosti dobavljača robe odnosno pružatelja usluga i vjerovnika. Države članice također bi trebale imati mogućnost zadržati ili uvesti nove nacionalne odredbe o otkazivanju ugovora o kupoprodaji robe ili pružanju usluga ako potrošač ostvaruje svoje pravo na odustanak od ugovora o kreditu. S obzirom na to, kad je riječ o ugovorima o kreditu bez roka dospijanja, državama članicama trebalo bi biti dopušteno da odrede minimalno razdoblje koje treba proteći od trenutka kada vjerovnik zatraži povrat do dana kad se kredit mora vratiti.
- (14) Definicijama utvrđenima u ovoj Direktivi određuje se opseg usklađivanja. Obveza država članica da prenesu ovu Direktivu trebala bi stoga biti ograničena na područje primjene Direktive kako je utvrđeno tim definicijama. No ovom Direktivom ne bi se trebala dovoditi u pitanje primjena odredaba Direktive u državama članicama, u skladu s pravom Unije, u područjima izvan njezina područja primjene. Stoga bi država članica mogla zadržati postojeće ili uvesti novo nacionalno zakonodavstvo koje odgovara ovoj Direktivi ili određenim odredbama ove Direktive, a koje se odnosi na ugovore o kreditu koji su izvan njezina područja primjene, primjerice, na ugovore o kreditu kod kojih se po sklapanju ugovora od potrošača traži da položi neki predmet kao instrument osiguranja vjerovniku na čuvanje, pri čemu je odgovornost potrošača strogo ograničena na taj položeni predmet, ili se odnosi na ugovore o kreditu u ukupnom iznosu većem od 100 000 EUR. Nadalje, države članice mogle bi ovu Direktivu primjenjivati i na povezane kredite koji nisu obuhvaćeni definicijom povezanog ugovora o kreditu utvrđenom u ovoj Direktivi. Stoga bi se odredbe ove Direktive o povezanim ugovorima o kreditu mogle primjenjivati na ugovore o kreditu koji služe samo djelomično za financiranje ugovora o isporuci robe ili pružanju usluga.

(*) Direktiva 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2002. o trgovanju na daljinu financijskim uslugama koje su namijenjene potrošačima i o izmjeni Direktive Vijeća 90/619/EEZ i direktiva 97/7/EZ i 98/27/EZ (SL L 271, 9.10.2002., str. 16.).

- (15) Određeni broj država članica primjenjuje Direktivu 2008/48/EZ na područja koja nisu obuhvaćena njezinim područjem primjene radi povećanja razine zaštite potrošača, dok druge države članice imaju zasebne nacionalne propise kojima se uređuju ta područja, što proizlazi iz specifičnosti tržišta, čime se zadržavaju određene razlike među nacionalnim pravom različitih država članica u pogledu tih vrsta kredita. Zapravo, nekoliko vrsta ugovora o kreditu koji nisu obuhvaćeni područjem primjene Direktive 2008/48/EZ može biti štetno za potrošače, uključujući kratkoročne ugovore o kreditu s visokim troškovima kod kojih je iznos kredita obično niži od minimalnog praga od 200 EUR koji je utvrđen tom direktivom. U tom kontekstu, a radi osiguravanja visoke razine zaštite potrošača i olakšavanja funkcioniranja prekograničnog tržišta potrošačkih kredita, ovom Direktivom trebalo bi obuhvatiti neke ugovore koji su bili isključeni iz područja primjene Direktive 2008/48/EZ, kao što su ugovori o potrošačkim kreditima u ukupnom iznosu kredita nižem od 200 EUR. Slično tomu, ovom bi Direktivom trebalo obuhvatiti i druge proizvode koji su potencijalno štetni zbog visokih troškova koje uključuju ili visokih naknada u slučaju izostalih uplata kako bi se osigurala veća transparentnost i bolja zaštita potrošača, čime se povećava povjerenje potrošača. U toj se mjeri iz područja primjene ove Direktive ne bi trebalo isključiti ugovore o najmu ili leasingu uz mogućnost kupnje, ugovore o kreditu u obliku dopuštenog prekoračenja kod kojih se kredit mora otplatiti u roku od mjesec dana, ugovore o kreditu kod kojih se kredit odobrava bez kamata i bez ikakvih drugih naknada i ugovore o kreditu prema čijim se uvjetima kredit mora otplatiti u roku od tri mjeseca, a mogu se naplatiti samo neznatne naknade. Međutim, za neke od tih ugovora o kreditu koji su isključeni iz područja primjene Direktive 2008/48/EZ i koji bi trebali biti obuhvaćeni ovom Direktivom, odnosno ugovori o kreditu u ukupnom iznosu kredita manjem od 200 EUR, kreditu odobrenom bez kamata i bez ikakvih drugih naknada te samo uz ograničene naknade koje potrošač treba platiti za zakašnjela plaćanja i kreditu koji treba otplatiti u roku od tri mjeseca uz samo neznatne naknade, države članice trebale bi moći izuzeti od primjene definirani i ograničeni broj odredaba ove Direktive koje se odnose na oglašavanje, informacije prije sklapanja ugovora i ugovorne informacije, kako bi se izbjeglo nepotrebno opterećenje za vjerovnike, uzimajući u obzir posebnosti tržišta i posebna obilježja tih ugovora o kreditu, kao što je njihovo kraće trajanje, uz istodobno osiguravanje više razine zaštite potrošača.
- (16) Aranžmani po načelu „kupi sada, plati poslije” (eng. buy now, pay later) u kojima vjerovnik odobrava kredit potrošaču isključivo u svrhu kupnje robe ili usluga od dobavljača odnosno pružatelja, a koji su novi digitalni financijski alati koji potrošačima omogućuju kupnje i njihovu otplatu tijekom vremena, često su odobreni bez kamata i bez ikakvih drugih naknada te bi ih stoga trebalo uključiti u područje primjene ove Direktive.
- (17) Određene odgode plaćanja, u situacijama u kojima dobavljač robe ili pružatelj usluga daje potrošaču određeno vrijeme za plaćanje robe ili usluga bez kamata i bez ikakvih drugih naknada osim ograničenih naknada za zakašnjela plaćanja u skladu s nacionalnim pravom, trebalo bi isključiti iz područja primjene ove Direktive, pod uvjetom da ne postoji treća strana, primjerice kao u aranžmanima po načelu „kupi sada, plati poslije” (eng. buy now, pay later), koja nudi kredit za robu ili uslugu i da se plaćanje u cijelosti izvršava u ograničenom roku od 50 dana od isporuke robe ili pružanja usluge. Takve odgode plaćanja zapravo su poslovne prakse koje se obično upotrebljavaju kako bi se potrošačima omogućilo da plate tek nakon primitka robe ili usluga, što je korisno za potrošače, na primjer u slučaju odgode plaćanja računa za liječenje kada bolnice daju potrošačima određeno vrijeme za plaćanje zdravstvenih troškova. To bi isključenje trebalo ograničiti za određene velike internetske dobavljače robe ili pružatelje usluga koji imaju pristup velikoj bazi kupaca, ako treća strana ne nudi niti kupuje kredit i ako plaćanje treba u cijelosti izvršiti u roku od 14 dana od isporuke robe ili usluga, bez kamata i bez ikakvih drugih naknada te samo uz ograničene naknade koje potrošač treba platiti za zakašnjela plaćanja koje su određene u skladu s nacionalnim pravom. Takvi veliki internetski dobavljači, s obzirom na njihove financijske kapacitete i njihovu sposobnost da potrošače potaknu na impulzivnu kupnju i potencijalno prekomjernu potrošnju, u protivnom bi mogli ponuditi odgodu plaćanja vrlo velikih razmjera bez ikakvih zaštitnih mjera za potrošače i oslabiti pošteno tržišno natjecanje s drugim dobavljačima robe ili pružateljima usluga. Takvim bi se ograničenjem potrošačima uvijek omogućilo da plaćanja izvršavaju kad im to odgovara u roku od dva tjedna, a istodobno bi se osiguralo da veliki internetski dobavljači robe ili pružatelji usluga koji žele davati kredite u velikim razmjerima s dužim rokovima podliježu ovoj Direktivi.
- (18) Kako je opisano u uvodnoj izjavi 17. Uredbe (EU) 2015/751 Europskog parlamenta i Vijeća ^(⁶), kartice s odgođenom naplatom kreditne su kartice koje su široko dostupne na tržištu i na kojima se račun imatelja kartice tereti za ukupan iznos transakcija na određeni prethodno dogovoreni datum, obično jednom mjesečno, bez naplate kamata. Države članice trebale bi moći izuzeti iz ove Direktive određene ugovore o kreditu u obliku kartica s odgođenom naplatom jer takvi ugovori o kreditu mogu pomoći kućanstvima da svoj proračun bolje prilagode mjesečnim prihodima, ako je kredit potrebno otplatiti u roku od 40 dana, ako je bez kamata i bez drugih naknada te samo uz ograničene naknade povezane s pružanjem platne usluge te ako ga pružaju kreditna institucija ili institucija za platni promet. Tim izuzećem ne bi se trebala dovoditi u pitanje primjena relevantnih odredaba o dopuštenim prekoračenjima ili prešutno prihvaćenom prekoračenju, koje bi se trebale primjenjivati u slučaju da otplata premaši pozitivno stanje na tekućem računu.

⁽⁶⁾ Uredba (EU) 2015/751 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o međubankovnim naknadama za platne transakcije na temelju kartica (SL L 123, 19.5.2015., str. 1.).

- (19) Ugovori o najmu i leasingu u kojima obveza ili mogućnost potrošača da kupi predmet ugovora nije utvrđena ni u samom ugovoru ni u bilo kojem zasebnom ugovoru, kao što su obični ugovori o najmu, ne bi trebali biti uključeni u područje primjene ove Direktive jer ne podrazumijevaju mogući prijenos imovine po isteku ugovora.
- (20) Štoviše, u područje primjene ove Direktive trebalo bi uključiti sve ugovore o kreditu u iznosu do 100 000 EUR. Gornji prag za ugovore o kreditu utvrđen u ovoj Direktivi trebao bi biti veći od onoga utvrđenog u Direktivi 2008/48/EZ kako bi se u obzir uzela indeksacija za učinke inflacije od 2008. i za sljedeće godine.
- (21) U slučaju ugovora o kreditu koji predviđaju aranžmane između vjerovnika i potrošača u vezi s odgodom plaćanja ili načinima otplate, ako potrošač već ne ispunjava svoje obveze ili je izgledno da neće ispuniti obveze iz početnog ugovora o kreditu, ako je vjerojatno da će takvi aranžmani spriječiti mogućnost pokretanja sudskih postupaka u vezi s neispunjavanjem obveza i ako njihovi uvjeti nisu manje povoljni od onih utvrđenih u početnom ugovoru o kreditu, države članice trebale bi moći odlučiti primijeniti samo ograničen broj odredaba ove Direktive, među ostalim, izuzeti vjerovnike od obveze provođenja procjene kreditne sposobnosti. Time se ne sprječava potrošače koji imaju poteškoća s plaćanjem da sklope novi ugovor o kreditu koji bi im pomogao da lakše otplaćuju početni kredit. Smatra se izglednim da potrošači neće ispuniti svoje obveze ako, primjerice, izgube posao.
- (22) Skupno financiranje (eng. crowdfunding) razvilo se od 2008. kao oblik financiranja dostupan potrošačima, a obično se koristi za male izdatke ili ulaganja. Pružatelj usluga skupnog financiranja kredita upravlja digitalnom platformom otvorenom za javnost radi povezivanja ili olakšavanja povezivanja potencijalnih zajmodavaca, koji djeluju ili ne djeluju u okviru svoje trgovinske, poslovne ili profesionalne djelatnosti, s potrošačima koji traže financiranje. Takvo financiranje može biti u obliku potrošačkog kredita. Ako pružatelji usluga skupnog financiranja kredita daju kredite izravno potrošačima, na njih bi se trebale primjenjivati odredbe iz ove Direktive koje se odnose na vjerovnike. Ako pružatelji usluga skupnog financiranja kredita olakšavaju odobravanje kredita između vjerovnika koji djeluju u okviru svoje trgovinske, poslovne ili profesionalne djelatnosti i potrošača, na te bi se vjerovnike trebale primjenjivati obveze vjerovnika na temelju ove Direktive. U takvoj situaciji pružatelji usluga skupnog financiranja kredita djeluju kao kreditni posrednici, stoga bi se na njih trebale primjenjivati obveze kreditnih posrednika na temelju ove Direktive.
- (23) Kad je riječ o posebnim vrstama ugovora o kreditu na koje su primjenjive samo neke odredbe iz ove Direktive, države članice trebale bi i dalje imati slobodu da u svojem nacionalnom pravu urede takve vrste ugovora o kreditu u pogledu ostalih aspekata koji nisu usklađeni ovom Direktivom.
- (24) Ugovori o trajnom pružanju usluge ili isporuke robe iste vrste, pri čemu potrošač obročno plaća za takve usluge ili robu tijekom trajanja njihova pružanja, mogu se znatno razlikovati od ugovora o kreditu obuhvaćenih ovom Direktivom kad je riječ o interesima uključenih ugovornih strana i modalitetima i učinkovitosti transakcija. Stoga se takvi ugovori ne bi trebali smatrati ugovorima o kreditu za potrebe ove Direktive. Takvi ugovori uključuju, primjerice, ugovor o osiguranju kod kojeg se osiguranje plaća u mjesečnim obrocima.
- (25) Ugovore o kreditu koji obuhvaćaju odobravanje kredita osiguranih nekretninama i ugovore o kreditu čija je svrha financiranje stjecanja ili zadržavanja vlasničkih prava nad zemljištem ili na postojećoj ili projektiranoj građevini, uključujući prostore koji se upotrebljavaju u svrhe povezane s trgovinskom, poslovnom ili profesionalnom djelatnošću, trebalo bi isključiti iz područja primjene ove Direktive jer su takvi ugovori regulirani Direktivom 2014/17/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁹⁾. Međutim, kredite čija je svrha renoviranje stambene nekretnine i čiji ukupni iznos premašuje 100 000 EUR, a koji nisu osigurani ni hipotekom ni nekim drugim usporedivim instrumentom osiguranja koji se obično upotrebljava u određenoj državi članici na nekretnini ni osigurani pravom u vezi s nekretninom, ne bi trebalo isključiti iz područja primjene ove Direktive.
- (26) Ova bi se Direktiva trebala primjenjivati bez obzira na to je li vjerovnik pravna ili fizička osoba. Međutim, ova Direktiva ne bi trebala utjecati na pravo država članica da ograniče davanje potrošačkih kredita samo na pravne osobe ili određene pravne osobe.

⁽⁹⁾ Direktiva 2014/17/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. veljače 2014. o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine i o izmjeni direktiva 2008/48/EZ i 2013/36/EU i Uredbe (EU) br. 1093/2010 (SL L 60, 28.2.2014., str. 34.).

- (27) Određene odredbe ove Direktive trebale bi se primjenjivati na kreditne posrednike, koji su fizičke i pravne osobe koje u okviru svoje trgovinske, poslovne ili profesionalne djelatnosti za primitak predstavljaju ili nude ugovore o kreditu potrošačima, pomažu potrošačima poduzimanjem pripremnih radova u pogledu ugovora o kreditu ili sklapaju ugovore o kreditu s potrošačima u ime vjerovnika.
- (28) Potrošačima bi trebalo bez naknade pružati informacije, kao što su primjerena objašnjenja, informacije prije sklapanja ugovora, opće informacije i informacije o uvidu u baze podataka. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti potrebama osoba s invaliditetom.
- (29) Ovom se Direktivom poštuju temeljna prava i načela posebno priznata Poveljom. Posebice, u ovoj se Direktivi u potpunosti poštuju prava na zaštitu osobnih podataka, vlasništvo, nediskriminaciju, zaštitu obiteljskog i profesionalnog života te zaštitu potrošača u skladu s Poveljom.
- (30) Ovom Direktivom ne bi se trebala dovoditi u pitanje Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁷⁾, koja se primjenjuje na svaku obradu osobnih podataka koju provode vjerovnici i kreditni posrednici obuhvaćeni područjem primjene ove Direktive, a posebno se ne bi trebala dovoditi u pitanje načela obrade osobnih podataka utvrđena u članku 5. te uredbe, među kojima su smanjenje količine podataka, točnost i ograničavanje svrhe.
- (31) Potrošače koji zakonito borave u Uniji ne bi se smjelo diskriminirati na osnovi njihova državljanstva ili mjesta boravka ni po bilo kojoj osnovi navedenoj u članku 21. Povelje kad ti potrošači unutar Unije podnose zahtjev za ugovor o kreditu, kad sklapaju takav ugovor ili kad imaju takav ugovor. Time se ne dovodi u pitanje mogućnost nuđenja različitih uvjeta pristupa kreditu ako su ti različiti uvjeti propisno opravdani objektivnim kriterijima. Nadalje, to se ne bi trebalo tumačiti kao stvaranje obveze za vjerovnike ili kreditne posrednike da pružaju usluge u područjima u kojima ne posluju.
- (32) Potrošače bi trebalo zaštititi od nepoštenih ili zavaravajućih praksi, osobito u pogledu informacija koje pruža vjerovnik ili kreditni posrednik, u skladu s Direktivom 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁸⁾. Ta se direktiva i dalje primjenjuje na ugovore o kreditu te funkcionira kao „sigurnosna mreža” kojom se osigurava da se u svim sektorima može održati visoka zajednička razina zaštite potrošača od nepoštenih poslovnih praksi, među ostalim dopunjavanjem drugog prava Unije.
- (33) Trebalo bi utvrditi posebne odredbe o oglašavanju ugovora o kreditu i o određenim elementima standardnih informacija koje treba pružati potrošačima kako bi im se omogućilo, u prvom redu, da uspoređuju različite ponude. Takve standardne informacije trebalo bi davati na jasan, sažet i uočljiv način s pomoću reprezentativnog primjera. Ukupni iznos kredita i rok otplate koje je vjerovnik odabrao za takav reprezentativni primjer trebali bi u najvećoj mogućoj mjeri odgovarati obilježjima ugovora o kreditu koji vjerovnik oglašava. Standardne informacije trebalo bi prikazati od početka, na istaknut način, jasno i u obliku koji privlači pozornost. Trebale bi biti jasno čitljive i prilagođene tako da se vodi računa o tehničkim ograničenjima određenih medija kao što su zasloni mobilnih telefona. Na digitalnim kanalima dio standardnih informacija iz reprezentativnog primjera mogao bi biti dostupan klikanjem, kliznim pomicanjem ili prelaskom prstom. Međutim, prije pristupanja ponudama kredita potrošačima bi trebalo pružiti sve standardne informacije koje treba uključiti u oglašavanje ugovora o kreditu, čak i u slučaju klikanja, kliznog pomicanja ili prelaska prstom. Standardne informacije trebalo bi i jasno odijeliti od svih dodatnih informacija koje se odnose na ugovor o kreditu. Privremene promotivne uvjete, kao što je promotivna stopa s nižom stopom zaduživanja u početnim mjesecima ugovora o kreditu, trebalo bi jasno navesti kao takve. Potrošači bi trebali moći vidjeti sve bitne informacije jednim pogledom, čak i ako ih gledaju na zaslonima mobilnih telefona. Potrošaču bi trebalo priopćiti i telefonski broj i e-adresu vjerovnika i, ako je primjenjivo, kreditnog posrednika kako bi mu se omogućilo da brzo i učinkovito stupi u kontakt s vjerovnikom ili kreditnim posrednikom.

⁽⁷⁾ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

⁽⁸⁾ Direktiva 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća („Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi”) (SL L 149, 11.6.2005., str. 22.).

Trebalo bi navesti gornju granicu ako nije moguće naznačiti ukupni iznos kredita kao ukupni iznos koji se stavlja na raspolaganje, posebno kada ugovor o kreditu daje potrošačima slobodu povlačenja tranši s ograničenjem u odnosu na iznos. Ta bi gornja granica trebala naznačivati gornju granicu kredita koji se može staviti na raspolaganje potrošačima. U posebnim i opravdanim slučajevima, kako bi potrošači bolje razumjeli informacije objavljene pri oglašavanju ugovora o kreditu ako medij koji se upotrebljava ne omogućuje vizualni prikaz tih informacija, kao pri oglašavanju putem radija, količinu objavljenih informacija trebalo bi smanjiti. Osim toga, države članice trebale bi i dalje imati slobodu da u svojem nacionalnom pravu uređuju zahtjeve za informacije u pogledu oglašavanja ugovora o kreditu koje ne sadržava informacije o troškovima kredita. Radi smanjenja broja slučajeva neodgovarajuće prodaje kredita potrošačima koji si to ne mogu priuštiti i promicanja održivoga kreditiranja, oglašavanje ugovora o kreditu trebalo bi u svim slučajevima sadržavati jasno i istaknuto upozorenje kako bi potrošači bili svjesni da pozajmljivanje novca nije besplatno. Kako bi se osigurala viša razina zaštite potrošača, trebalo bi zabraniti određene oglase, kao što su oni kojima se potrošače potiče na traženje kredita tako što im se sugerira da bi se kreditom poboljšala njihova financijska situacija ili se navodi da registrirani krediti u bazama podataka imaju mali ili nikakav utjecaj na procjenu zahtjeva za kredit. Državama članicama trebalo bi dopustiti i da zabrane oglase koje smatraju rizičnima za potrošače, kao što su oni u kojima se ističe jednostavnost ili brzina dobivanja kredita.

- (34) Trajni medij, uključujući papirnate te interoperabilne, prijenosne i strojno čitljive digitalne verzije dokumenata, trebao bi omogućiti da se informacije osobno upute potrošaču, trebao bi potrošaču omogućiti pohranu informacija tako da budu dostupne za buduću upotrebu i u vremenskom razdoblju koje odgovara namjeni tih informacija, trebao bi omogućiti nepromijenjeno prikazivanje pohranjenih informacija te bi trebao osigurati čitljivost informacija kako bi se informacije mogle čitati i kako bi se na njih moglo upućivati. Potrošači bi trebali imati mogućnost odabira vrste trajnog medija na kojem će primati informacije u predugovornoj fazi i nakon sklapanja ugovora te na kojem će dati obavijest o svom odustanku. Međutim, potrošači ne bi trebali moći dati obavijest o svom odustanku ni zahtijevati od vjerovnika ili, ako je primjenjivo, kreditnih posrednika da pruže informacije na vrstama trajnog medija čija upotreba nije uobičajena.
- (35) Oglašavanje je često posebno usmjereno na jedan ili više proizvoda, a potrošači bi trebali biti u mogućnosti odlučivati nakon što se u potpunosti upoznaju s asortimanom kreditnih proizvoda u ponudi. U tom pogledu, opće informacije igraju bitnu ulogu u edukaciji potrošača u odnosu na širok asortiman dostupnih proizvoda i usluga te njihovih ključnih značajki. Potrošači bi stoga trebali moći u bilo koje doba pristupiti općim informacijama o dostupnim kreditnim proizvodima. Time se ne bi trebala dovoditi u pitanje obveza pružanja personaliziranih informacija prije sklapanja ugovora potrošačima.
- (36) Kako bi se potrošačima omogućilo da svoje odluke donesu potpuno upoznati s činjenicama, potrošači bi trebali pravodobno, a ne u vrijeme sklapanja ugovora o kreditu, primiti odgovarajuće informacije prije sklapanja ugovora, uključujući informacije o uvjetima i troškovima kredita te o njihovim obvezama, kao i odgovarajuća objašnjenja tih informacija, kako bi ih potrošači mogli pažljivo proučiti bez žurbe i kad njima to odgovara. Ovo je radi osiguravanja da potrošači imaju dovoljno vremena za čitanje i razumijevanje informacija prije sklapanja ugovora, usporedbu ponuda i donošenje informirane odluke. Takvim se zahtjevom ne bi trebala dovoditi u pitanje Direktiva Vijeća 93/13/EEZ ⁽⁹⁾.
- (37) Informacije prije sklapanja ugovora trebale bi se pružati putem standardnog europskog informativnog obrasca o potrošačkom kreditu utvrđenog u Prilogu I. ovoj Direktivi. Kako bi se potrošačima pomoglo u razumijevanju i uspoređivanju različitih ponuda, trebalo bi prikazati ključne elemente kredita na uočljiv način na prvoj stranici tog obrasca, putem kojeg bi potrošači trebali jednim pogledom vidjeti sve bitne informacije, čak i na zaslonima mobilnih telefona. Ako se svi ključni elementi ne mogu uočljivo prikazati na jednoj stranici, trebalo bi ih prikazati u prvom dijelu standardnog europskog informativnog obrasca o potrošačkom kreditu na najviše dvije stranice. Informacije pružene u tom obrascu trebale bi biti jasne, jasno čitljive i prilagođene tehničkim ograničenjima određenih medija kao što su zasloni mobilnih telefona. Trebale bi biti prikazane na odgovarajući i prikladan način na različitim kanalima kako bi se osiguralo da svaki potrošač može pristupiti informacijama na ravnopravnoj osnovi i u skladu s Direktivom (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, 21.4.1993., str. 29.).

⁽¹⁰⁾ Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga (SL L 151, 7.6.2019., str. 70.).

- (38) Kako bi se osigurala najveća moguća transparentnost i usporedivost ponuda, informacije prije sklapanja ugovora trebale bi uključivati posebno efektivnu kamatnu stopu koja se primjenjuje na kredit i određuje na isti način u cijeloj Uniji. S obzirom na to da se u ovoj fazi efektivna kamatna stopa može navesti samo putem primjera, taj bi primjer trebao biti reprezentativan. Stoga bi on trebao odgovarati, primjerice, prosječnom trajanju i ukupnom iznosu odobrenog kredita za vrstu ugovora o kreditu koji se razmatra te, ako je primjenjivo, za vrstu kupljene robe. Pri utvrđivanju reprezentativnog primjera u obzir bi trebalo uzeti i učestalost određenih vrsta ugovora o kreditu na određenom tržištu. Kada je riječ o stopi zaduživanja, učestalosti obroka i kapitalizaciji kamata, vjerovnici bi trebali koristiti svoju uobičajenu metodu izračuna za dotični potrošački kredit. Ako je od trenutka pružanja informacija prije sklapanja ugovora do trenutka obvezivanja potrošača ugovorom o kreditu ili ponudom prošlo manje od jednog dana, vjerovnik i, ako je primjenjivo, kreditni posrednik trebali bi u roku od jednog do sedam dana nakon sklapanja ugovora ili, ako je primjenjivo, nakon potrošačeva podnošenja obvezujuće ponude kredita, podsjetiti potrošača na mogućnost odustanka od ugovora o kreditu.
- (39) Ukupni trošak kredita za potrošača trebao bi obuhvaćati sve troškove, uključujući kamate, provizije, poreze, naknade za kreditne posrednike i sve ostale naknade koje potrošač mora platiti u vezi s ugovorom o kreditu, osim troškova javnog bilježnika. Stvarno poznavanje troškova od strane vjerovnika trebalo bi procjenjivati objektivno, uzimajući u obzir zahtjeve u pogledu profesionalnosti propisane u ovoj Direktivi.
- (40) Ugovore o kreditu kod kojih se stopa zaduživanja periodično revidira u skladu s promjenama koje se javljaju u referentnoj stopi iz ugovora o kreditu ne bi trebalo smatrati ugovorima o kreditu s fiksnom stopom zaduživanja.
- (41) Države članice trebale bi i dalje imati slobodu da zadrže postojeće ili uvedu nove nacionalne odredbe kojima se vjerovnicima zabranjuje da od potrošača zahtijevaju da, u vezi s ugovorom o kreditu, otvore bankovni račun ili sklope ugovor o drugoj dodatnoj usluzi ili da plaćaju troškove ili naknade za takve bankovne račune ili druge dodatne usluge. U onim državama članicama u kojima su takve kombinirane ponude dopuštene potrošači bi prije sklapanja ugovora o kreditu trebalo obavijestiti o svim dodatnim uslugama čije je ugovaranje obvezno da bi se kredit uopće dobio ili u uvjetima pod kojima se nude na tržištu. Troškovi koji se plaćaju u slučaju takvih dodatnih usluga, osobito premije osiguranja, trebali bi biti uključeni u ukupni trošak kredita. Alternativno, ako se iznos takvih troškova ne može unaprijed odrediti, potrošači bi odgovarajuće informacije o postojanju takvih troškova trebali dobiti u predugovornoj fazi. Trebalo bi pretpostavljati da su vjerovnici upoznati s troškovima dodatnih usluga koje potrošačima nude sami ili u ime treće strane, osim ako visina tih troškova ovisi o specifičnim karakteristikama ili situaciji potrošača.
- (42) Međutim, za specifične vrste ugovora o kreditu primjereno je, radi osiguravanja odgovarajuće razine zaštite potrošača bez prekomjernog opterećivanja vjerovnika ili, ako je primjenjivo, kreditnih posrednika, ograničiti zahtjeve u vezi s pružanjem informacija prije sklapanja ugovora, uzimajući u obzir specifičnu narav takvih vrsta ugovora o kreditu.
- (43) Potrošačima bi trebalo dati sveobuhvatne informacije prije nego što sklope ugovor o kreditu, bez obzira na to je li kreditni posrednik uključen u stavljanje kredita na tržište. Stoga bi se, općenito, zahtjevi u vezi s pružanjem informacija prije sklapanja ugovora trebali primjenjivati i na kreditne posrednike. Međutim, ako dobavljači robe ili pružatelji usluga djeluju kao kreditni posrednici u pomoćnoj ulozi, nije primjereno uvoditi im pravnu obvezu pružanja informacija prije sklapanja ugovora u skladu s ovom Direktivom. Može se, primjerice, smatrati da dobavljači robe ili pružatelji usluga djeluju kao kreditni posrednici u pomoćnoj ulozi ako njihova djelatnost kao kreditnih posrednika nije glavna svrha njihove trgovinske, poslovne ili profesionalne djelatnosti. U tim je slučajevima dostatna razina zaštite potrošača ipak postignuta jer bi vjerovnik trebao biti odgovoran osigurati da potrošač dobije potpune informacije prije sklapanja ugovora, ili od kreditnog posrednika, ako se vjerovnik i kreditni posrednik tako dogovore, ili na neki drugi odgovarajući način.
- (44) Države članice trebale bi moći regulirati potencijalno obvezujuću narav informacija koje vjerovnik ili, ako je primjenjivo, kreditni posrednik, treba pružiti potrošaču prije sklapanja ugovora o kreditu i razdoblje u kojem te informacije trebaju biti obvezujuće za vjerovnika.

- (45) Unatoč informacijama prije sklapanja ugovora koje treba pružiti, potrošaču će možda i dalje biti potrebna dodatna pomoć kako bi donio odluku o tome koji je ugovor o kreditu iz asortimana predloženih proizvoda najprimjereniji za njegove ili njezine potrebe i financijsku situaciju. Stoga bi države članice trebale osigurati da prije sklapanja ugovora o kreditu vjerovnici i, ako je primjenjivo, kreditni posrednici pružaju takvu pomoć u pogledu kreditnih proizvoda koje nude potrošaču na način da potrošaču bez naknade pruže primjerena objašnjenja relevantnih informacija, uključujući posebice bitne značajke proizvoda predloženih potrošaču, i to na personaliziran način kako bi potrošač razumio učinke koje bi ti proizvodi mogli imati na njegovu ili njezinu ekonomsku situaciju, uključujući pravne i financijske posljedice do kojih može doći zbog nepravilnog izvršenja ugovornih obveza. Vjerovnici i, ako je primjenjivo, kreditni posrednici trebali bi način na koji pružaju takva objašnjenja prilagoditi okolnostima u kojima se kredit nudi i potrebi potrošača za pomoći, uzimajući u obzir znanje i iskustvo potrošača povezano s kreditima te narav pojedinačnih kreditnih proizvoda. Takva objašnjenja sama po sebi ne bi trebala predstavljati osobnu preporuku. Države članice trebale bi moći zahtijevati od vjerovnika i, ako je primjenjivo, kreditnih posrednika da dokumentiraju u kojem obliku i kada su takva objašnjenja dostavljena potrošaču.
- (46) Kako je istaknuto u Komisijinu Prijedlogu uredbe o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji (Akt o umjetnoj inteligenciji), objavljenom 21. travnja 2021., sustavi umjetne inteligencije (UI) mogu se lako upotrebljavati u različitim sektorima gospodarstva i društva, među ostalim i preko granica, te se mogu kretati unutar cijele Unije. U tom bi kontekstu vjerovnici i kreditni posrednici, pri personalizaciji cijena svojih ponuda za određene potrošače ili određene kategorije potrošača na temelju automatiziranog donošenja odluka, trebali jasno obavijestiti potrošače da je cijena koja im je prikazana personalizirana na temelju automatizirane obrade osobnih podataka, uključujući izvedene podatke, kako bi mogli uzeti u obzir potencijalne rizike prilikom odluke o kupnji. Na temelju članka 14. stavka 2. točke (f) Uredbe (EU) 2016/679 vjerovnici i kreditni posrednici dužni su potrošače koji primaju ponudu obavijestiti i o izvorima podataka koji se upotrebljavaju za personalizaciju ponude.
- (47) Važno je spriječiti praksu kao što je vezanje određenih proizvoda koja potrošače može navesti na sklapanje ugovora o kreditu koji nisu u njihovu najboljem interesu, ali pritom ne ograničiti objedinjavanje proizvoda koje može biti korisno za potrošače. Države članice trebale bi ipak nastaviti sa strogim nadzorom tržišta maloprodajnih financijskih usluga kako bi se osiguralo da praksa objedinjavanja usluga ne utječe negativno na odabir potrošača ili tržišno natjecanje. Praksu vezanja usluga načelno ne bi trebalo dopustiti, osim ako se financijska usluga ili proizvod koji se nude zajedno s ugovorom o kreditu ne mogu ponuditi zasebno jer čine sastavni dio kredita, primjerice u slučaju dopuštenog prekoračenja. Iako bi, uzimajući u obzir pitanja proporcionalnosti, vjerovnik trebao moći zahtijevati od potrošača da posjeduje relevantnu policu osiguranja radi jamčenja otplate kredita ili osiguravanja vrijednosti instrumenta osiguranja, potrošač bi trebao moći odabrati vlastitog osiguravatelja. Time ne bi trebalo dovoditi u pitanje uvjete kreditiranja koje je utvrdio vjerovnik, pod uvjetom da je u polici osiguranja tog osiguravatelja sadržana jednaka razina jamstva kao u polici osiguranja koju predlaže ili nudi vjerovnik. Nadalje, države članice trebale bi moći standardizirati, u cijelosti ili djelomično, pokriće koje se pruža ugovorima o osiguranju kako bi se olakšala usporedba različitih ponuda onim potrošačima koji to žele. Kako bi potrošač imao dodatno vrijeme za usporedbu ponuda osiguranja prije kupnje police osiguranja, države članice trebale bi zahtijevati da potrošač ima najmanje tri dana za usporedbu ponuda osiguranja povezanih s ugovorom o kreditu, bez promjene ponude, te da je potrošač o tome obaviješten. Potrošači bi trebali moći sklopiti policu osiguranja prije isteka tog trodnevnog razdoblja ako to izričito zatraže.
- (48) Zbog svoje povijesti bolesti mnoge osobe koje su preživjele rak, a u dugotrajnoj su remisiji, često su zakinute u pristupu financijskim uslugama. Često im se određuju nedopustivo visoke premije, iako su izliječene prije mnogo godina, pa čak i desetljeća. Kako bi se potrošačima koji su preživjeli rak omogućio jednak pristup osiguranju povezanom s ugovorima o kreditu, države članice trebale bi zahtijevati da se police osiguranja ne temelje na osobnim podacima o dijagnosticiranju onkoloških bolesti potrošača nakon odgovarajućeg razdoblja koje uslijedi nakon završetka liječenja tih potrošača. Takvo razdoblje koje odrede države članice ne bi trebalo biti dulje od 15 godina od završetka liječenja potrošača.
- (49) Ugovori o kreditu i dodatne usluge trebali bi se prikazivati jasno i transparentno. Ne bi trebalo biti moguće pretpostaviti da je potrošač pristao sklopiti ugovor o kreditu ili o kupnji dodatnih usluga. Svaki takav pristanak potrošač bi trebao dati jasnom potvrđnom radnjom kojom izražava svoju dobrovoljnu, konkretnu, informiranu i nedvosmisleno suglasnost. U tom se kontekstu šutnja, nečinjenje ili standardna opcija kao što su polja unaprijed označena kvačicom ne bi trebali smatrati pristankom potrošača.

- (50) Savjetovanje u obliku personalizirane preporuke, odnosno savjetodavne usluge, aktivnost je koja se može kombinirati s drugim aspektima odobravanja kredita ili kreditnog posredovanja. Stoga bi potrošače, kako bi mogli razumjeti prirodu usluga koje su im pružene, trebalo upoznati s time što čini te savjetodavne usluge te jesu li im te usluge pružene ili im se mogu pružiti. S obzirom na važnost koju potrošači pridaju upotrebi pojmova „savjet” i „savjetnici”, državama članicama trebalo bi dopustiti da zabrane upotrebu tih ili sličnih pojmova ako savjetodavne usluge potrošačima pružaju vjerovnici ili kreditni posrednici. Primjereno je osigurati da države članice uvedu zaštitne mjere ako je savjet opisan kao neovisan kako bi se osiguralo da su asortiman proizvoda koji se razmatra i načini primanja naknada u skladu s očekivanjima potrošača o takvim savjetima. Kad pružaju savjetodavne usluge, vjerovnici ili kreditni posrednici trebali bi navesti hoće li se preporuka temeljiti isključivo na njihovu vlastitom asortimanu proizvoda ili na širokom asortimanu proizvoda s cijelog tržišta, kako bi potrošač mogao razumjeti na čemu se preporuka temelji. Nadalje, vjerovnik i kreditni posrednik trebali bi navesti koliku naknadu potrošač treba platiti za savjetodavne usluge, ili ako se taj iznos u trenutku objave ne može utvrditi, metodu koja se koristi za njezin izračun. Savjeti bi se uvijek trebali pružati u najboljem interesu potrošača, a trebali bi ih pružati savjetnici koji se informiraju o potrebama i situaciji potrošača i koji preporučuju ugovore o kreditu koji odgovaraju potrebama, financijskoj situaciji i osobnim okolnostima potrošača, imajući pritom na umu cilj minimiziranja neispunjavanja obveza i dospjelih neplaćenih obveza. Nadalje, pri pružanju savjeta trebalo bi uzeti u obzir dovoljno velik broj ugovora o kreditu u asortimanu proizvoda savjetnika.
- (51) Odobravanje kredita koji potrošač nije zatražio može u nekim slučajevima biti povezano s praksama koje su štetne za potrošača. U tom pogledu, trebalo bi zabraniti nezatraženo odobravanje kredita, uključujući nezatražene unaprijed odobrene kreditne kartice koje se šalju potrošačima, jednostrano uvođenje novog dopuštenog prekoračenja ili prešutno prihvaćenog prekoračenja ili jednostrano povećanje potrošačeva dopuštenog prekoračenja, prešutno prihvaćenog prekoračenja ili ograničenja potrošnje na kreditnoj kartici. Nezatraženo odobravanje kredita u obliku ugovora sklopljenih izvan poslovnih prostorija kako su definirani u članku 2. točki 8. Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ također bi trebalo zabraniti. Zabrana nezatraženog odobravanja kredita ne bi trebala spriječiti vjerovnike i kreditne posrednike da oglašavaju ili nude kredite tijekom poslovnog odnosa u skladu s pravom Unije o zaštiti potrošača i nacionalnim mjerama u skladu s pravom Unije, što uključuje oglašavanje i nuđenje kredita na prodajnom mjestu za financiranje kupnje robe ili usluge.
- (52) Države članice mogu potrošačima ponuditi mogućnost da u skladu s nacionalnim pravom poduzmu razmjernu i djelotvornu pravnu lijekove protiv vjerovnika ili kreditnih posrednika ako ne poštuju obveze iz ove Direktive. Ti pravni lijekovi mogli bi podrazumijevati naknadu štete i smanjenje ukupnih troškova kredita za potrošača ili raskid ugovora o kreditu.
- (53) Države članice trebale bi poduzeti odgovarajuće mjere za promidžbu odgovornih praksi tijekom svih faza kreditnog odnosa, uzimajući u obzir specifična svojstva svojih kreditnih tržišta. Te bi mjere trebale moći obuhvaćati, primjerice, pružanje informacija potrošačima i njihovu edukaciju, što uključuje upozorenja o rizicima povezanim s neispunjavanjem obveze plaćanja i prezaduženošću. Na rastućem kreditnom tržištu posebno je važno da se vjerovnici ne upuštaju u neodgovorno pozajmljivanje i da ne daju kredite bez prethodne procjene kreditne sposobnosti. Države članice trebale bi provoditi potreban nadzor kako bi se izbjeglo takvo ponašanje vjerovnika i trebale bi odrediti potrebna sredstva za sankcioniranje takvog ponašanja. Ne dovodeći u pitanje odredbe o kreditnom riziku iz Direktive 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ vjerovnici bi trebali snositi odgovornost za provjeravanje kreditne sposobnosti potrošača u svakom pojedinačnom slučaju. U tu bi svrhu vjerovnicima trebalo dopustiti da upotrebljavaju informacije koje im je potrošač dao ne samo tijekom sastavljanja dotičnog ugovora o kreditu nego i tijekom dugotrajnog komercijalnog odnosa. I potrošači bi trebali djelovati razborito i poštovati svoje ugovorne obveze.

⁽¹⁾ Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 304, 22.11.2011., str. 64.).

⁽²⁾ Direktiva 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ (SL L 176, 27.6.2013., str. 338.).

- (54) Od ključne je važnosti da se sposobnost i sklonost potrošača da otplati kredit procijene i provjere prije sklapanja ugovora o kreditu. Ta procjena kreditne sposobnosti trebala bi biti razmjerna i provoditi se u interesu potrošača, kako bi se spriječile prakse neodgovornog pozajmljivanja i prezaduženost, te bi se trebali uzeti u obzir svi potrebni i relevantni čimbenici koji bi mogli utjecati na sposobnost potrošača da otplati kredit. Plan otplate trebao bi biti prilagođen specifičnim potrebama potrošača i njegovoj sposobnosti otplate. U slučajevima u kojima zahtjev za kredit zajednički podnosi više potrošača, procjena kreditne sposobnosti mogla bi se provesti na temelju zajedničke sposobnosti otplate. Pozitivan ishod procjene ne bi trebao dovesti u pitanje vjerovnikovu slobodu ugovaranja u vezi s odobravanjem kredita. Države članice trebale bi moći izdavati dodatne smjernice o dodatnim kriterijima i metodama procjene kreditne sposobnosti potrošača, primjerice, određivanjem ograničenja s obzirom na omjere vrijednosti kredita i imovine ili vrijednosti kredita i prihoda.
- (55) Procjena kreditne sposobnosti trebala bi se temeljiti na informacijama o financijskoj i ekonomskoj situaciji. Takve bi informacije trebale biti nužne i razmjerne prirodi, trajanju, vrijednosti i rizicima kredita za potrošača, u skladu s načelom smanjenja količine podataka utvrđenim u Uredbi (EU) 2016/679, te bi trebale biti relevantne, potpune i točne. Te bi informacije trebale uključivati barem prihode i troškove potrošača, uključujući da se na odgovarajući način uzmu u obzir tekuće obveze potrošača, među ostalim troškovi života potrošača i potrošačeva kućanstva te financijske obveze potrošača. Te informacije ne bi trebale uključivati posebne kategorije osobnih podataka iz članka 9. stavka 1. Uredbe (EU) 2016/679, kao što su zdravstveni podaci, uključujući podatke o oboljenju od raka, ni informacije dobivene s društvenih mreža. U Smjernicama Europskog nadzornog tijela za bankarstvo od 29. svibnja 2020. o odobravanju i praćenju kredita pružaju se smjernice o tome koje se kategorije podataka mogu koristiti za obradu osobnih podataka za potrebe procjene kreditne sposobnosti, što uključuje dokaze o prihodima ili drugim izvorima otplate, i informacije o financijskoj imovini i obvezama ili o ostalim financijskim obvezama. Potrošači bi trebali dostaviti informacije o svojoj financijskoj i ekonomskoj situaciji radi olakšavanja procjene kreditne sposobnosti. Kredit bi se trebao staviti na raspolaganje potrošaču samo ako rezultat procjene kreditne sposobnosti upućuje na to da je vjerojatno da će obveze koje proizlaze iz ugovora o kreditu biti ispunjene na način koji se zahtijeva tim ugovorom. Vjerovnik bi pri procjeni sposobnosti potrošača da ispuni svoje obveze na temelju ugovora o kreditu u obzir trebao uzeti relevantne čimbenike i posebne okolnosti, primjerice, među ostalim, u slučaju kredita koji se odobravaju u skladu s ovom Direktivom za financiranje studija ili pokrivanje izvanrednih zdravstvenih troškova, postojanje dostatnih dokaza da će taj kredit potrošaču u budućnosti donijeti prihode ili postojanje kolaterala ili drugih oblika jamstava koje bi potrošač mogao pružiti radi osiguranja kredita.
- (56) U Komisijinu Prijedlogu uredbe o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji (Akt o umjetnoj inteligenciji) utvrđuje se da bi UI sustave koji se upotrebljavaju za ocjenu kreditnog rejtinga ili kreditne sposobnosti fizičkih osoba trebalo klasificirati kao visokorizične UI sustave jer određuju pristup tih osoba financijskim sredstvima ili osnovnim uslugama kao što su stanovanje, električna energija i telekomunikacijske usluge. S obzirom na te visoke rizike, kad god procjena kreditne sposobnosti uključuje automatiziranu obradu, potrošač bi trebao imati pravo na ljudsku intervenciju od strane vjerovnika. Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) 2016/679, potrošač bi trebao imati pravo dobiti smisleno, razumljivo objašnjenje o provedenoj procjeni i načinu funkcioniranja upotrijebljene automatizirane obrade, uključujući glavne varijable, logiku i rizike povezane s obradom, kao i pravo da izrazi stajalište potrošača te zatraži preispitivanje procjene kreditne sposobnosti i preispitivanje odluke u vezi s odobravanjem kredita. Potrošač bi trebao imati pravo biti obaviješten o tim pravima nakon što je propisno obaviješten o postupku koji se primjenjuje. Mogućnost zahtijevanja preispitivanja početne procjene i odluke ne bi nužno trebala dovesti do odobravanja kredita potrošaču.
- (57) Kako bi procijenio kreditni status potrošača, vjerovnik bi trebao izvršiti i uvid u baze podataka o kreditima. Zbog pravnih i činjeničnih okolnosti takvi se uvidi mogu razlikovati u opsegu. Radi sprečavanja bilo kakvog narušavanja tržišnog natjecanja među vjerovnicima, oni koji su pod nadzorom i koji u potpunosti ispunjavaju obveze iz Uredbe (EU) 2016/679 trebali bi imati pristup privatnim ili javnim bazama podataka o kreditima koje se odnose na potrošače u državi članici u kojoj nemaju poslovni nastan te bi taj pristup trebali ostvarivati pod nediskriminirajućim uvjetima u usporedbi s vjerovnicima s poslovnim nastanom u toj državi članici. Države članice trebale bi olakšati prekogranični pristup privatnim ili javnim bazama podataka, u skladu s Uredbom (EU) 2016/679. Kako bi se poboljšala uzajamnost, u bazama podataka o kreditima trebale bi se čuvati barem informacije o dospjelim neplaćenim obvezama potrošača pri otplati kredita, o vrsti kredita i o identitetu vjerovnika, u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom. Vjerovnici i kreditni posrednici ne bi trebali obrađivati posebne kategorije podataka, kao što su zdravstveni podaci iz članka 9. stavka 1. Uredbe (EU) 2016/679, ni informacije dobivene s društvenih mreža jer

se ni te kategorije podataka ni takve informacije ne bi trebale upotrebljavati za potrebe procjene kreditne sposobnosti potrošača. Pružatelji baza podataka o kreditima trebali bi imati uspostavljene postupke kojima se osigurava da su informacije sadržane u njihovim bazama podataka ažurirane i točne. Ako se zahtjev za kredit odbije na temelju uvida u bazu podataka, vjerovnici bi bez nepotrebne odgode i bez naknade trebali obavijestiti potrošače o rezultatima takvog uvida i o pojedinostima o bazi podataka iz koje su pribavili podatke kao i o kategorijama podataka koje su uzete u obzir. Nadalje, radi osiguravanja osviještenosti potrošača, države članice trebale bi osigurati da su potrošači pravodobno i u roku od 30 dana od unosa u bazu podataka obaviješteni o svim dospjelim neplaćenim obvezama u vezi s otplatom kredita koje su unesene u bazu, primjerice tako da im pošalju e-poruku s upozorenjem da trebaju pristupiti bazi podataka kako bi sami provjerili informacije o dospjelim neplaćenim obvezama u vezi s otplatom kredita.

- (58) Ovom se Direktivom ne bi trebala uređivati pitanja ugovornog prava koja se odnose na valjanost ugovora o kreditu. Stoga bi države članice u tom području trebale moći zadržati postojeće ili uvesti nove nacionalne odredbe koje su u skladu s pravom Unije. Države članice trebale bi moći regulirati pravni režim kojim se uređuju ponude za sklapanje ugovora o kreditu, posebno s obzirom na to kad treba dati ponudu i na razdoblje tijekom kojeg je takva ponuda obvezujuća za vjerovnika. Ako se takva ponuda daje u isto vrijeme kad i informacije prije sklapanja ugovora predviđene ovom Direktivom, takvu bi ponudu, kao i sve druge dodatne informacije koje vjerovnik možda želi dati potrošaču, trebalo dati u zasebnom dokumentu. Taj zasebni dokument mogao bi se priložiti standardnom europskom informativnom obrascu o potrošačkom kreditu.
- (59) U ugovoru o kreditu trebalo bi jasno i sažeto navesti sve potrebne informacije kako bi se potrošaču omogućilo da zna svoja prava i obveze na temelju tog ugovora.
- (60) Ne dovodeći u pitanje Direktivu 93/13/EEZ i predugovorne obveze na temelju ove Direktive, a radi osiguravanja visoke razine zaštite potrošača, potrošaču bi trebalo, pravodobno i prije ikakvih izmjena uvjeta ugovora o kreditu, priopćiti opis predloženih izmjena i, ako je primjenjivo, potrebu za pristankom potrošača ili pojašnjenje izmjena uvedenih po sili zakona; rokove za provedbu tih izmjena; i načine podnošenja pritužbe koje potrošač ima na raspolaganju, kao i rok za podnošenje pritužbe te naziv i adresu nadležnog tijela kojemu se pritužba može podnijeti. Izmjena ugovora o kreditu ne bi smjela utjecati ni na koja prava potrošača, uključujući prava na informacije na temelju ove Direktive. Time se ne bi trebalo dovesti u pitanje pravo Unije ili nacionalne odredbe o dopuštenosti, uvjetima i valjanosti izmjena ugovora.
- (61) Kako bi se osigurala potpuna transparentnost, potrošačima bi se trebale pružiti sve informacije o stopi zaduživanja i u predugovornoj fazi i nakon sklapanja ugovora o kreditu. Tijekom ugovornog odnosa potrošače bi, nadalje, trebalo izvješćivati o promjenama varijabilne stope zaduživanja te o tako uzrokovanim promjenama uplata. Time se ne bi trebale dovesti u pitanje odredbe nacionalnog prava koje se ne odnose na informacije za potrošače i kojima se utvrđuju uvjeti za promjene stope zaduživanja i promjene drugih ekonomskih uvjeta kojima je uređen kredit, osim promjena koje se odnose na uplate, ili se propisuju posljedice takvih promjena, primjerice utvrđuju se pravila kojima se predviđa da vjerovnik može promijeniti stopu zaduživanja samo ako postoji valjan razlog za takvu promjenu ili da potrošač može raskinuti ugovor o kreditu ako dođe do promjene stope zaduživanja ili drugih specifičnih ekonomskih uvjeta u vezi s kreditom.
- (62) Dopuštena prekoračenja i prešutno prihvaćena prekoračenja sve su češći oblici potrošačkog kredita. Stoga je potrebno regulirati te financijske proizvode kako bi se povećala razina zaštite potrošača i izbjeglo prezaduživanje. Postoji opasnost da potrošači neće moći platiti ako vjerovnici odluče zatražiti trenutni povrat. Stoga je u ovoj Direktivi potrebno utvrditi prava potrošača u pogledu dopuštenih prekoračenja i prešutno prihvaćenog prekoračenja.
- (63) U slučaju značajnog prešutno prihvaćenog prekoračenja koje traje dulje od mjesec dana vjerovnik bi trebao bez odgode obavijestiti potrošača o prešutno prihvaćenom prekoračenju, među ostalim o dotičnom iznosu, stopi zaduživanja i svim primjenjivim sankcijama, naknadama ili kamatama na dospjele neplaćene obveze. Ako potrošač redovito koristi prešutno prihvaćeno prekoračenje, vjerovnik bi mu trebao ponuditi savjetodavne usluge, ako su dostupne, kako bi potrošaču pomogao u pronalaženju jeftinijih alternativa, i uputiti ga na službe za savjetovanje o dugu.

- (64) Potrošači bi trebali imati pravo na odustanak od ugovora bez sankcija i bez obveze navođenja razloga. Međutim, kako bi se povećala pravna sigurnost, rok za odustanak trebao bi u svakom slučaju isteći 12 mjeseci i 14 dana nakon sklapanja ugovora o kreditu ako potrošač nije primio uvjete ugovora i informacije u skladu s ovom Direktivom. Rok za odustanak ne bi trebao isteći ako potrošač nije obaviješten o svojem pravu na odustanak.
- (65) Ako potrošač odustane od ugovora o kreditu u vezi s kojim je primio robu, osobito ako je riječ o kupnji u obrocima ili ugovoru o najmu ili leasingu s obvezom kupnje, ovom se Direktivom ne bi trebali dovoditi u pitanje bilo koji propisi država članica o vraćanju robe ili povezanim pitanjima.
- (66) U nekim je slučajevima nacionalnim pravom već predviđeno da se sredstva ne mogu staviti na raspolaganje potrošačima prije isteka određenog roka. U takvim slučajevima potrošači mogu poželjeti osigurati prijevremeni primitak kupljene robe ili usluga. Stoga bi, u slučaju povezanih ugovora o kreditu, države članice trebale imati mogućnost da u iznimnom slučaju i ako potrošači izričito žele prijevremeni primitak kupljene robe ili usluga, predvide da bi se rok za ostvarivanje prava na odustanak od ugovora mogao skratiti tako da bude isti kao rok prije kojeg se sredstva ne mogu staviti na raspolaganje.
- (67) U slučaju povezanih ugovora o kreditu, između kupnje robe ili usluga i ugovora o kreditu sklopljenog u tu svrhu postoji odnos međuovisnosti. Stoga, ako potrošač ostvaruje pravo na odustanak od ugovora u odnosu na ugovor o kupnji, na temelju prava Unije, povezani ugovor o kreditu za njega više ne bi trebao biti obvezujući. To ne bi trebalo imati utjecaja na nacionalno pravo koje se primjenjuje na povezane ugovore o kreditu ako ugovor o kupnji postane ništetan ili ako potrošač ostvaruje svoje pravo na odustanak od ugovora na temelju nacionalnog prava. To ne bi trebalo utjecati ni na prava koja potrošač uživa na temelju nacionalnog prava i prema kojima ne može doći ni do kakve obveze između potrošača i dobavljača robe ili pružatelja usluga, niti je moguće izvršiti ikakvo plaćanje između tih osoba, sve dok potrošač ne potpiše ugovor o kreditu radi financiranja kupnje robe ili usluga.
- (68) Ugovorne strane trebale bi imati pravo na standardno otkazivanje ugovora o kreditu bez roka dospjeća. Osim toga, vjerovnik bi trebao, ako je tako dogovoreno u ugovoru o kreditu, imati pravo suspendirati pravo potrošača na povlačenje tranše kod ugovora o kreditu bez roka dospjeća iz objektivno opravdanih razloga. Takvi razlozi mogu, primjerice, obuhvaćati sumnju na neodobreno ili prijevarno korištenje kredita ili znatno povećani rizik da potrošač neće moći ispuniti svoju obvezu otplate kredita. Ova Direktiva ne bi trebala utjecati na nacionalno ugovorno pravo kojim se uređuju prava ugovornih strana na raskid ugovora o kreditu na temelju povrede ugovora.
- (69) Pod određenim uvjetima potrošačima bi trebalo dopustiti ulaganje pravnih lijekova protiv vjerovnika u slučaju problema povezanih s ugovorom o kupnji. Međutim, države članice trebale bi odrediti u kojoj se mjeri i pod kojim uvjetima od potrošača traži ulaganje tih pravnih lijekova protiv dobavljača robe ili pružatelja usluga, posebno podnošenjem tužbe protiv dobavljača robe ili pružatelja usluga, prije nego što potrošač dođe u položaj da uloži pravne lijekove protiv vjerovnika. Potrošači ne bi smjeli biti lišeni svojih prava na temelju nacionalnog prava kojima se dobavljaču robe ili pružatelju usluga i vjerovniku pripisuje solidarna odgovornost.
- (70) Potrošači bi trebali imati pravo na ispunjenje svojih obveza prije datuma dogovorenog u ugovoru o kreditu. Kako je protumačio Sud Europske unije u presudi u predmetu Lexitor⁽¹³⁾, pravo potrošača na smanjenje ukupnog troška kredita za potrošača u slučaju prijevremene otplate kredita uključuje sve troškove koji su nametnuti potrošaču. Smanjenje ukupnog troška kredita za potrošača trebalo bi biti razmjerno preostalom trajanju ugovora o kreditu te bi trebalo uključivati i troškove koji ne ovise o trajanju tog ugovora o kreditu, uključujući one koji su u potpunosti naplaćeni u trenutku odobravanja kredita. Međutim, porezi i naknade koje je primijenila treća strana i koji su izravno plaćeni toj trećoj strani, a ne ovise o trajanju ugovora o kreditu, ne bi se trebali uzimati u obzir pri izračunu smanjenja, s obzirom na to da te troškove nije nametnuo vjerovnik i stoga ih vjerovnik ne može jednostrano

⁽¹³⁾ Presuda Suda od 11. rujna 2019., Lexitor, C-383/18, ECLI:EU:C:2019:702.

promijeniti. Ipak, pri izračunu smanjenja u obzir bi trebalo uzeti naknade koje je vjerovnik naplatio u korist treće strane. U slučaju prijevremene otplate vjerovnik bi trebao imati pravo na pravednu i objektivno opravdanu naknadu troškova izravno povezanih s prijevremenom otplatom, uzimajući u obzir i sve uštede koje je vjerovnik time ostvario. Međutim, kako bi se odredila metoda izračuna takve naknade, vrlo je važno pridržavati se nekoliko načela. Izračun naknade koja pripada vjerovniku trebao bi biti transparentan i razumljiv potrošačima već u predugovornoj fazi, i u svakom slučaju tijekom izvršenja ugovora o kreditu. Osim toga, metoda izračuna vjerovnicima bi trebala biti jednostavna za primjenu i trebalo bi olakšati nadzornu kontrolu naknade od strane nadležnih tijela. Stoga, i zahvaljujući činjenici da se potrošački kredit, s obzirom na njegovo trajanje i iznos, ne financira mehanizmima dugoročnog financiranja, trebalo bi utvrditi gornju granicu naknade u smislu paušalnog iznosa. Takav pristup odražava posebnu narav potrošačkih kredita i ne bi smio dovoditi u pitanje pristup u odnosu na druge proizvode koji se financiraju mehanizmima dugoročnog financiranja, kao što su hipotekarni krediti s fiksnim stopama.

- (71) Države članice trebale bi imati pravo predvidjeti da vjerovnik može tražiti naknadu za prijevremenu otplatu samo pod uvjetom da iznos otplaćen tijekom 12-mjesečnog razdoblja premašuje prag koji su definirale države članice. Pri određivanju tog praga, koji ne bi smio premašivati 10 000 EUR, države članice trebale bi uzeti u obzir prosječan iznos potrošačkih kredita na svojem tržištu.
- (72) Kako bi se promicalo uspostavljanje i funkcioniranje unutarnjeg tržišta te osigurala visoka razina zaštite potrošača u cijeloj Uniji, neophodno je osigurati usporedivost informacija o efektivnim kamatnim stopama u cijeloj Uniji.
- (73) Određivanje gornjih granica za stope zaduživanja, efektivne kamatne stope ili ukupni trošak kredita za potrošača uobičajena je praksa u nizu država članica. Takav sustav određivanja gornjih granica pokazao se korisnim u zaštiti potrošača od pretjerano visokih stopa zaduživanja, efektivnih kamatnih stopa ili ukupnog troška kredita za potrošača. U tom bi smislu državama članicama trebalo omogućiti da zadrže svoj postojeći pravni režim. U nastojanju da se poveća zaštita potrošača bez uvođenja nepotrebnih ograničenja za države članice, trebale bi postojati odgovarajuće mjere, kao što su gornje granice ili stope koje se smatraju previsokima, kako bi se djelotvorno spriječila zlouporaba te osiguralo da se potrošačima ne naplaćuju pretjerano visoke stope zaduživanja, efektivne kamatne stope ili ukupni trošak kredita za potrošača.
- (74) Kako bi se osigurala transparentnost, Komisija bi takve mjere koje su uvele države članice trebala učiniti javno dostupnima u sažetom i jasnom obliku.
- (75) Pravo različitih država članica znatno se razlikuje kad je riječ o poslovanju povezanom s odobravanjem ugovora o kreditu. Premda se priznaje da su u kreditno posredovanje uključeni različiti sudionici, određeni standardi na razini Unije ključni su za osiguravanje visokog stupnja stručnosti i usluga.
- (76) Primjenjivi okvir Unije trebao bi potrošačima ulijevati povjerenje da vjerovnici i kreditni posrednici uzimaju u obzir interese potrošača, uključujući njihovu moguću ranjivost i poteškoće u razumijevanju proizvoda, na temelju informacija koje su u relevantnom trenutku dostupne vjerovniku ili kreditnom posredniku i razumnih pretpostavki o rizicima u pogledu potrošačeve situacije tijekom cijelog trajanja predloženog ugovora o kreditu. Ključni aspekt osiguravanja takvog povjerenja potrošača zahtjev je za osiguravanje visokog stupnja pravednosti, poštenja i profesionalnosti u industriji, što uključuje i odgovorno ponašanje kako bi se izbjegle prakse koje negativno utječu na potrošače, i za osiguravanje odgovarajućeg upravljanja sukobima interesa, uključujući one proizašle iz primitaka, kao i za pružanje savjeta u interesu potrošača.
- (77) Primjereno je osigurati da relevantno osoblje vjerovnika i kreditnih posrednika posjeduje odgovarajući stupanj znanja i stručnosti kako bi se postigla visoka razina profesionalnosti. Stoga bi trebalo zahtijevati da vjerovnici i kreditni posrednici dokažu da posjeduju odgovarajuće znanje i stručnost na razini trgovačkog društva, na temelju minimalnih zahtjeva u pogledu znanja i stručnosti. Države članice trebale bi moći slobodno uvesti nove ili zadržati postojeće takve zahtjeve koji su primjenjivi na pojedinačne fizičke osobe i prilagoditi minimalne zahtjeve u pogledu

znanja i stručnosti različitim vrstama vjerovnika i kreditnih posrednika, posebno kada djeluju u pomoćnoj ulozi. Za potrebe ove Direktive, osoblje izravno uključeno u aktivnosti u okviru ove Direktive trebalo bi uključivati osoblje odjela za ugovaranje transakcija (eng. front office) i odjela za pozadinske poslove (eng. back office), među ostalim rukovodstvo i, ako je primjereno, članovi uprave vjerovnikâ i kreditnih posrednika, koji obavljaju bitnu ulogu u postupcima povezanim s ugovorima o kreditu. Osobe koje obavljaju funkcije podrške koje nisu povezane s postupcima u vezi s ugovorima o kreditu, uključujući osoblje zaduženo za ljudske resurse i informacijske i komunikacijske tehnologije, ne bi trebalo smatrati članovima osoblja na temelju ove Direktive. Države članice trebale bi uvesti mjere radi podupiranja podizanja svijesti malih i srednjih poduzeća koja su vjerovnici ili kreditni posrednici o zahtjevima iz ove Direktive i olakšavanja njihova usklađivanja s tim zahtjevima, kao što su kampanje informiranja, vodiči za korisnike i programi za osposobljavanje zaposlenika.

- (78) Kako bi se povećala sposobnost potrošača da donose informirane odluke o odgovornom zaduživanju i upravljanju dugom, države članice trebale bi promicati mjere potpore za edukaciju potrošača o odgovornom zaduživanju i upravljanju dugom, osobito u odnosu na ugovore o potrošačkim kreditima kao i u odnosu na općenito upravljanje proračunom. Takvu bi se obvezu moglo ispuniti uzimajući u obzir okvir za financijsku kompetentnost koji je izradila Unija u suradnji s Organizacijom za gospodarsku suradnju i razvoj. Osobito je važno pružiti smjernice potrošačima koji prvi put uzimaju potrošački kredit, posebno ako to čine s pomoću digitalnih alata. U tom bi pogledu Komisija trebala utvrditi primjere najbolje prakse kako bi se olakšao daljnji razvoj mjera za povećavanje financijske osviještenosti potrošača. Komisija bi takve primjere najbolje prakse mogla objavljivati koordinirano sa sličnim izvješćima koja se sastavljaju u vezi s drugim zakonodavnim aktima Unije. Pri osmišljavanju i promicanju tih mjera države članice trebale bi se savjetovati s relevantnim dionicima, među ostalim s organizacijama potrošača. Takva obveza ne bi trebala spriječiti države članice da osiguraju dodatno financijsko obrazovanje.
- (79) S obzirom na znatne posljedice ovršnog postupka za vjerovnike i potrošače, a potencijalno i za financijsku stabilnost, nužno je da vjerovnici na proaktivan način i u ranoj fazi počnu poduzimati korake u pogledu novonastalog kreditnog rizika te uvedu potrebne mjere kako bi se osiguralo da, prema potrebi, poduzmu razumne mjere za olakšavanje otplate prije pokretanja ovršnog postupka. Pri odlučivanju o tome je li primjereno provesti mjere za olakšavanje otplate ili je li opravdano opetovano ih nuditi, vjerovnik bi trebao uzeti u obzir, među ostalim elementima, individualnu situaciju potrošača, primjerice interese i prava potrošača, njegovu sposobnost otplate kredita i njegove razumne potrebe povezane s troškovima života, te bi vjerovnik trebao ograničiti troškove za potrošača u slučaju neispunjavanja obveza. Osobito, ako potrošač ne odgovori na ponudu vjerovnika u razumnom roku, od vjerovnika ne bi trebalo zahtijevati da opetovano nudi mjere za olakšavanje otplate. Države članice ne bi trebale sprečavati strane ugovora o kreditu da se izričito dogovore da je za otplatu kredita dovoljan prijenos vjerovniku robe obuhvaćene povezanim ugovorom o kreditu ili prihoda od prodaje te robe.
- (80) Ako se mjere za olakšavanje otplate smatraju primjerenima, one bi trebale uključivati izmjenu uvjeta početnog ugovora o kreditu, a mogle bi među ostalim uključivati potpuno ili djelomično refinanciranje ugovora o kreditu. Izmjena tih uvjeta mogla bi uključivati, među ostalim: produljenje trajanja ugovora o kreditu; promjenu vrste ugovora o kreditu; odgodu plaćanja obroka otplate, u cijelom iznosu ili djelomično, na određeno razdoblje; smanjenje stope zaduživanja; ponudu razdoblja u kojem potrošač ne treba vršiti uplate; djelomične otplate; konverziju valute; i djelomičan oprost i konsolidaciju duga. Ako se mjere za olakšavanje otplate smatraju primjerenima, od vjerovnika ne bi trebalo zahtijevati da provedu procjenu kreditne sposobnosti pri izmjeni uvjeta ugovora o kreditu, osim ako se pri izmjeni tih uvjeta znatno poveća ukupni iznos koji potrošač treba platiti. Iako se obvezom provedbe mjera za olakšavanje otplate ne bi trebali dovoditi u pitanje postupci na temelju nacionalnih pravila o ovršnom postupku, države članice trebale bi osigurati pravilnu primjenu mjera za olakšavanje otplate predviđenih ovom Direktivom.
- (81) Potrošači koji imaju poteškoća s ispunjavanjem svojih financijskih obveza mogli bi imati koristi od specijalizirane pomoći u upravljanju svojim dugovima. Financijske poteškoće obuhvaćaju širok raspon situacija, a jedan je od brojnih primjera kašnjenje s otplatom duga više od 90 dana. Cilj je usluga savjetovanja o dugu pomoći potrošačima koji se suočavaju s financijskim poteškoćama i, u mjeri u kojoj je to moguće, dati im smjernice da otplate svoje nepodmirene dugove i pritom zadrže pristojnu razinu životnog standarda i očuvaju svoje dostojanstvo. Ta personalizirana i neovisna pomoć može uključivati pravno savjetovanje, upravljanje novcem i dugom te socijalnu i psihološku pomoć. Pomoć bi trebali pružati specijalizirani subjekti koji nisu vjerovnici, kreditni posrednici,

pružatelji usluga skupnog financiranja kredita, kupci kredita ili pružatelji usluga servisiranja kredita te koji su neovisni o njima. Države članice trebale bi osigurati da usluge savjetovanja o dugu koje pružaju neovisni specijalizirani subjekti budu dostupne potrošačima, izravno ili neizravno i samo uz ograničene naknade. Te bi naknade u načelu trebale pokrivati samo operativne troškove, a ne nepotrebno opterećivati potrošače koji imaju ili bi mogli imati poteškoće u ispunjavanju svojih financijskih obveza. Ako je moguće, potrošači koji imaju poteškoća s otplatom svojih dugova upućuju se na službe za savjetovanje o dugu prije pokretanja ovršnog postupka. Usluge savjetovanja o dugu trebale bi biti lako dostupne potrošačima i uzimajući u obzir, primjerice, mjesto boravišta potrošača i njihov jezik. Države članice i dalje imaju slobodu zadržati postojeće ili uvesti posebne zahtjeve za usluge savjetovanja o dugu. Vjerovnici imaju ulogu u sprečavanju prezaduženosti ranim otkrivanjem i pružanjem potpore potrošačima koji se suočavaju s financijskim poteškoćama. Zbog toga bi vjerovnici trebali imati uspostavljene postupke i politike za otkrivanje takvih potrošača radi osiguravanja da ih mogu djelotvorno uputiti na lako dostupne usluge savjetovanja o dugu.

- (82) Kako bi se osigurala transparentnost i stabilnost na tržištu te dok se ne ostvari daljnje usklađivanje, države članice trebale bi osigurati da su uvedene odgovarajuće mjere za reguliranje ili nadzor vjerovnika.
- (83) Države članice trebale bi osigurati da vjerovnici i kreditni posrednici, uključujući nekreditne institucije, podliježu primjerenom postupku ovlašćivanja koji uključuje postupak izdavanja odobrenja za rad ili upisivanje nekreditne institucije u registar te mehanizmima nadzora, koje provodi nadležno tijelo. Zahtjev u pogledu primjerenog postupka ovlašćivanja i registracije ne bi se trebao primjenjivati na kreditne institucije kako su definirane u članku 4. stavku 1. točki 1. Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁴⁾, koje već podliježu postupku izdavanja odobrenja za rad na temelju Direktive 2013/36/EU, ni na institucije za platni promet kako su definirane u članku 4. točki 4. Direktive (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁵⁾, za usluge iz točke 4. Priloga I. Direktivi (EU) 2015/2366, niti na institucije za elektronički novac kako su definirane u članku 2. točki 1. Direktive 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁶⁾, za odobravanje kredita iz članka 6. stavka 1. prvog podstavka točke (b) Direktive 2009/110/EZ. Time se ne bi trebali dovoditi u pitanje nacionalni postupci ovlašćivanja i mehanizmi registracije ili nadzora koji se primjenjuju na institucije za platni promet i institucije za elektronički novac u svrhu odobravanja kredita potrošačima te koji se primjenjuju na kreditne institucije u svrhu aktivnosti kreditnog posredništva u skladu s pravom Unije.
- (84) Države članice trebale bi moći izuzeti od zahtjeva za ovlašćivanje i registraciju dobavljače robe ili pružatelje usluga koji se smatraju mikropoduzećima te malim i srednjim poduzećima kako su definirana u Preporuci Komisije 2003/361/EZ ⁽¹⁷⁾ i koji djeluju kao kreditni posrednici u pomoćnoj ulozi ili koji odobravaju kredit u obliku odgode plaćanja za kupnju robe i usluga koje nude, ako treća strana ne nudi kredit i ako se kredit odobrava bez kamata i naknada, osim ograničenih naknada za zakašnjela plaćanja u skladu s nacionalnim pravom. Takvim mogućim izuzećem ne bi se smjela služiti velika poduzeća kako bi izbjegla zahtjeve u pogledu ovlašćivanja i registracije utvrđene u ovoj Direktivi.
- (85) Ovom se Direktivom uređuju samo određene obveze kreditnih posrednika u odnosu na potrošače. Države članice stoga bi trebale i dalje imati slobodu da za kreditne posrednike zadrže postojeće ili uvedu dodatne obveze, uključujući uvjete pod kojima kreditni posrednik smije primiti naknade od potrošača koji je zatražio uslugu tog kreditnog posrednika.

⁽¹⁴⁾ Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (SL L 176, 27.6.2013., str. 1.).

⁽¹⁵⁾ Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (SL L 337, 23.12.2015., str. 35.).

⁽¹⁶⁾ Direktiva 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o osnivanju, obavljanju djelatnosti i bonitetnom nadzoru poslovanja institucija za elektronički novac te o izmjeni direktiva 2005/60/EZ i 2006/48/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2000/46/EZ (SL L 267, 10.10.2009., str. 7.).

⁽¹⁷⁾ Preporuka Komisije 2003/361/EZ od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

- (86) Ustup prava vjerovnika prema ugovoru o kreditu ne bi trebao imati za posljedicu stavljanje potrošača u manje povoljan položaj. Osim toga, potrošača bi trebalo propisno obavijestiti ako je ugovor o kreditu ustupljen trećoj strani. Međutim, kad izvorni vjerovnik u dogovoru s primateljem nastavlja pružati kreditne usluge potrošaču, ne postoji poseban interes potrošača da ga se obavijesti o ustupu. Stoga bi zahtjev na razini Unije da se potrošača obavijesti o ustupu u takvim slučajevima bio prekomjeran.
- (87) Države članice trebale bi i dalje imati slobodu da zadrže postojeća ili uvedu nova nacionalna pravila kojima se predviđaju kolektivni oblici komunikacije kad je to neophodno u svrhe koje se odnose na djelotvornost složenih transakcija, kao što su sekuritizacija ili likvidacija imovine, koje se odvijaju u okviru prinudne administrativne likvidacije banaka.
- (88) Potrošači bi trebali imati pristup primjerenim, brzim i djelotvornim postupcima alternativnog rješavanja sporova koji proizlaze iz prava i obveza povezanih s ugovorima o kreditu, pri čemu te postupke provode postojeća tijela, ako je to primjereno. Takav se pristup već osigurava Direktivom 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁸⁾ kad je riječ o relevantnim ugovornim sporovima. Međutim, potrošači bi trebali imati pristup i postupcima alternativnog rješavanja sporova u slučaju predugovornih sporova koji se odnose na prava i obveze utvrđene ovom Direktivom, primjerice, u odnosu na zahtjeve u vezi s pružanjem informacija prije sklapanja ugovora, savjetodavne usluge i procjenu kreditne sposobnosti, kao i u odnosu na informacije koje pružaju kreditni posrednici koji za to primaju naknadu od vjerovnika i stoga nemaju izravan ugovorni odnos s potrošačima. Takvi postupci alternativnog rješavanja sporova i subjekti koji ih nude trebali bi ispunjavati zahtjeve kvalitete utvrđene Direktivom 2013/11/EU.
- (89) Države članice trebale bi odrediti nadležna tijela ovlaštena za osiguravanje izvršavanja ove Direktive i trebale bi osigurati da se tim nadležnim tijelima dodijele istražne ovlasti i ovlasti izvršavanja te da imaju odgovarajuće resurse potrebne za obavljanje svojih zadaća. Države članice trebale bi također moći nacionalnim tijelima dodijeliti intervencijske ovlasti u pogledu proizvoda ako su kreditni proizvodi štetni za potrošače i potrebno ih je povući. Države članice trebale bi uzeti u obzir podatke o mjesečnim stopama neispunjavanja obveza povezane s različitim vrstama potrošačkih kreditnih proizvoda koji su relevantni za područje primjene ove Direktive. Nadležna tijela različitih država članica trebala bi međusobno surađivati kad god je to potrebno radi izvršavanja svojih dužnosti na temelju ove Direktive.
- (90) Države članice trebale bi utvrditi pravila o sankcijama koje se primjenjuju na povrede nacionalnih odredaba donesenih na temelju ove Direktive i trebale bi poduzeti sve potrebne mjere radi osiguranja njihove provedbe. I dok odabir sankcija ostaje diskrecijsko pravo država članica, predviđene bi sankcije trebale biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Države članice trebale bi obavijestiti Komisiju o tim pravilima i tim mjerama te bi je trebale bez odgode obavijestiti o svim naknadnim izmjenama koje na njih utječu.
- (91) Postojeća nacionalna pravila o sankcijama znatno se razlikuju na razini Unije. Posebice, ne osiguravaju sve države članice mogućnost izricanja učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih novčanih kazni trgovcima koji su odgovorni za raširene povrede ili raširene povrede s dimenzijom Unije. U određenim slučajevima ti trgovci mogu biti i skupina trgovačkih društava. Kako bi se osiguralo da tijela država članica mogu izricati učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije za raširene povrede i raširene povrede s dimenzijom Unije, koje podliježu koordiniranim istražnim mjerama i mjerama izvršavanja u skladu s Uredbom (EU) 2017/2394 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁹⁾, trebalo bi uvesti novčane kazne kao element sankcija za takve povrede.

⁽¹⁸⁾ Direktiva 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2009/22/EZ (Direktiva o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova) (SL L 165, 18.6.2013., str. 63.).

⁽¹⁹⁾ Uredba (EU) 2017/2394 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o suradnji između nacionalnih tijela odgovornih za izvršavanje propisa o zaštiti potrošača i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (SL L 345, 27.12.2017., str. 1.).

- (92) Kako bi se povećali transparentnost i povjerenje potrošača, nadležnim tijelima trebalo bi dopustiti da javnosti objave svaku upravnu sankciju izrečenu u slučaju povrede mjera donesenih na temelju ove Direktive, osim ako bi takvo objavljivanje moglo ozbiljno ugroziti financijska tržišta ili uključenim stranama prouzročiti nerazmjernu štetu.
- (93) Potrebno je preispitati učinkovito funkcioniranje ove Direktive, zajedno s napretkom u uspostavi unutarnjeg tržišta s visokom razinom zaštite potrošača za ugovore o kreditu. Komisija bi svake četiri godine trebala provesti evaluaciju ove Direktive kako bi procijenila gornji prag od 100 000 EUR utvrđen u ovoj Direktivi i postotke upotrijebljene za izračun naknade koja se plaća u slučaju prijevremene otplate, kao i procjenu o tome je li područje primjene ove Direktive i dalje primjereno u odnosu na ugovore o kreditu koji su osigurani nestambenim nekretninama. Ta bi evaluacija trebala uključivati i analizu razvoja tržišta potrošačkih kredita kojima se podupire zelena tranzicija i procjenu potrebe za daljnjim mjerama kojima bi se poboljšalo korištenje takvih kredita, kao i procjenu provedbe sankcija izrečenih u skladu s ovom Direktivom, a posebno njihove djelotvornosti i odvratajućeg učinka. Pri evaluaciji ove Direktive Komisija bi trebala analizirati gospodarske trendove u Uniji i stanje na dotičnom tržištu, primjerice pojavu novih oblika financijskih usluga, digitalne trendove te razmjere i trendove u pogledu prekograničnog odobravanja kredita. Također bi trebala razmotriti učinkovitost ove Direktive, uključujući troškove i koristi koje ona donosi poduzećima i potrošačima. Nadalje, skupno financiranje potrošačima je sve dostupniji oblik financiranja, a obično se koristi za male izdatke ili ulaganja. Iz područja primjene Uredbe (EU) 2020/1503 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁰⁾ isključene su usluge skupnog financiranja, uključujući usluge olakšavanja odobravanja kredita, koje se pružaju potrošačima. Komisija bi trebala procijeniti potrebu za daljnjim mjerama kojima bi se štitili potrošači koji žele uzeti kredit ili ulagati preko pružatelja usluga skupnog financiranja kredita.
- (94) S obzirom na to da cilj ove Direktive, a to je uspostavljanje zajedničkih pravila za određene aspekte zakona i drugih propisa država članica koji se odnose na potrošačke kredite, ne mogu dostatno ostvariti države članice s obzirom na tržišna kretanja u kontekstu digitalizacije i cilj olakšavanja prekograničnog pružanja kredita, nego se on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (95) Kako bi se izmijenilo elemente ove Direktive koji nisu ključni, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s dodatnim pretpostavkama za izračun efektivne kamatne stope. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. ⁽²¹⁾. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (96) U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom država članica i Komisije od 28. rujna 2011. o dokumentima s objašnjenjima ⁽²²⁾, države članice obvezale su se da će u opravdanim slučajevima uz obavijest o svojim mjerama za prenošenje priložiti jedan ili više dokumenata u kojima se objašnjava veza između sastavnih dijelova direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prenošenje. U pogledu ove Direktive, zakonodavac smatra opravdanim dostavljanje takvih dokumenata.
- (97) Uzimajući u obzir broj izmjena Direktive 2008/48/EZ koje treba donijeti zbog razvoja sektora potrošačkih kredita te u interesu jasnoće zakonodavstva Unije, tu bi direktivu trebalo staviti izvan snage i zamijeniti je ovom Direktivom.

⁽²⁰⁾ Uredba (EU) 2020/1503 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. listopada 2020. o europskim pružateljima usluga skupnog financiranja za poduzeća i izmjeni Uredbe (EU) 2017/1129 i Direktive (EU) 2019/1937 (SL L 347, 20.10.2020., str. 1.).

⁽²¹⁾ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

⁽²²⁾ SL C 369, 17.12.2011., str. 14.

- (98) Provedeno je savjetovanje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka u skladu s člankom 42. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²³⁾ te je on dao mišljenje 26. kolovoza 2021. ⁽²⁴⁾,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet

Ovom Direktivom utvrđuje se zajednički okvir za usklađivanje određenih aspekata zakona i drugih propisa država članica o ugovorima o potrošačkim kreditima.

Članak 2.

Područje primjene

1. Ova se Direktiva primjenjuje na ugovore o kreditu.
2. Ova se Direktiva ne primjenjuje na sljedeće:
 - (a) ugovore o kreditu osigurane hipotekom ili drugim usporedivim instrumentom osiguranja koji se obično upotrebljava u državi članici za nekretninu ili osigurane pravom u vezi s nekretninom;
 - (b) ugovore o kreditu čiji je cilj steći ili zadržati vlasnička prava nad zemljištem ili na postojećoj ili projektiranoj građevini, uključujući prostore koji se upotrebljavaju u svrhe povezane s trgovinskom, poslovnom ili profesionalnom djelatnošću;
 - (c) ugovore o kreditu koji obuhvaćaju ukupni iznos kredita veći od 100 000 EUR;
 - (d) ugovore o kreditu prema kojima poslodavci svojim zaposlenicima odobravaju kredite kao sekundarnu djelatnost, bez kamata ili po efektivnim kamatnim stopama koje su niže od stopa koje prevladavaju na tržištu i koje se ne nude široj javnosti;
 - (e) ugovore o kreditu koji se sklapaju s investicijskim društvima kako su definirana u članku 4. stavku 1. točki 1. Direktive 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁵⁾ ili s kreditnim institucijama kako su definirane u članku 4. stavku 1. točki 1. Uredbe (EU) br. 575/2013 kako bi se ulagatelju omogućilo da provede transakciju koja se odnosi na jedan ili više financijskih instrumenata navedenih u odjeljku C Priloga I. Direktivi 2014/65/EU, ako su investicijsko društvo ili kreditna institucija koji odobravaju kredit uključeni u tu transakciju;
 - (f) ugovore o kreditu koji su rezultat nagodbe postignute na sudu ili pred nekim drugim tijelom sa zakonskim ovlastima;
 - (g) ugovore o najmu ili leasingu u kojima se obveza ili mogućnost kupnje predmeta ugovora ne predviđaju ni samim ugovorom ni zasebnim ugovorom;

⁽²³⁾ Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

⁽²⁴⁾ SL C 403, 6.10.2021., str. 5.

⁽²⁵⁾ Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (SL L 173, 12.6.2014., str. 349.).

(h) odgode plaćanja za koje:

- i. dobavljač robe ili pružatelj usluga, ako treća strana ne nudi kredit, potrošaču daje rok za plaćanje te robe ili usluga koju je isporučio taj dobavljač odnosno pružatelj;
- ii. kupovna cijena plaća se bez kamata i bez ikakvih drugih naknada te samo uz ograničene naknade koje potrošač treba platiti za zakašnjela plaćanja i koje su određene u skladu s nacionalnim pravom; i
- iii. plaćanje treba u cijelosti izvršiti u roku od 50 dana od isporuke robe ili usluge.

U slučaju odgode plaćanja koju nude dobavljači robe ili pružatelji usluga koji nisu mikropoduzeća, mala ili srednja poduzeća kako su definirana u Preporuci 2003/361/EZ ako ti dobavljači ili pružatelji nude usluge informacijskog društva u smislu članka 1. stavka 1. točke (b) Direktive (EU) 2015/1535 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁶⁾ koje se sastoje od sklapanja ugovora na daljinu s potrošačima o prodaji robe ili pružanju usluga u smislu članka 2. točke 7. Direktive 2011/83/EU, ovo isključenje iz područja primjene ove Direktive primjenjuje se samo ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- i. treća strana ne nudi niti kupuje kredit;
 - ii. plaćanje treba u cijelosti izvršiti u roku od 14 dana od isporuke robe ili usluga; i
 - iii. kupovnu cijenu treba platiti bez kamata i bez ikakvih drugih naknada te samo uz ograničene naknade koje potrošač treba platiti za zakašnjela plaćanja i koje su određene u skladu s nacionalnim pravom;
- (i) ugovore o kreditu koji se odnose na odgodu plaćanja postojećeg duga, bez plaćanja naknada;
- (j) ugovore o kreditu kod kojih se od potrošača traži da položi neki predmet kao instrument osiguranja vjerovniku na čuvanje i kad je odgovornost potrošača strogo ograničena na taj položeni predmet;
- (k) ugovore o kreditu koji se odnose na zajmove koji se odobravaju užoj javnosti prema zakonskim odredbama radi općeg interesa i po nižim stopama zaduživanja od onih koje prevladavaju na tržištu ili se odobravaju bez kamata ili prema nekim drugim uvjetima koji su povoljniji za potrošača od onih koji prevladavaju na tržištu;
- (l) ugovore o kreditu koji postoje na datum 20. studenoga 2026.; međutim, članci 23. i 24., članak 25. stavak 1. druga rečenica, članak 25. stavak 2., članak 28. i članak 39. primjenjuju se na sve ugovore o kreditu bez roka dospijeca koji postoje na datum 20. studenoga 2026.

3. Neovisno o stavku 2. točki (c) ova se Direktiva primjenjuje na ugovore o kreditu koji obuhvaćaju ukupni iznos kredita veći od 100 000 EUR i koji nisu osigurani ni hipotekom ni nekim drugim usporedivim instrumentom osiguranja koji se obično upotrebljava u državi članici za nekretninu ili osigurani pravom u vezi s nekretninom, a čija je svrha renoviranje stambene nekretnine.

4. Kad je riječ o ugovorima o kreditu u obliku prešutno prihvaćenog prekoračenja, primjenjuju se samo sljedeći članci:

- (a) članci 1., 2., 3., 17., 19., 25., 31., 35., 36. i članci od 39. do 50.; i
- (b) članak 18., osim ako države članice utvrde drukčije.

5. Države članice mogu iz primjene ove Direktive izuzeti ugovore o kreditu u obliku debitnih kartica s odgođenom naplatom:

- (a) koje pruža kreditna institucija ili institucija za platni promet;
- (b) prema čijim se uvjetima kredit mora otplatiti u roku od 40 dana; i
- (c) koji su beskamatni i imaju samo ograničene naknade za pružanje platne usluge.

⁽²⁶⁾ Direktiva (EU) 2015/1535 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. rujna 2015. o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva (SL L 241, 17.9.2015., str. 1.).

6. Države članice mogu utvrditi da se samo članci 1., 2., 3., 7., 8., 11., 19. i 20., članak 21. stavak 1. prvi podstavak točke od (a) do (h) i točka (l), članak 21. stavak 3., članci 23. i 25. i članci od 28. do 50. primjenjuju na ugovore o kreditu koje je sklopila organizacija u kojoj je članstvo ograničeno na osobe koje imaju boravište ili su zaposlene na točno određenoj lokaciji ili na zaposlenike i umirovljene zaposlenike određenog poslodavca ili na osobe koje ispunjavaju druge uvjete utvrđene nacionalnim pravom kao temelj postojanja zajedničke veze među članovima i koja ispunjava sve sljedeće uvjete:

- (a) osnovana je za uzajamnu korist svojih članova;
- (b) ne ostvaruje dobit ni za koju drugu osobu osim svojih članova;
- (c) ispunjava socijalnu svrhu koja se zahtijeva nacionalnim pravom;
- (d) prima i upravlja štednjama isključivo svojih članova te osigurava izvore kredita isključivo njima;
- (e) odobrava kredite na temelju efektivne kamatne stope koja je niža od one koja prevladava na tržištu ili koja je podložna gornjoj granici utvrđenoj nacionalnim pravom.

Države članice mogu izuzeti iz primjene ove Direktive ugovore o kreditu koje je sklopila organizacija iz prvog podstavka ako je ukupna vrijednost svih postojećih ugovora o kreditu u državi članici u kojoj ta organizacija ima sjedište te ako je ukupna vrijednost svih postojećih ugovora o kreditu koje su sklopile sve takve organizacije u toj državi članici manja od 1 % ukupne vrijednosti svih postojećih ugovora o kreditu sklopljenih u toj državi članici.

Države članice svake godine preispituju jesu li i dalje ispunjeni uvjeti za primjenu takvog izuzeća iz drugog podstavka i poduzimaju mjere za ukidanje izuzeća ako smatraju da ti uvjeti više nisu ispunjeni.

7. Države članice mogu utvrditi da se samo članci 1., 2., 3., 7., 8., 11., 19. i 20., članak 21. stavak 1. prvi podstavak točke od (a) do (h), točka (l) i točka (r), članak 21. stavak 3., članci 23. i 25., članci od 28. do 38. i članci od 40. do 50. primjenjuju na ugovore o kreditu između vjerovnika i potrošača u pogledu odgode plaćanja ili načina otplate ako potrošač već ne ispunjava svoje obveze ili je izgledno da neće ispuniti obveze iz početnog ugovora o kreditu i ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- (a) taj bi dogovor vjerojatno spriječio mogućnost pokretanja sudskog postupka zbog neispunjenja obveza potrošača;
- (b) potrošač sklapanjem tog dogovora ne bi podlijegao manje povoljnim uvjetima od onih utvrđenih u početnom ugovoru o kreditu.

8. Države članice mogu utvrditi da se članak 8. stavak 3. točke (d), (e) i (f), članak 10. stavak 5., članak 11. stavak 4. i članak 21. stavak 3. ne primjenjuju na jedan ili više sljedećih ugovora o kreditu:

- (a) ugovore o kreditu koji obuhvaćaju ukupan iznos kredita manji od 200 EUR;
- (b) ugovore o kreditu u kojima se kredit odobrava bez kamata i bez ikakvih drugih naknada;
- (c) ugovore o kreditu prema čijim se uvjetima kredit mora otplatiti u roku od tri mjeseca i kada se plaćaju samo neznatne naknade.

Članak 3.

Definicije

Za potrebe ove Direktive, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „potrošač” znači fizička osoba koja djeluje u svrhe koje su izvan okvira njezine trgovinske, poslovne ili profesionalne djelatnosti;

2. „vjerovnik” znači fizička ili pravna osoba koja odobrava ili obećava da će odobriti kredit u okviru trgovinske, poslovne ili profesionalne djelatnosti te osobe;
3. „ugovor o kreditu” znači ugovor u kojem vjerovnik odobrava ili obećava odobriti potrošaču kredit u obliku odgode plaćanja, zajma ili slične financijske nagodbe, osim kad je riječ o ugovorima o trajnom pružanju usluge ili isporuke robe iste vrste, pri čemu potrošač obročno plaća za takve usluge ili robu tijekom cjelokupnog razdoblja njihova pružanja;
4. „dodatna usluga” znači usluga koja se nudi potrošaču u vezi s ugovorom o kreditu;
5. „ukupni trošak kredita za potrošača” znači svi troškovi, uključujući kamate, provizije, poreze i sve druge vrste naknada koje potrošač mora platiti u vezi s ugovorom o kreditu i koji su poznati vjerovniku, osim troškova javnog bilježnika; troškovi u vezi s dodatnim uslugama povezanim s ugovorom o kreditu, posebno premije osiguranja, također su uključeni u ukupni trošak kredita za potrošača, ako je k tomu sklapanje ugovora o takvim dodatnim uslugama obvezno da bi se kredit dobio ili da bi se dobio pod uvjetima koji se nude na tržištu;
6. „ukupni iznos koji potrošač treba platiti” znači zbroj ukupnog iznosa kredita i ukupnih troškova kredita za potrošača;
7. „efektivna kamatna stopa” ili „EKS” znači ukupni trošak kredita za potrošača, izražen kao godišnji postotak ukupnog iznosa kredita i koji se računa kako je utvrđeno u članku 30.;
8. „stopa zaduživanja” znači kamatna stopa izražena kao fiksni ili varijabilni postotak koja se primjenjuje godišnje na povučeni iznos kredita;
9. „fiksna stopa zaduživanja” znači stopa zaduživanja koju su vjerovnik i potrošač dogovorili u ugovoru o kreditu za cjelokupno trajanje ugovora o kreditu ili nekoliko stopa zaduživanja koje su vjerovnik i potrošač dogovorili u ugovoru o kreditu za djelomična razdoblja za koja se stope zaduživanja određuju isključivo fiksnim točno određenim postotkom; ako u ugovoru o kreditu nisu utvrđene sve stope zaduživanja, smatra se da je stopa zaduživanja fiksna samo za djelomična razdoblja za koja se kamatne zaduživanja određuju isključivo fiksnim točno određenim postotkom koji je dogovoren pri sklapanju ugovora o kreditu;
10. „ukupni iznos kredita” znači gornja granica ili ukupna svota koja se stavlja na raspolaganje prema ugovoru o kreditu;
11. „trajni medij” znači svako sredstvo koje omogućuje potrošaču pohranjivanje informacija koje su mu osobno upućene tako da mu budu dostupne za buduću upotrebu u razdoblju koje odgovara namjeni tih informacija te koje omogućuje neizmijenjenu reprodukciju pohranjenih informacija;
12. „kreditni posrednik” znači fizička ili pravna osoba koja ne djeluje kao vjerovnik ili javni bilježnik i koja nije ograničena samo na povezivanje, izravno ili neizravno, potrošača s vjerovnikom te koja u okviru svoje trgovinske, poslovne ili profesionalne djelatnosti, za naknadu koja može biti u novčanom obliku ili bilo kojem drugom dogovorenom financijskom obliku:
 - (a) predstavlja ili nudi ugovore o kreditu potrošačima;
 - (b) pomaže potrošačima poduzimanjem pripremnih radnji ili druge vrste predugovornih administrativnih poslova u pogledu nekih drugih ugovora o kreditu osim onih iz točke (a); ili
 - (c) sklapa ugovore o kreditu s potrošačima u ime vjerovnika;
13. „informacije prije sklapanja ugovora” znači informacije koje su pružene prije obvezivanja potrošača ugovorom o kreditu ili, ako je primjenjivo, podnošenjem obvezujuće ponude te koje su potrošaču potrebne kako bi mogao usporediti različite ponude kredita i donijeti informiranu odluku o tome želi li sklopiti ugovor o kreditu;

14. „izrada profila” znači izrada profila kako je definiran u članku 4. točki 4. Uredbe (EU) 2016/679;
15. „praksa vezanja usluga” znači ponuda ili prodaja ugovora o kreditu u paketu s drugim zasebnim financijskim proizvodima ili uslugama ako ugovor o kreditu nije potrošaču raspoloživ zasebno;
16. „praksa objedinjavanja usluga” znači ponuda ili prodaja ugovora o kreditu u paketu s drugim zasebnim financijskim proizvodima ili uslugama ako je ugovor o kreditu potrošaču raspoloživ i zasebno, ali ne nužno pod istim uvjetima kao kad je ponuđen u paketu s tim drugim proizvodima ili uslugama;
17. „savjetodavne usluge” znači osobne preporuke potrošaču u pogledu jedne ili više transakcija koje se odnose na ugovore o kreditu i koje čine zasebnu aktivnost u odnosu na odobravanje kredita i aktivnosti kreditnog posredovanja navedene u točki 12.;
18. „dopušteno prekoračenje” znači izričiti ugovor o kreditu u kojem vjerovnik potrošaču na raspolaganje stavlja sredstva koja nadmašuju trenutno stanje tekućeg računa potrošača;
19. „prešutno prihvaćeno prekoračenje” znači prekoračenje koje je prešutno prihvaćeno pri kojem vjerovnik potrošaču na raspolaganje stavlja sredstva koja nadmašuju trenutno stanje tekućeg računa potrošača ili dogovoreno dopušteno prekoračenje;
20. „povezani ugovor o kreditu” znači ugovor o kreditu u kojem:
 - (a) dotični kredit ili usluge služe isključivo za financiranje ugovora o isporuci određene robe ili o pružanju određenih usluga; i
 - (b) ta dva ugovora čine, s objektivnog stajališta, komercijalnu cjelinu; smatra se da komercijalna cjelina postoji kad dobavljač robe ili pružatelj usluga sam financira kredit za potrošača ili, ako ga financira treća strana, kad vjerovnik upotrebljava usluge dobavljača robe ili pružatelja usluga u vezi sa stavljanjem na tržište, sklapanjem ili sastavljanjem ugovora o kreditu ili kad su u ugovoru o kreditu izričito predviđeni isporuka određene robe ili pružanje određene usluge;
21. „prijevremena otplata” znači potpuno ili djelomično ispunjenje obveza potrošača prema ugovoru o kreditu prije datuma dogovorenog u ugovoru o kreditu;
22. „usluge savjetovanja o dugu” znači personalizirana pomoć tehničke, pravne ili psihološke naravi koju pružaju neovisni specijalizirani subjekti koji osobito nisu vjerovnici ili kreditni posrednici kako su definirani u ovoj Direktivi ni kupci kredita ili pružatelji usluge servisiranja kredita kako su definirani u članku 3. točkama 6. i 8. Direktive (EU) 2021/2167 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁷⁾, u korist potrošača koji imaju ili bi mogli imati poteškoća s ispunjavanjem svojih financijskih obveza.

Članak 4.

Pretvaranje iznosa izraženih u eurima u nacionalnu valutu

1. Za potrebe ove Direktive one države članice koje pretvaraju iznose izražene u eurima u svoju nacionalnu valutu inicijalno u tom pretvaranju koriste tečaj koji se primjenjuje 19. studenoga 2023.
2. Države članice mogu zaokružiti iznose dobivene pretvaranjem iz stavka 1., pod uvjetom da takvo zaokruživanje ne premašuje 10 EUR.

Članak 5.

Obveza pružanja informacija potrošačima bez naknade

Države članice zahtijevaju da se pri pružanju informacija potrošačima u skladu s ovom Direktivom takve informacije potrošaču pružaju bez naknade, bez obzira na medij koji se koristi za njihovo pružanje.

⁽²⁷⁾ Direktiva (EU) 2021/2167 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2021. o pružateljima usluge servisiranja kredita i kupcima kredita te izmjeni direktiva 2008/48/EZ i 2014/17/EU (SL L 438, 8.12.2021., str. 1.).

Članak 6.

Nediskriminacija

Države članice osiguravaju da se uvjetima koje treba ispuniti za dobivanje kredita ne diskriminira potrošače koji imaju zakonito boravište u Uniji na osnovi njihova državljanstva ili mjesta boravka ili po bilo kojoj osnovi iz članka 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima kad ti potrošači podnose zahtjev za ugovor o kreditu odnosno kad sklapaju ili imaju takav ugovor unutar Unije.

Prvim stavkom ne dovodi se u pitanje mogućnost nuđenja različitih uvjeta pristupa kreditu ako su ti različiti uvjeti propisno opravdani objektivnim kriterijima.

POGLAVLJE II.

INFORMACIJE KOJE TREBA PRUŽITI PRIJE SKLAPANJA UGOVORA O KREDITU

Članak 7.

Oglašavanje ugovora o kreditu i njihovo stavljanje na tržište

Ne dovodeći u pitanje Direktivu 2005/29/EZ, države članice zahtijevaju da sve vrste oglašavanja i marketinške komunikacije o ugovorima o kreditu budu poštene, jasne i nezavaravajuće. Zabranjeno je izražavanje u takvim oglasima i marketinškoj komunikaciji koje bi kod potrošača moglo stvoriti lažna očekivanja u vezi s dostupnošću ili troškom kredita ili ukupnim iznosom koji potrošač treba platiti.

Članak 8.

Standardne informacije koje treba uključiti u oglašavanje ugovora o kreditu

1. Države članice dužne su zahtijevati da svako oglašavanje koje se odnosi na ugovore o kreditu sadržava jasno i istaknuto upozorenje kako bi potrošači bili svjesni toga da pozajmljivanje novca košta i da navedeno upozorenje glasi „Oprez! Pozajmljivanje novca košta” ili teksta sličnog sadržaja.

2. Države članice dužne su zahtijevati da oglašavanje koje se odnosi na ugovore o kreditu u kojem se navodi kamatna stopa ili bilo kakvi broježani podaci koji se odnose na bilo koji trošak kredita za potrošača, obuhvaća standardne informacije u skladu s ovim člankom.

Obveza iz prvog podstavka ne primjenjuje se ako se nacionalnim pravom zahtijeva navođenje efektivne kamatne stope u oglašavanju koje se odnosi na ugovore o kreditu, a u kojem se ne navodi kamatna stopa ni bilo kakvi broježani podaci koji se odnose na bilo koji trošak kredita za potrošača u smislu prvog podstavka.

3. Standardne su informacije, ovisno o slučaju, lako čitljive ili jasno čujne i prilagođene tehničkim ograničenjima medija koji se upotrebljava za oglašavanje te se u njima na jasan, sažet i uočljiv način navode svi sljedeći elementi:

- (a) stopa zaduživanja, fiksna ili varijabilna ili obje, zajedno s pojedinostima o svim naknadama uključenima u ukupne troškove kredita za potrošača;
- (b) ukupni iznos kredita;
- (c) efektivna kamatna stopa;
- (d) ako je primjenjivo, trajanje ugovora o kreditu;
- (e) u slučaju kredita u obliku odgode plaćanja za određenu robu ili određene usluge, cijena za gotovinu i iznos eventualnog predujma;

(f) ako je primjenjivo, ukupni iznos koji potrošač treba platiti i iznos obroka.

Točke (e) i (f) prvog podstavka ne primjenjuju se u posebnim i opravdanim slučajevima u kojima medij koji se koristi za priopćavanje standardnih informacija iz prvog podstavka ne omogućuje vizualni prikaz informacija.

4. Standardne informacije iz stavka 3. prvog podstavka navode se u obliku reprezentativnog primjera.

5. Ako je sklapanje ugovora o dodatnoj usluzi koja se odnosi na ugovor o kreditu obvezno da bi se kredit dobio ili da bi se dobio pod uvjetima koji se nude na tržištu te ako se troškovi te usluge ne mogu utvrditi unaprijed, u standardnim informacijama iz stavka 3. prvog podstavka, na jasan, sažet i uočljiv način navodi se obveza sklapanja tog ugovora.

6. Ne dovodeći u pitanje Direktivu 2005/29/EZ, u posebnim i opravdanim slučajevima u kojima elektronički medij koji se upotrebljava za priopćavanje standardnih informacija iz stavka 3. ovog članka ne omogućuje vizualni prikaz tih informacija na uočljiv i jasan način, potrošač mora moći pristupiti informacijama iz prvog podstavka točaka (e) i (f) tog stavka klikanjem, kliznim pomicanjem ili prelaskom prstom.

7. Države članice zabranjuju oglašavanje kreditnih proizvoda u kojem se:

- (a) potiče potrošače da traže kredit navodeći da bi se kreditom poboljšala njihova financijska situacija;
- (b) navodi da neotplaćeni ugovori o kreditu ili registrirani krediti u bazama podataka imaju mali utjecaj ili nemaju utjecaj na procjenu zahtjeva za kredit;
- (c) lažno sugerira da kredit dovodi do povećanja financijskih sredstava, da predstavlja zamjenu za štednju ili da može povećati životni standard potrošača.

8. Države članice mogu, među ostalim, zabraniti oglašavanje kreditnih proizvoda u kojem se:

- (a) ističe lakoća ili brzina kojom se kredit može dobiti;
- (b) navodi da je popust uvjetovan uzimanjem kredita;
- (c) nude „razdoblja odgode” dulja od tri mjeseca za otplatu obroka kredita.

Članak 9.

Opće informacije

1. Države članice osiguravaju da vjerovnici ili, ako je primjenjivo, kreditni posrednici potrošačima u svakom trenutku učine dostupnima jasne i razumljive opće informacije o ugovorima o kreditu, i to na papiru ili nekom drugom trajnom mediju koji je potrošač odabrao.

Opće informacije o ugovorima o kreditu koje vjerovnici ili, ako je primjenjivo, kreditni posrednici čine dostupnima u svojim prostorima dostupne su potrošačima barem na papiru.

2. Opće informacije iz stavka 1. uključuju barem sljedeće:

- (a) identitet, adresu, broj telefona i e-adresu davatelja informacija;
- (b) svrhe u koje se kredit može koristiti;
- (c) moguće trajanje ugovora o kreditu;

- (d) vrste dostupne stope zaduživanja, uz navođenje je li fiksna ili varijabilna ili oboje, zajedno s kratkim opisom značajki fiksne i varijabilne stope, uključujući implikacije za potrošača povezane s time;
- (e) reprezentativni primjer ukupnog iznosa kredita, ukupnog troška kredita za potrošača, ukupnog iznosa koji potrošač treba platiti i efektivne kamatne stope;
- (f) navođenje mogućih dodatnih troškova koji nisu uključeni u ukupni trošak kredita za potrošača, a koji se trebaju platiti u vezi s ugovorom o kreditu;
- (g) izbor različitih dostupnih mogućnosti za povrat kredita vjerovniku, uključujući broj, učestalost i iznos redovitih obroka za otplatu;
- (h) opis uvjeta koji se izravno odnose na prijevremenu otplatu;
- (i) opis prava na odustanak od ugovora;
- (j) navođenje dodatnih usluga koje je potrošač dužan uzeti kako bi dobio kredit ili kako bi ga dobio pod uvjetima koji se nude na tržištu i, prema potrebi, pojašnjenje da dodatne usluge može kupiti od pružatelja usluga koji nije vjerovnik; i
- (k) opće upozorenje o mogućim posljedicama nepoštovanja obveza povezanih s ugovorom o kreditu.

Članak 10.

Informacije prije sklapanja ugovora

1. Države članice zahtijevaju da vjerovnik i, ako je primjenjivo, kreditni posrednik pruže potrošaču jasne i razumljive informacije prije sklapanja ugovora koje su mu potrebne za uspoređivanje različitih ponuda radi donošenja informirane odluke o tome hoće li sklopiti ugovor o kreditu na temelju uvjeta kredita koje je ponudio vjerovnik i, prema potrebi, na temelju preferencija i informacija koje je iznio potrošač. Takve se informacije prije sklapanja ugovora potrošaču pružaju pravodobno prije nego što se obveže bilo kakvim ugovorom o kreditu ili ponudom, među ostalim ako se upotrebljavaju sredstva daljinske komunikacije kako su definirana u članku 2. točki (e) Direktive 2002/65/EZ.

Ako je od trenutka pružanja informacija prije sklapanja ugovora iz prvog podstavka ovog stavka do trenutka obvezivanja potrošača ugovorom o kreditu ili ponudom prošlo manje od jednog dana, države članice dužne su zahtijevati da vjerovnik i, ako je primjenjivo, kreditni posrednik pošalju podsjetnik potrošaču o mogućnosti odustanka od ugovora o kreditu i o postupku koji se pritom primjenjuje, u skladu s člankom 26. Taj se podsjetnik dostavlja potrošaču na papiru ili nekom drugom trajnom mediju koji je potrošač odabrao i koji je naveden u ugovoru o kreditu u roku od jednog do sedam dana nakon sklapanja ugovora o kreditu ili, ako je primjenjivo, nakon potrošačeva podnošenja obvezujuće ponude kredita.

2. Informacije prije sklapanja ugovora iz stavka 1. pružaju se na papiru ili drugom trajnom mediju koji je potrošač odabrao putem standardnog europskog informativnog obrasca o potrošačkom kreditu navedenog u Prilogu I. Sve informacije koje se navode u obrascu moraju biti jednako uočljive. Smatra se da je vjerovnik ispunio zahtjeve u vezi s pružanjem informacija iz ovog stavka i iz članka 3. stavaka 1. i 2. Direktive 2002/65/EZ ako je taj vjerovnik osigurao navedeni obrazac.

3. U informacijama prije sklapanja ugovora iz stavka 1. navode se svi sljedeći elementi na uočljiv način u prvom dijelu standardnog europskog informativnog obrasca o potrošačkom kreditu na jednoj stranici:

- (a) identitet vjerovnika i, ako je primjenjivo, uključenog kreditnog posrednika;
- (b) ukupni iznos kredita;
- (c) trajanje ugovora o kreditu;

- (d) stopa zaduživanja ili sve stope zaduživanja ako se u različitim okolnostima primjenjuju različite stope;
- (e) efektivna kamatna stopa i ukupni iznos koji potrošač treba platiti;
- (f) u slučaju kredita u obliku odgode plaćanja za određenu robu ili određene usluge i u slučaju povezanih ugovora o kreditu, ta roba ili usluge i njihova cijena za gotovinu;
- (g) troškovi u slučaju zakašnjelih plaćanja, tj. kamatna stopa koja se primjenjuje u slučaju zakašnjelih plaćanja i mjere za njezinu prilagodbu te, prema potrebi, sve naknade koje se moraju platiti u slučaju neispunjavanja obveze plaćanja;
- (h) iznos, broj i učestalost uplata koje je potrošač dužan izvršiti te, ako je primjereno, redosljed kojim će se te uplate koristiti u svrhu povrata za plaćanje različitih nepodmirenih obveza koje se naplaćuju po različitim stopama zaduživanja;
- (i) upozorenje o posljedicama izostalih ili zakašnjelih plaćanja;
- (j) postojanje ili nepostojanje prava na odustanak od ugovora te, prema potrebi, rok za odustanak;
- (k) postojanje prava na prijevremenu otplatu i, ako je primjenjivo, informacije o pravu vjerovnika na naknadu;
- (l) adresa, broj telefona i e-adresa vjerovnika i, ako je primjenjivo, adresa, broj telefona i e-adresa uključenog kreditnog posrednika.

4. Ako se svi elementi iz stavka 3. ne mogu uočljivo prikazati na jednoj stranici, prikazuju se u prvom dijelu standardnog europskog informativnog obrasca o potrošačkom kreditu na najviše dvije stranice. U tom se slučaju informacije iz točaka od (a) do (g) tog stavka prikazuju na prvoj stranici obrasca.

5. U informacijama prije sklapanja ugovora iz stavka 1. navode se svi sljedeći elementi koji se prikazuju nakon elemenata navedenih u stavku 3. i jasno su odvojeni od njih:

- (a) vrsta kredita;
- (b) uvjeti kojima se uređuje povlačenje tranše;
- (c) ako se u različitim okolnostima primjenjuju različite stope zaduživanja, uvjeti kojima je uređena primjena svake stope zaduživanja i, ako su dostupni, bilo koji indeks ili referentna stopa koji se primjenjuju na svaku početnu stopu zaduživanja te razdoblja, uvjeti i postupci za promjenu svake stope zaduživanja;
- (d) ako su ugovorom o kreditu predviđeni različiti načini povlačenja tranše s različitim naknadama ili stopama zaduživanja te ako vjerovnik primjenjuje pretpostavku navedenu u dijelu II. točki (b) Priloga III., napomena da drukčiji mehanizmi povlačenja tranše za relevantnu vrstu ugovora o kreditu mogu dovesti do viših efektivnih kamatnih stopa;
- (e) prema potrebi, naknade za vođenje jednog ili više obveznih računa na kojima se evidentiraju i transakcije uplata i povlačenja tranši, naknade za upotrebu određenog sredstva plaćanja i za transakcije uplata i povlačenja tranši, sve druge naknade koje proizlaze iz ugovora o kreditu i uvjeti prema kojima se bilo koje od tih naknada mogu mijenjati;
- (f) reprezentativni primjer efektivne kamatne stope i ukupnog iznosa koji potrošač treba platiti, koji se odnosi na sve pretpostavke primijenjene u izračunu te stope; ako je potrošač obavijestio vjerovnika o jednoj ili više sastavnica koje bi želio imati u svojem kreditu, kao što su trajanje ugovora o kreditu i ukupni iznos kredita, vjerovnik te sastavnice uzima u obzir;
- (g) prema potrebi, svi troškovi koje je potrošač dužan platiti javnom bilježniku pri sklapanju ugovora o kreditu;
- (h) obveza, ako postoji, sklapanja ugovora o dodatnim uslugama uz ugovor o kreditu ako je sklapanje takvog ugovora obvezno da bi se kredit dobio ili da bi se dobio pod uvjetima koji se nude na tržištu;
- (i) prema potrebi, traženi instrumenti osiguranja;
- (j) prema potrebi, informacije o načinu na koji će se vjerovnikova naknada utvrditi u slučaju prijevremene otplate;

- (k) pravo potrošača na to da ga se odmah i bez naknade obavijesti, na temelju članka 19. stavka 6., o rezultatima uvida u bazu podataka koji je proveden u svrhu procjene njegove odnosno njezine kreditne sposobnosti;
- (l) pravo potrošača, kako je utvrđeno u stavku 8. ovog članka, da mu se na zahtjev i bez naknade dostavi primjerak nacрта ugovora o kreditu na papiru ili na drugom trajnom mediju, pod uvjetom da je vjerovnik u trenutku podnošenja tog zahtjeva voljan nastaviti sa sklapanjem ugovora o kreditu;
- (m) prema potrebi, napomena da je cijena personalizirana na temelju automatizirane obrade, uključujući izradu profila;
- (n) prema potrebi, razdoblje tijekom kojeg su informacije prije sklapanja ugovora pružene u skladu s ovim člankom obvezujuće za vjerovnika;
- (o) mogućnost korištenja mehanizma izvansudskih pritužbi i obeštećenja za potrošače te na metode pristupa tom mehanizmu;
- (p) upozorenje i objašnjenje pravnih i financijskih posljedica nepoštovanja drugih obveza povezanih s određenim ugovorom o kreditu;
- (q) plan otplate koji sadržava sve uplate i otplate za vrijeme trajanja ugovora o kreditu, uključujući uplate i otplate za sve dodatne usluge povezane s ugovorom o kreditu koje se istodobno prodaju, pri čemu se uplate i otplate, u slučaju da se u različitim okolnostima primjenjuju različite stope zaduživanja, temelje na razumnim povećanjima stope zaduživanja.

Ako se u ugovoru o kreditu upućuje na referentnu vrijednost kako je definirana u članku 3. stavku 1. točki 3. Uredbe (EU) 2016/1011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁸⁾, u zasebnom dokumentu navode se naziv te referentne vrijednosti i njezina administratora, kao i moguće posljedice te referentne vrijednosti za potrošača, a taj zasebni dokument može se priložiti standardnom europskom informativnom obrascu o potrošačkom kreditu.

6. Informacije prikazane u standardnom europskom informativnom obrascu o potrošačkom kreditu moraju biti usklađene. Moraju biti jasno čitljive i pritom se mora voditi računa o tehničkim ograničenjima medija na kojem su prikazane. Informacije se prikazuju na odgovarajući i prikladan način na različitim kanalima, uzimajući u obzir interoperabilnost.

Sve dodatne informacije koje bi vjerovnik eventualno mogao pružiti potrošaču jasno su čitljive i daju se u zasebnom dokumentu koji se može priložiti standardnom europskom informativnom obrascu o potrošačkom kreditu.

7. Odstupajući od stavka 5. ovog članka, kod komunikacije putem telefona, kako je navedeno u članku 3. stavku 3. Direktive 2002/65/EZ, opis glavnih obilježja financijske usluge koji se treba pružiti na temelju članka 3. stavka 3. točke (b) druge alineje te direktive obuhvaća barem elemente iz stavka 3. ovog članka. U tom slučaju vjerovnik i, ako je primjenjivo, kreditni posrednik potrošaču dostavljaju standardni europski informativni obrazac o potrošačkom kreditu na trajnom mediju odmah nakon sklapanja ugovora o kreditu.

8. Na zahtjev potrošača vjerovnik i, ako je primjenjivo, kreditni posrednik, pored standardnog europskog informativnog obrasca o potrošačkom kreditu, potrošaču bez naknade dostavlja primjerak nacрта ugovora o kreditu na papiru ili na drugom trajnom mediju, pod uvjetom da je vjerovnik u trenutku podnošenja tog zahtjeva voljan nastaviti sa sklapanjem ugovora o kreditu s potrošačem.

9. Kad je riječ o ugovoru o kreditu prema kojemu uplate koje izvršava potrošač ne rezultiraju trenutačnom odgovarajućom amortizacijom ukupnog iznosa kredita, već se koriste za stvaranje kapitala tijekom razdoblja i prema uvjetima utvrđenima ugovorom o kreditu ili nekim dodatnim ugovorom, vjerovnik i, ako je primjenjivo, kreditni posrednik u informacije prije sklapanja ugovora iz stavka 1. uključuje i jasnu i sažetu izjavu o tome da se takvim ugovorima o kreditu ne jamči otplata ukupnog iznosa iskorištenog kredita prema ugovoru o kreditu, osim ako se takvo jamstvo izričito pruži.

⁽²⁸⁾ Uredba (EU) 2016/1011 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o indeksima koji se upotrebljavaju kao referentne vrijednosti u financijskim instrumentima i financijskim ugovorima ili za mjerenje uspješnosti investicijskih fondova i o izmjeni direktiva 2008/48/EZ i 2014/17/EU te Uredbe (EU) br. 596/2014 (SL L 171, 29.6.2016., str. 1.).

10. Ovaj se članak ne primjenjuje na dobavljače robe ili pružatelje usluga koji djeluju u svojstvu kreditnih posrednika u pomoćnoj ulozi. Time se ne dovodi u pitanje obveza vjerovnika ili, ako je primjenjivo, kreditnog posrednika da osigura da potrošač primi informacije prije sklapanja ugovora iz ovog članka.

Članak 11.

Informacije prije sklapanja ugovora u pogledu ugovora o kreditu iz članka 2. stavaka 6. ili 7.

1. Kad je riječ o ugovorima o kreditu iz članka 2. stavaka 6. ili 7., informacije prije sklapanja ugovora iz članka 10. stavka 1. pružaju se, odstupajući od članka 10. stavka 2., na papiru ili na drugom trajnom mediju koji je potrošač odabrao putem standardnog europskog informativnog obrasca o potrošačkom kreditu navedenog u Prilogu II. Te informacije moraju biti jasne i razumljive. Sve informacije koje se navode u tom obrascu moraju biti jednako uočljive. Smatra se da je vjerovnik ispunio zahtjeve u vezi s pružanjem informacija utvrđene u ovom stavku i u članku 3. stavcima 1. i 2. Direktive 2002/65/EZ ako je taj vjerovnik osigurao navedeni obrazac.

2. Kad je riječ o ugovorima o kreditu iz članka 2. stavaka 6. ili 7., u informacijama prije sklapanja ugovora iz članka 10. stavka 1., odstupajući od članka 10. stavka 3., navode se svi sljedeći elementi na uočljiv način u prvom dijelu standardnog europskog informativnog obrasca o potrošačkom kreditu na jednoj stranici:

- (a) identitet vjerovnika i, ako je primjenjivo, uključenog kreditnog posrednika;
- (b) ukupni iznos kredita;
- (c) trajanje ugovora o kreditu;
- (d) stopa zaduživanja ili sve stope zaduživanja ako se u različitim okolnostima primjenjuju različite stope;
- (e) efektivna kamatna stopa i ukupni iznos koji potrošač treba platiti;
- (f) u slučaju kredita u obliku odgode plaćanja za određenu robu ili određene usluge i u slučaju povezanih ugovora o kreditu, ta roba ili usluge i njihova cijena za gotovinu;
- (g) troškovi u slučaju zakašnjelih plaćanja, tj. kamatna stopa koja se primjenjuje u slučaju zakašnjelih plaćanja i mjere za njezinu prilagodbu te, prema potrebi, sve naknade koje se moraju platiti u slučaju neispunjavanja obveze plaćanja;
- (h) iznos, broj i učestalost uplata koje je potrošač dužan izvršiti te, ako je primjereno, redosljed kojim će se te uplate koristiti u svrhu povrata za plaćanje različitih nepodmirenih obveza koje se naplaćuju po različitim stopama zaduživanja;
- (i) upozorenje o posljedicama izostalih ili zakašnjelih plaćanja;
- (j) postojanje ili nepostojanje prava na odustanak od ugovora;
- (k) postojanje prava na prijevremenu otplatu i, ako je primjenjivo, informacije o pravu vjerovnika na naknadu;
- (l) adresa, broj telefona i e-adresa vjerovnika i, ako je primjenjivo, adresa, broj telefona i e-adresa uključenog kreditnog posrednika.

3. Ako se svi elementi iz stavka 2. ne mogu uočljivo prikazati na jednoj stranici, prikazuju se u prvom dijelu standardnog europskog informativnog obrasca o potrošačkom kreditu na najviše dvije stranice. U tom se slučaju informacije iz točaka od (a) do (g) tog stavka prikazuju na prvoj stranici obrasca.

4. U informacijama prije sklapanja ugovora iz stavka 1. navode se svi sljedeći elementi koji se prikazuju nakon elemenata navedenih u stavku 2. i jasno su odvojeni od njih:

- (a) vrsta kredita;

- (b) ako se u različitim okolnostima primjenjuju različite stope zaduživanja, uvjeti kojima se uređuje primjena svake stope zaduživanja, bilo koji indeks ili referentna stopa koji se primjenjuju na početnu stopu zaduživanja, naknade koje se primjenjuju od trenutka sklapanja ugovora o kreditu i, prema potrebi, uvjeti pod kojima se te naknade smiju mijenjati;
- (c) reprezentativni primjer efektivne kamatne stope i ukupnog iznosa koji potrošač treba platiti, koji se odnosi na sve pretpostavke primijenjene u izračunu te stope;
- (d) uvjeti i postupak otkazivanja ugovora o kreditu;
- (e) prema potrebi, informacije o načinu na koji će se vjerovnikova naknada utvrditi u slučaju prijevremene otplate;
- (f) prema potrebi, napomena da se od potrošača može u bilo kojem trenutku zatražiti da otplati cijeli iznos kredita;
- (g) upućivanje na pravo potrošača na to da ga se odmah i bez naknade obavijesti, na temelju članka 19. stavka 6., o rezultatima uvida u bazu podataka koji je proveden u svrhu procjene njegove ili njezine kreditne sposobnosti;
- (h) prema potrebi, napomena da je cijena personalizirana na temelju automatizirane obrade, uključujući izradu profila;
- (i) prema potrebi, razdoblje tijekom kojeg su informacije prije sklapanja ugovora pružene u skladu s ovim člankom obvezujuće za vjerovnika;
- (j) upućivanje na mogućnost korištenja mehanizma izvansudskih pritužbi i obeštećenja za potrošače te na metode pristupa tom mehanizmu;
- (k) upozorenje i objašnjenje pravnih i financijskih posljedica nepoštovanja drugih obveza povezanih s određenim ugovorom o kreditu;
- (l) plan otplate koji sadržava sve uplate i otplate za vrijeme trajanja ugovora o kreditu, uključujući uplate i otplate za sve dodatne usluge povezane s ugovorom o kreditu koje se istodobno prodaju, pri čemu se uplate i otplate, u slučaju da se u različitim okolnostima primjenjuju različite stope zaduživanja, temelje na razumnim povećanjima stope zaduživanje.

5. Informacije prikazane u standardnom europskom informativnom obrascu o potrošačkom kreditu moraju biti usklađene. Moraju biti jasno čitljive i pritom se mora voditi računa o tehničkim ograničenjima medija na kojem su prikazane. Informacije se prikazuju na odgovarajući i prikladan način na različitim kanalima, uzimajući u obzir interoperabilnost.

6. Odstupajući od stavka 4. ovog članka, kod komunikacije putem telefona, kako je navedeno u članku 3. stavku 3. Direktive 2002/65/EZ, opis glavnih obilježja financijske usluge koji se treba pružiti na temelju članka 3. stavka 3. točke (b) druge alineje te direktive obuhvaća barem elemente iz stavka 2. ovog članka. U tom slučaju vjerovnik i, ako je primjenjivo, kreditni posrednik potrošaču dostavljaju standardni europski informativni obrazac o potrošačkom kreditu na trajnom mediju odmah nakon sklapanja ugovora o kreditu.

7. Na zahtjev potrošača vjerovnik i, ako je primjenjivo, kreditni posrednik, pored standardnog europskog informativnog obrasca o potrošačkom kreditu, potrošaču bez naknade dostavlja primjerak nacrtu ugovora o kreditu, pod uvjetom da je vjerovnik, u trenutku podnošenja zahtjeva, voljan nastaviti sa sklapanjem ugovora o kreditu s potrošačem.

8. Ovaj se članak ne primjenjuje na dobavljače robe ili pružatelje usluga koji djeluju u svojstvu kreditnih posrednika u pomoćnoj ulozi. Time se ne dovodi u pitanje obveza vjerovnika ili, ako je primjenjivo, kreditnog posrednika da osigura da potrošač primi informacije prije sklapanja ugovora iz ovog članka.

Članak 12.

Odgovarajuća objašnjenja

1. Države članice osiguravaju da se od vjerovnika i, ako je primjenjivo, kreditnih posrednika zahtijeva da potrošaču pruže primjerena objašnjenja o predloženim ugovorima o kreditu i svim dodatnim uslugama kojima se potrošaču omogućuje da procijeni jesu li predloženi ugovori o kreditu i dodatne usluge prilagođeni potrebama i financijskoj situaciji potrošača. Takva objašnjenja pružaju se bez naknade i prije sklapanja ugovora o kreditu. Navedena objašnjenja uključuju sljedeće elemente:

- (a) informacije iz članka 10., 11. i 38.;
- (b) osnovna obilježja predloženog ugovora o kreditu ili predloženih dodatnih usluga;
- (c) konkretne učinke koje bi predloženi ugovor o kreditu ili predložene dodatne usluge mogli imati na potrošača, uključujući posljedice neispunjavanja obveze plaćanja ili zakašnjelog plaćanja od strane potrošača;
- (d) ako dodatne usluge dolaze u paketu s ugovorom o kreditu, informacije o tome može li se svaka sastavnica iz paketa otkazati zasebno te posljedice takvog otkazivanja za potrošača.

2. U opravdanim slučajevima države članice zahtjev iz stavka 1. o načinu davanja objašnjenja i mjeri u kojoj se ta objašnjenja daju mogu prilagoditi:

- (a) okolnostima situacije u kojoj se kredit nudi;
- (b) osobi kojoj se kredit nudi;
- (c) vrsti ponuđenog kredita.

Članak 13.

Personalizirane ponude na temelju automatizirane obrade

Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) 2016/679, ako se potrošačima nude personalizirane ponude koje se temelje na automatiziranoj obradi osobnih podataka, države članice zahtijevaju da vjerovnici i kreditni posrednici na jasan i razumljiv način obavijeste potrošače o tome.

POGLAVLJE III.

PRAKSE VEZANJA I OBJEDINJAVANJA USLUGA, PRETPOSTAVLJENI PRISTANAK, SAVJETODAVNE USLUGE I NEZATRAŽENO ODOBRAVANJE KREDITA

Članak 14.

Prakse vezanja i objedinjavanja usluga

1. Države članice dopuštaju prakse objedinjavanja usluga, ali zabranjuju prakse vezanja usluga.

2. Odstupajući od stavka 1. i ne dovodeći u pitanje primjenu prava o tržišnom natjecanju, države članice mogu vjerovnicima dopustiti da traže od potrošača da otvori ili zadrži platni ili štedni račun ako je jedina svrha takvog računa jedno od sljedećeg:

- (a) prikupljanje kapitala za otplatu kredita;
- (b) otplaćivanje kredita;

- (c) udruživanje resursa radi dobivanja kredita;
- (d) pružanje dodatnog sredstva osiguranja za vjerovnika u slučaju neispunjavanja obveza.

3. Države članice mogu dopustiti vjerovnicima da traže od potrošača da imaju odgovarajuću policu osiguranja povezanu s ugovorom o kreditu, vodeći računa o proporcionalnosti. U takvim slučajevima države članice osiguravaju da vjerovnik mora prihvatiti policu osiguranja od pružatelja osiguranja koji se razlikuje od njemu poželjnijeg pružatelja osiguranja ako ta polica osiguranja ima razinu jamstva istovjetnu onoj koju je predložio vjerovnik, a pritom vjerovnik ne smije izmijeniti uvjete kredita ponuđenog potrošaču.

4. Države članice zahtijevaju da se osobni podaci o dijagnozama onkoloških bolesti potrošača ne koriste za potrebe police osiguranja koja se odnosi na ugovor o kreditu nakon razdoblja koje odrede države članice, a koje ne prelazi 15 godina od završetka liječenja potrošača.

5. Kako bi potrošači imali dodatno vrijeme za usporedbu ponuda osiguranja povezanih s ugovorima o kreditu prije kupnje police osiguranja kako je navedeno u stavku 3., države članice zahtijevaju da potrošači imaju najmanje tri dana za usporedbu ponuda osiguranja povezanih s ugovorima o kreditu bez promjene tih ponuda i da oni o tome budu obaviješteni. Potrošači mogu sklopiti policu osiguranja prije isteka tog trodnevnog razdoblja ako to izričito zatraže.

Članak 15.

Pretpostavljeni pristanak za sklapanje bilo kakvog ugovora o kreditu ili za kupnju dodatnih usluga

1. Države članice osiguravaju da vjerovnici i kreditni posrednici ne pretpostavljaju da je potrošač dao pristanak za sklapanje bilo kakvog ugovora o kreditu ili za kupnju dodatnih usluga prikazanih u okviru unaprijed zadanih opcija. Unaprijed zadane opcije uključuju i polja unaprijed označena kvačicom.

2. Pristanak potrošača za sklapanje bilo kakvog ugovora o kreditu ili za kupnju dodatnih usluga prikazanih u poljima daje se jasnom i nedvosmislenom potvrdnom radnjom kojom se izražava dobrovoljna, konkretna, informirana i nedvosmislena suglasnost potrošača sa sadržajem i suštinom tih polja.

Članak 16.

Savjetodavne usluge

1. Države članice zahtijevaju da vjerovnik i, ako je primjenjivo, kreditni posrednik u kontekstu određene transakcije potrošača izričito obavijeste o tome jesu li mu osigurane ili mu se mogu osigurati savjetodavne usluge.

2. Države članice zahtijevaju da vjerovnik i, ako je primjenjivo, kreditni posrednik prije pružanja savjetodavnih usluga ili sklapanja ugovora o pružanju takvih usluga omogućе potrošaču sljedeće informacije na papiru ili nekom drugom trajnom mediju koji je potrošač odabrao:

- (a) informacije o tome hoće li se preporuka temeljiti isključivo na njihovoj ponudi proizvoda ili na širokoj ponudi proizvoda s cijelog tržišta u skladu sa stavkom 3. točkom (c);
- (b) prema potrebi, informacije o naknadi koju je potrošač dužan platiti za savjetodavne usluge, ili ako se iznos te naknade u trenutku pružanja informacija ne može utvrditi, metodu koja se koristi za njezin izračun.

Informacije iz prvog podstavka ovoga stavka mogu se potrošaču pružiti u obliku dodatnih informacija prije sklapanja ugovora u skladu s člankom 10. stavkom 6. drugim podstavkom.

3. Ako se potrošačima pružaju savjetodavne usluge, države članice zahtijevaju da vjerovnici i, ako je primjenjivo, kreditni posrednici:

- (a) prikupе potrebne informacije o financijskoj situaciji potrošača te njegovim preferencijama i ciljevima koje se odnose na ugovor o kreditu kako bi vjerovnik ili kreditni posrednik mogli preporučiti ugovore o kreditu prikladne za potrošača;
- (b) procijene financijsku situaciju i potrebe potrošača na temelju informacija iz točke (a), koje moraju biti ažurirane u trenutku procjene, i pritom uzmu u obzir razumne pretpostavke o rizicima u pogledu financijske situacije potrošača tijekom trajanja preporučenog ugovora o kreditu;
- (c) razmotre dovoljno velik broj ugovora o kreditu iz svoje ponude i na temelju toga preporučе jedan ili više ugovora o kreditu iz te ponude koji su prikladni s obzirom na potrebe, financijsku situaciju i osobne okolnosti potrošača;
- (d) postupaju u najboljem interesu potrošača; i
- (e) potrošaču izdaju dokaz o pruženoj preporuci na papiru ili nekom drugom trajnom mediju koji je potrošač odabrao i koji je naznačen u ugovoru o pružanju savjetodavnih usluga.

4. Države članice mogu zabraniti uporaba pojmova „savjet” i „savjetnik” ili sličnih pojmova ako savjetodavne usluge potrošačima na tržištu nude i pružaju vjerovnici ili, ako je primjenjivo, kreditni posrednici.

Ako države članice ne zabranjuju upotrebu pojmova „savjet” i „savjetnik” ili sličnih pojmova, one uvode sljedeće uvjete pod kojima vjerovnici i kreditni posrednici koji pružaju savjetodavne usluge mogu upotrebljavati pojmove „neovisan savjet” ili „neovisan savjetnik”:

- (a) vjerovnici i, ako je primjenjivo, kreditni posrednici dužni su razmotriti dovoljno velik broj ugovora o kreditu dostupnih na tržištu; i
- (b) kreditni posrednici ne smiju dobiti naknadu za savjetodavne usluge od jednog ili više vjerovnika.

Drugi podstavak točka (b) primjenjuje se samo ako se smatra da broj razmatranih vjerovnika ne predstavlja većinu tržišta.

Države članice mogu odrediti strože zahtjeve za upotrebu pojmova „neovisan savjet” ili „neovisan savjetnik” od strane vjerovnika i, ako je primjenjivo, kreditnih posrednika.

5. Države članice zahtijevaju da vjerovnici i, ako je primjenjivo, kreditni posrednici upozore potrošača u slučaju da određeni ugovor o kreditu može dovesti do pojave specifičnog rizika za potrošača s obzirom na financijsku situaciju potrošača.

6. Države članice osiguravaju da savjetodavne usluge mogu pružati isključivo vjerovnici i, ako je primjenjivo, kreditni posrednici.

Odstupajući od prvog podstavka, države članice mogu pružanje savjetodavnih usluga dopustiti i drugim osobama osim onih iz prvog podstavka ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:

- (a) savjetodavne usluge pružaju se uzgredno u okviru obavljanja profesionalne djelatnosti koja je uređena zakonskim ili drugim propisima ili etičkim kodeksom koji ne isključuju pružanje tih usluga;
- (b) savjetodavne usluge u kontekstu upravljanja postojećim dugom pružaju upravitelji u slučaju nesolventnosti, pri čemu je ta djelatnost uređena zakonskim ili drugim propisima;
- (c) savjetodavne usluge u kontekstu upravljanja postojećim dugom pružaju javni ili dobrovoljni pružatelji usluga savjetovanja o dugu iz članka 36. koji ne posluju na komercijalnoj osnovi;
- (d) savjetodavne usluge pružaju osobe koje su ovlastila i koje nadziru nadležna tijela.

*Članak 17.***Zabrana nezatraženog odobravanja kredita**

Države članice zabranjuju svako odobravanje kredita potrošačima bez njihova prethodnog zahtjeva i izričitog pristanka.

POGLAVLJE IV.

PROCJENA KREDITNE SPOSOBNOSTI I PRISTUP BAZAMA PODATAKA*Članak 18.***Obveza procjene kreditne sposobnosti potrošača**

1. Države članice zahtijevaju da prije sklapanja ugovora o kreditu vjerovnik provede detaljnu procjenu kreditne sposobnosti potrošača. Ta procjena kreditne sposobnosti provodi se u interesu potrošača, kako bi se spriječile prakse neodgovornog kreditiranja i prezaduženost, te se pritom na odgovarajući način uzimaju u obzir čimbenici relevantni za provjeru izgleda da će potrošač ispunjavati svoje obveze prema ugovoru o kreditu.

2. Države članice osiguravaju da kreditni posrednici potrebne informacije pribavljene od potrošača točno dostave relevantnom vjerovniku u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 kako bi se mogla provesti procjena kreditne sposobnosti.

3. Procjena kreditne sposobnosti provodi se na temelju relevantnih i točnih informacija o prihodima i rashodima potrošača i drugim financijskim i ekonomskim okolnostima koje su nužne i proporcionalne prirodi, trajanju, vrijednosti i rizicima kredita za potrošača. Te informacije mogu obuhvaćati dokaze o prihodima ili drugim izvorima sredstava za otplatu, informacije o financijskoj imovini i obvezama ili informacije o drugim financijskim obvezama. Te informacije ne uključuju posebne kategorije podataka iz članka 9. stavka 1. Uredbe (EU) 2016/679. Te se informacije dobivaju iz relevantnih unutarnjih ili vanjskih izvora, među ostalim i od potrošača i, prema potrebi, na temelju uvida u bazu podataka iz članka 19. ove Direktive. Društvene mreže ne smatraju se vanjskim izvorom za potrebe ove Direktive.

Informacije dobivene u skladu s ovim stavkom moraju se primjereno provjeriti, prema potrebi pozivanjem na dokumentaciju koja se može neovisno provjeriti.

4. Države članice zahtijevaju da vjerovnik uspostavi postupke za procjenu iz stavka 1. te da dokumentira i primjenjuje takve postupke.

Države članice zahtijevaju i da vjerovnik dokumentira i čuva informacije iz stavka 3.

5. Ako zahtjev za kredit zajednički podnosi više potrošača, vjerovnik provodi procjenu kreditne sposobnosti na temelju zajedničke sposobnosti otplate svih potrošača.

6. Države članice osiguravaju da vjerovnik potrošaču stavlja na raspolaganje kredit samo ako rezultat procjene kreditne sposobnosti ukazuje na to da je vjerojatno da će se obveze koje proizlaze iz ugovora o kreditu ispunjavati na način propisan tim ugovorom, uzimajući u obzir relevantne čimbenike navedene u stavku 1.

7. Države članice osiguravaju da ako vjerovnik s potrošačem sklopi ugovor o kreditu, vjerovnik ne smije naknadno otkazati ili izmijeniti taj ugovor o kreditu na štetu potrošača na temelju toga što je procjena kreditne sposobnosti bila netočno provedena. Ovaj se stavak ne primjenjuje ako se dokaže da je potrošač svjesno uskratio ili krivotvorio informacije iz stavka 3. koje je dao vjerovniku.

8. Ako procjena kreditne sposobnosti uključuje primjenu automatizirane obrade osobnih podataka, države članice osiguravaju da potrošač ima pravo zatražiti i dobiti od vjerovnika ljudsku intervenciju, u okviru koje ima pravo:

- (a) zatražiti i dobiti od vjerovnika jasno i razumljivo objašnjenje o procjeni kreditne sposobnosti, uključujući objašnjenje o logici i rizicima uključenima u automatiziranu obradu osobnih podataka, kao i o njezinu značaju i učincima na odluku;
- (b) izraziti svoje stajalište vjerovniku; i
- (c) zatražiti preispitivanje procjene kreditne sposobnosti i odluke o odobravanju kredita od strane vjerovnika.

Države članice osiguravaju da je potrošač obaviješten o pravu navedenom u prvom podstavku.

9. Države članice osiguravaju da vjerovnik u slučaju odbijanja zahtjeva za kredit mora bez odgode obavijestiti potrošača o odbijanju zahtjeva i, prema potrebi, uputiti ga na lako dostupne usluge savjetovanja o dugu. Prema potrebi, od vjerovnika se zahtijeva da obavijesti potrošača o činjenici da se procjena kreditne sposobnosti temelji na automatiziranoj obradi podataka te o pravu potrošača na ljudsku procjenu i postupku osporavanja odluke.

10. Ako se strane nakon sklapanja ugovora o kreditu dogovore o promjeni ukupnog iznosa kredita, države članice osiguravaju da vjerovnik mora ponovno procijeniti kreditnu sposobnost potrošača na temelju ažuriranih informacija prije nego što odobri bilo kakvo znatnije povećanje ukupnog iznosa kredita.

11. Države članice mogu zahtijevati da vjerovnici kreditnu sposobnost potrošača procjenjuju na temelju uvida u relevantnu bazu podataka. Međutim, procjena kreditne sposobnosti ne temelji se isključivo na kreditnoj povijesti potrošača.

Članak 19.

Baze podataka

1. Svaka država članica, kad je riječ o prekograničnom kreditu, osigurava vjerovnicima iz drugih država članica pristup bazama podataka koje se upotrebljavaju u toj državi članici u svrhu procjene kreditne sposobnosti potrošača. Uvjeti pristupa tim bazama podataka moraju biti nediskriminirajući.

2. Države članice osiguravaju da samo vjerovnici koji su pod nadzorom nacionalnog nadležnog tijela i koji su u potpunosti u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 imaju pristup bazama podataka koje se upotrebljavaju za procjenu kreditne sposobnosti potrošača.

3. Stavak 1. primjenjuje se i na javne i na privatne baze podataka.

4. Baze podataka iz stavka 1. koje sadržavaju informacije o ugovorima o potrošačkim kreditima moraju sadržavati barem informacije o dospjelim neplaćenim obvezama potrošača pri otplati kredita, o vrsti kredita i o identitetu vjerovnika.

5. Vjerovnici i kreditni posrednici ne obrađuju posebne kategorije podataka iz članka 9. stavka 1. Uredbe (EU) 2016/679 i osobne podatke obrađene s društvenih mreža koji mogu biti sadržani u bazama podataka iz stavka 1. ovog članka.

6. Ako se zahtjev za kredit odbije na temelju uvida u bazu podataka iz stavka 1., države članice zahtijevaju da vjerovnik bez nepotrebne odgode i bez naknade obavijesti potrošača o rezultatima takvog uvida i o pojedinostima o bazi podataka u koju je ostvaren uvid, kao i o kategorijama podataka koji su uzeti u obzir.

7. Za potrebe ugovora o kreditu pružatelji baza podataka uspostavljaju postupke kojima se osigurava da su informacije sadržane u njihovim bazama podataka ažurirane i točne. Države članice osiguravaju da su potrošači obaviješteni o:

- (a) svim dospjelim neplaćenim obvezama pri otplati kredita navedenima u bazi podataka u roku od 30 dana od njihova unošenja u tu bazu; i
- (b) svojim pravima u skladu s Uredbom (EU) 2016/679.

8. Za potrebe ugovora o kreditu države članice osiguravaju uspostavu postupaka za pritužbe kako bi se potrošačima olakšalo osporavanje sadržaja baza podataka, uključujući informacije koje se mogu dobiti od trećih strana kroz te baze.

POGLAVLJE V.

OBLIK I SADRŽAJ UGOVORA O KREDITU

Članak 20.

Oblik ugovora o kreditu

1. Države članice zahtijevaju da se ugovori o kreditu i sve izmjene tih ugovora sastavljaju na papiru ili nekom drugom trajnom mediju te da sve ugovorne strane dobiju primjerak ugovora o kreditu.
2. Države članice mogu uvesti nova ili zadržati postojeća nacionalna pravila o valjanosti sklapanja ugovora o kreditu koja su u skladu s pravom Unije.

Članak 21.

Informacije koje treba uključiti u ugovor o kreditu

1. Države članice zahtijevaju da se u ugovoru o kreditu jasno i sažeto navedu svi sljedeći elementi:
 - (a) vrsta kredita;
 - (b) identitet, adrese, brojevi telefona i e-adrese ugovornih strana i, ako je primjenjivo, identitet i adresa uključenog kreditnog posrednika;
 - (c) ukupni iznos kredita i uvjeti kojima je uređeno povlačenje tranše;
 - (d) trajanje ugovora o kreditu;
 - (e) u slučaju kredita u obliku odgode plaćanja za određenu robu ili određene usluge i u slučaju povezanih ugovora o kreditu, ta roba ili usluge i njihova cijena za gotovinu;
 - (f) stopa zaduživanja ili sve stope zaduživanja ako se u različitim okolnostima primjenjuju različite stope zaduživanja, uvjeti kojima je uređena primjena svake stope zaduživanja i, ako su dostupni, bilo koji indeks ili referentna stopa koji se primjenjuju na svaku početnu stopu zaduživanja te razdoblja, uvjeti i postupci promjene svake stope zaduživanja;
 - (g) efektivna kamatna stopa i ukupni iznos koji potrošač treba platiti, izračunani u trenutku sklapanja ugovora o kreditu, pri čemu treba navesti sve pretpostavke primijenjene u tom izračunu;
 - (h) iznos, broj i učestalost uplata koje je potrošač dužan izvršiti te, ako je primjereno, redosljed kojim će se te uplate koristiti u svrhu povrata za plaćanje različitih nepodmirenih obveza koje se naplaćuju po različitim stopama zaduživanja;
 - (i) ako je uključena amortizacija glavnice iz ugovora o kreditu s fiksnim trajanjem, upućivanje na pravo potrošača da dobije, na zahtjev i bez naknade, u bilo kojem trenutku tijekom trajanja ugovora o kreditu izvadak iz računa u obliku amortizacijske tablice;
 - (j) ako naknade i kamate treba platiti bez amortizacije glavnice, izvadak koji pokazuje razdoblja i uvjete plaćanja kamata i svih povezanih jednokratnih i višekratnih naknada;
 - (k) prema potrebi, naknade za vođenje jednog ili više obveznih računa na kojima se evidentiraju i transakcije uplata i povlačenja tranši, naknade za upotrebu određenog sredstva plaćanja i za transakcije uplata i povlačenja tranši, sve druge naknade koje proizlaze iz ugovora o kreditu i uvjeti prema kojima se te naknade mogu mijenjati;

- (l) kamatna stopa koja se primjenjuje u slučaju zakašnjelih plaćanja, kako je bila primjenjiva u trenutku sklapanja ugovora o kreditu, i mjere za njezinu prilagodbu te, prema potrebi, sve naknade koje se moraju platiti u slučaju neispunjavanja obveze plaćanja;
- (m) upozorenje o posljedicama izostalih ili zakašnjelih plaćanja;
- (n) prema potrebi, izjava o obvezi plaćanja naknada javnog bilježnika;
- (o) prema potrebi, tražena jamstva i instrumenti osiguranja;
- (p) postojanje ili nepostojanje prava na odustanak od ugovora o kreditu, rok za odustanak, prema potrebi, i drugi uvjeti kojima se uređuje ostvarivanje tog prava, uključujući trajni medij koji se upotrebljava za priopćavanje iz članka 26. stavka 5. prvog podstavka točke (a), informacije koje se odnose na obvezu potrošača utvrđenu u članku 26. stavku 5. prvom podstavku točki (b) da plati glavnice nakon povlačenja tranše i kamate te iznos kamata koje treba platiti po danu;
- (q) vrsta trajnog medija koji je potrošač odabrao i na kojem će primati sljedeće:
 - i. prema potrebi, podsjetnik iz članka 10. stavka 1. drugog podstavka;
 - ii. informacije iz članka 22.;
 - iii. informacije o promjeni stope zaduživanja iz članka 23. stavka 1. prvog podstavka;
 - iv. prema potrebi, informacije iz članka 24. stavaka 1. i 2.; i
 - v. prema potrebi, informacije o otkazivanju ugovora o kreditu bez roka dospjeća iz članka 28. stavka 1. drugog podstavka i članka 28. stavka 2.;
- (r) prema potrebi, informacije o pravima navedenima u članku 27. i uvjeti za ostvarivanje tih prava;
- (s) upućivanje na pravo na prijevremenu otplatu navedeno u članku 29., postupak prijevermene otplate i, prema potrebi, informacije o pravu vjerovnika na naknadu te transparentno i razumljivo objašnjenje kako se izračunava naknada koju potrošač treba platiti vjerovniku;
- (t) postupak koji se primjenjuje pri ostvarivanju prava na otkazivanje ugovora o kreditu;
- (u) mogućnost korištenja mehanizma izvansudskih pritužbi i obeštećenja za potrošače i metode pristupa tom mehanizmu;
- (v) prema potrebi, ostali ugovorni uvjeti i odredbe;
- (w) naziv i adresa nadležnog nadzornog tijela;
- (x) relevantni kontaktni podaci pružatelja usluga savjetovanja o dugu i preporuka potrošaču da se obrati tim pružateljima u slučaju poteškoća s otplatom.

Informacije iz prvog podstavka trebaju biti jasno čitljive i prilagođene tako da se vodi računa o tehničkim ograničenjima medija na kojem su prikazane. Informacije se prikazuju na odgovarajući i prikladan način na različitim kanalima.

2. Ako se primjenjuje stavak 1. prvi podstavak točka (i), vjerovnik potrošaču, bez naknade i u bilo kojem trenutku tijekom trajanja ugovora o kreditu, stavlja na raspolaganje izvadak iz računa u obliku amortizacijske tablice.

U amortizacijskoj tablici iz prvog podstavka navode se preostale uplate koje treba izvršiti te razdoblja i uvjeti koji se odnose na plaćanje tih iznosa.

Amortizacijska tablica sadržava i raščlambu svake otplate u kojoj se navode amortizacija glavnice, kamata izračunana na temelju stope zaduživanja i, prema potrebi, svi eventualni dodatni troškovi.

Ako stopa zaduživanja nije fiksna ili ako se prema ugovoru o kreditu dodatni troškovi mogu promijeniti, u amortizacijskoj tablici jasno se i sažeto navodi da će podaci iz te tablice ostati važeći samo do trenutka promjene te stope zaduživanja ili tih troškova u skladu s ugovorom o kreditu.

3. Kad je riječ o ugovoru o kreditu prema kojemu uplate koje izvršava potrošač ne rezultiraju trenutačnom odgovarajućom amortizacijom ukupnog iznosa kredita, već se koriste za stvaranje glavnice kredita tijekom razdoblja i prema uvjetima utvrđenima ugovorom o kreditu ili nekim dodatnim ugovorom, ugovor o kreditu, pored informacija iz stavka 1., sadržava i jasnu i sažetu izjavu o tome da se takvim ugovorima o kreditu ne jamči otplata ukupnog iznosa kredita nakon povlačenja tranše prema ugovoru o kreditu, osim ako se takvo jamstvo izričito pruži.

POGLAVLJE VI.

IZMJENE UGOVORA O KREDITU I PROMJENE STOPE ZADUŽIVANJA

Članak 22.

Informacije o izmjeni ugovora o kreditu

Ne dovodeći u pitanje ostale obveze predviđene ovom Direktivom države članice osiguravaju da, prije izmjene uvjeta ugovora o kreditu, vjerovnik na papiru ili drugom trajnom mediju navedenom u ugovoru o kreditu priopći potrošaču sljedeće informacije:

- (a) jasan opis predloženih izmjena i, ako je primjenjivo, potrebu za pristankom potrošača ili pojašnjenje izmjena uvedenih po sili zakona;
- (b) rokove za provedbu izmjena iz točke (a);
- (c) načine pritužbe koji su potrošaču na raspolaganju u pogledu izmjena iz točke (a);
- (d) rok za podnošenje takve pritužbe;
- (e) naziv i adresu nadležnog tijela kojemu se ta pritužba može podnijeti.

Članak 23.

Promjene stope zaduživanja

1. Ako vjerovnici smiju promijeniti stope zaduživanja iz postojećih ugovora o kreditu, države članice zahtijevaju da vjerovnik potrošača obavijesti o svim promjenama stope zaduživanja, na papiru ili drugom trajnom mediju navedenom u ugovoru o kreditu, pravodobno prije nego što te promjene stupe na snagu.

Informacije iz prvog podstavka uključuju iznos uplata koje treba izvršiti nakon stupanja na snagu nove stope zaduživanja te, ako se promijeni broj ili učestalost uplata, pojedinosti o njima.

2. Odstupajući od stavka 1., informacije iz tog stavka mogu se periodično davati potrošaču ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

- (a) strane su u ugovoru o kreditu dogovorile takvo periodično davanje informacija;
- (b) promjena stope zaduživanja uzrokovana je promjenom referentne stope;
- (c) nova referentna stopa stavljena je na raspolaganje javnosti pravodobno i odgovarajućim sredstvima;
- (d) informacije o novoj referentnoj stopi dostupne su i:
 - i. u prostorima vjerovnika;

- ii. na internetskoj stranici vjerovnika ako postoji; i
- iii. putem mobilne aplikacije vjerovnika ako postoji.

POGLAVLJE VII.

DOPUŠTENI PREKORAČENJE I PREŠUTNO PRIHVAĆENO PREKORAČENJE

Članak 24.

Dopušteno prekoračenje

1. Ako je ugovor o kreditu odobren u obliku dopuštenog prekoračenja, države članice zahtijevaju da vjerovnik tijekom cijelog trajanja ugovora o kreditu potrošača redovito, barem jednom mjesečno, na papiru ili drugom trajnom mediju utvrđenom u ugovoru o kreditu, obavješćuje putem izvadaka iz računa koji sadržavaju sljedeće elemente:

- (a) točno razdoblje na koje se izvadak odnosi;
- (b) iznose i datume povlačenja tranši;
- (c) stanje u prethodnom izvratku te datum njegova izdavanja;
- (d) novo stanje;
- (e) datume i iznose uplata koje je izvršio potrošač;
- (f) primijenjenu stopu zaduživanja;
- (g) sve eventualne naknade koje su bile primijenjene;
- (h) prema potrebi, minimalni iznos koji potrošač treba platiti.

2. Ako je kredit odobren u obliku dopuštenog prekoračenja, države članice zahtijevaju da vjerovnik obavješćuje potrošača na papiru ili drugom trajnom mediju navedenom u ugovoru o kreditu o povećanjima stope zaduživanja ili o eventualnim naknadama koje mora platiti, pravodobno prije nego što dotične promjene stupe na snagu.

Odstupajući od prvog podstavka informacije iz tog podstavka mogu se davati periodično na način predviđen u stavku 1. ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- (a) strane su u ugovoru o kreditu dogovorile takvo periodično davanje informacija;
- (b) promjena stope zaduživanja uzrokovana je promjenom referentne stope;
- (c) nova referentna stopa stavljena je na raspolaganje javnosti odgovarajućim sredstvima;
- (d) informacije o novoj referentnoj stopi dostupne su i:
 - i. u prostorima vjerovnika;
 - ii. na internetskoj stranici vjerovnika ako postoji; i
 - iii. putem mobilne aplikacije vjerovnika ako postoji.

3. Države članice zahtijevaju od vjerovnika da na dogovoreni način obavijesti potrošača o svakom smanjenju dopuštenog prekoračenja ili otkazivanju dopuštenog prekoračenja najmanje 30 dana prije datuma stupanja na snagu tog smanjenja dopuštenog prekoračenja ili otkazivanja dopuštenog prekoračenja.

4. Ako je dopušteno prekoračenje smanjeno ili otkazano, države članice zahtijevaju od vjerovnika da potrošaču prije pokretanja ovršnog postupka, bez dodatnih troškova, ponudi mogućnost otplate stvarno povučenog iznosa do razine tog smanjenja odnosno otkazivanja. Takva otplata izvršava se u 12 jednakih mjesečnih obroka, osim ako potrošač odluči ranije otplatiti iznos po stopi zaduživanja koja se primjenjuje na dopušteno prekoračenje.

5. Države članice mogu zadržati ili donijeti strože odredbe o pitanjima u pogledu zaštite potrošača koji imaju dopušteno prekoračenje, koje su različite od onih navedenih u ovom članku, u skladu s pravom Unije.

Članak 25.

Prešutno prihvaćeno prekoračenje

1. Ako se ugovori otvaranje tekućeg računa kod kojeg postoji mogućnost da se potrošaču dopusti prešutno prekoračenje, države članice zahtijevaju od vjerovnika da informacije o toj mogućnosti uključi u navedeni ugovor, kao i informacije o stopi zaduživanja, uvjetima koji uređuju primjenu te stope, bilo kojem indeksu ili referentnoj stopi koji se primjenjuje na inicijalnu stopu zaduživanja, pristojbama koje se primjenjuju od trenutka sklapanja ugovora i, prema potrebi, uvjetima prema kojima se te pristojbe smiju mijenjati. Vjerovnik je svakako dužan potrošaču redovito pružati te informacije na papiru ili drugom trajnom mediju koji je potrošač odabrao i koji je naveden u ugovoru o otvaranju tekućeg računa.

2. U slučaju značajnog prešutno prihvaćenog prekoračenja koje traje dulje od mjesec dana države članice zahtijevaju da vjerovnik bez odgode, na papiru ili drugom trajnom mediju koji je potrošač odabrao i koji je naveden u ugovoru o otvaranju tekućeg računa, obavijesti potrošača o svim sljedećim elementima:

- (a) prešutno prihvaćenom prekoračenju;
- (b) iznosu o kojem je riječ;
- (c) stopi zaduživanja;
- (d) svim eventualnim sankcijama, naknadama ili kamatama koje su primjenjive na dospjele neplaćene obveze;
- (e) datumu otplate.

Osim toga, ako potrošač redovito koristi prešutno prihvaćeno prekoračenje, vjerovnik potrošaču nudi savjetodavne usluge, ako su dostupne, te ga bez naknade upućuje na usluge savjetovanja o dugu.

3. Ovim se člankom ne dovodi u pitanje nijedno pravilo iz nacionalnog prava kojim se od vjerovnika zahtijeva da ponudi neku drugu vrstu kreditnog proizvoda u slučaju značajnog trajanja prešutno prihvaćenog prekoračenja.

4. Države članice zahtijevaju od vjerovnika da na dogovoreni način obavijesti potrošača ako prešutno prihvaćeno prekoračenje više nije dopušteno ili ako je dopušteni iznos prešutno prihvaćenog prekoračenja smanjen, i to najmanje 30 dana prije datuma stupanja na snagu tog ukidanja ili smanjenja prešutno prihvaćenog prekoračenja.

5. Ako je prešutno prihvaćeno prekoračenje smanjeno ili otkazano, države članice zahtijevaju od vjerovnika da potrošaču prije pokretanja ovršnog postupka, bez dodatnih troškova, ponudi mogućnost otplate stvarno povučenog iznosa do razine tog smanjenja odnosno otkazivanja. Takva otplata izvršava se u 12 jednakih mjesečnih obroka, osim ako potrošač odluči ranije otplatiti iznos po stopi zaduživanja koja se primjenjuje na prešutno prihvaćeno prekoračenje.

6. Države članice mogu zadržati ili donijeti strože odredbe o pitanjima u pogledu zaštite potrošača koji imaju prešutno prihvaćeno prekoračenje, koje su različite od onih navedenih u ovom članku, u skladu s pravom Unije.

POGLAVLJE VIII.

ODUSTANAK OD UGOVORA, OTKAZIVANJE UGOVORA I PRIJEVREMENA OTPLATA

Članak 26.

Pravo na odustanak od ugovora

1. Države članice osiguravaju da potrošač može odustati od ugovora o kreditu bez navođenja razloga u roku od 14 kalendarskih dana.

Rok za odustanak iz prvog podstavka počinje teći:

- (a) od dana sklapanja ugovora o kreditu; ili
- (b) od dana na koji potrošač primi uvjete ugovora i informacije u skladu s člancima 20. i 21. ako je taj dan nakon datuma iz točke (a) ovog podstavka.

Smatra se da je rok iz prvog podstavka ispoštovan ako potrošač prije isteka tog roka vjerovniku pošalje obavijest iz stavka 5. prvog podstavka točke (a).

2. Ako potrošač nije primio uvjete ugovora i informacije u skladu s člancima 20. i 21., rok za odustanak u svakom slučaju istječe 12 mjeseci i 14 dana nakon sklapanja ugovora o kreditu. To se ne primjenjuje ako potrošač nije obaviješten o svojem pravu na odustanak od ugovora u skladu s člankom 21. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (p).

3. U slučaju povezanog ugovora o kreditu za kupnju robe s mogućnošću povrata kojom se osigurava potpuni povrat plaćenog iznosa u određenom roku dužem od 14 kalendarskih dana, rok koji se odnosi na pravo na odustanak od ugovora produljuje se kako bi bio usklađen s trajanjem navedene mogućnosti povrata.

4. Kad je riječ o povezanim ugovorima o kreditu, ako je nacionalnim zakonodavstvom koje je primjenjivo na 19. studenoga 2023. već predviđeno da se sredstva ne mogu staviti na raspolaganje potrošaču prije isteka određenog roka, države članice mogu, odstupajući od stavka 1., predvidjeti da se na izričit zahtjev potrošača rok iz tog stavka može skratiti na isto trajanje kao i taj određeni rok.

5. Ako potrošač ostvaruje pravo na odustanak od ugovora, dužan je poduzeti sljedeće mjere:

- (a) u roku utvrđenom u stavku 1. ovog članka, na papiru ili drugom trajnom mediju odabranom od strane potrošača i navedenom u ugovoru o kreditu, obavijestiti vjerovnika u skladu s informacijama koje mu je vjerovnik pružio na temelju članka 21. stavka 1. prvog podstavka točke (p);
- (b) platiti vjerovniku glavnice i dospjele kamate na tu glavnice od datuma povlačenja tranše do datuma otplate glavnice, bez nepotrebne odgode i u svakom slučaju najkasnije 30 kalendarskih dana nakon što je poslana obavijest iz točke (a).

Kamate iz prvog podstavka točke (b) obračunavaju se na temelju dogovorene stope zaduživanja. Vjerovnik nema pravo ni na koju drugu naknadu od strane potrošača u slučaju odustanka od ugovora, osim za nepovratne naknade koje je vjerovnik platio nekom javnom upravnom tijelu.

6. Ako vjerovnik ili neka treća strana na temelju ugovora između te treće strane i vjerovnika pružaju neku dodatnu uslugu koja se odnosi na ugovor o kreditu, potrošača više ne obvezuje taj ugovor o dodatnoj usluzi ako potrošač ostvaruje pravo na odustanak od ugovora o kreditu u skladu s ovim člankom.

7. Ako potrošač ima pravo na odustanak od ugovora na temelju stavaka 1., 5. i 6. ovog članka, ne primjenjuju se članci 6. i 7. Direktive 2002/65/EZ.

8. Države članice mogu propisati da se stavci od 1. do 6. ovog članka ne primjenjuju na ugovore o kreditu za koje se na temelju nacionalnog prava zahtijeva da budu sklopljeni korištenjem usluga javnog bilježnika, pod uvjetom da javni bilježnik potvrdi da se potrošaču jamče prava predviđena člancima 10., 11., 20. i 21.

9. Ovim se člankom ne dovode u pitanje bilo kakva pravila nacionalnog prava o utvrđivanju roka u kojem izvršenje ugovora ne može započeti.

Članak 27.

Povezani ugovori o kreditu

1. Države članice osiguravaju da potrošača koji je ostvario pravo na odustanak od ugovora na temelju prava Unije više ne obvezuje povezani ugovor o kreditu u odnosu na ugovor o isporuci robe ili pružanju usluga.

2. Ako roba ili usluge obuhvaćeni povezanim ugovorom o kreditu nisu isporučene ili pružene, ili ako su samo djelomično isporučene ili pružene, ili ako nisu sukladni ugovoru o njihovoj isporuci ili pružanju, potrošač ima pravo ulagati pravne lijekove protiv vjerovnika ako je potrošač uložio pravne lijekove protiv dobavljača odnosno pružatelja, ali nije ostvario prava koja ima prema zakonu ili prema ugovoru o isporuci te robe ili pružanju tih usluga. Države članice određuju u kojoj mjeri i pod kojim uvjetima se mogu ulagati ti pravni lijekovi.

3. Ovim se člankom ne dovodi u pitanje nacionalno pravo prema kojem je vjerovnik solidarno odgovoran za sva potraživanja koja bi potrošač mogao imati prema dobavljaču ili pružatelju ako se ugovorom o kreditu financirala kupnja robe ili pružanje usluga od tog dobavljača.

Članak 28.

Ugovori o kreditu bez roka dospjeća

1. Države članice osiguravaju da potrošač može bez naknade i u svakom trenutku izvršiti standardno otkazivanje ugovora o kreditu bez roka dospjeća, osim ako su strane dogovorile otkazni rok. Taj rok nije dulji od mjesec dana.

Države članice osiguravaju da vjerovnik, ako je tako dogovoreno u ugovoru o kreditu, može izvršiti standardno otkazivanje ugovora o kreditu bez roka dospjeća tako da potrošača obavijesti o otkazivanju najmanje dva mjeseca unaprijed, na papiru ili drugom trajnom mediju utvrđenom u ugovoru o kreditu.

2. Države članice osiguravaju da vjerovnik, ako je tako dogovoreno u ugovoru o kreditu, može iz objektivno opravdanih razloga otkazati pravo potrošača na povlačenje tranše na temelju ugovora o kreditu bez roka dospjeća. Vjerovnik potrošača obavješćuje o otkazivanju i razlozima otkazivanja na papiru ili drugom trajnom mediju utvrđenom u ugovoru o kreditu, po mogućnosti prije samog otkazivanja, a najkasnije odmah nakon njega, osim ako je takvo obavješćivanje zabranjeno pravom Unije ili nacionalnim pravom ili ako je ono protivno ciljevima javnog poretka ili javne sigurnosti.

Članak 29.

Prijevremena otplata

1. Države članice osiguravaju da potrošač u svakom trenutku ima pravo na prijevremenu otplatu. U takvim slučajevima potrošač ima pravo na smanjenje ukupnog troška kredita za potrošača za preostalo trajanje ugovora. Pri izračunu tog smanjenja moraju se uzeti u obzir svi troškovi koje je vjerovnik uveo potrošaču.

2. Države članice osiguravaju da vjerovnik u slučaju prijevremene otplate ima pravo na pravednu i objektivno opravdanu naknadu za moguće troškove izravno povezane s prijevremenom otplatom, pod uvjetom da je ta prijevremena otplata obuhvaćena vremenskim razdobljem tijekom kojeg se primjenjuje fiksna stopa zaduživanja.

Naknada iz prvog podstavka ne smije premašiti 1 % iznosa kredita koji se prijevremeno otplaćuje ako razdoblje od prijevremene otplate do dogovorenog datuma prestanka ugovora o kreditu premašuje godinu dana. Ako to razdoblje ne premašuje godinu dana, naknada ne smije premašiti 0,5 % iznosa kredita koji se prijevremeno otplaćuje.

3. Države članice osiguravaju da vjerovnik nema pravo na naknadu iz stavka 2. ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:

- (a) otplata se izvršava na temelju ugovora o osiguranju čija je svrha pružiti jamstvo otplate kredita;
- (b) kredit je odobren u obliku dopuštenog prekoračenja;
- (c) otplata obuhvaća razdoblje tijekom kojeg stopa zaduživanja nije fiksna.

4. Odstupajući od stavka 2. države članice mogu predvidjeti da:

- (a) vjerovnik ima pravo na naknadu iz stavka 2. samo pod uvjetom da je iznos prijevremene otplate viši od praga utvrđenog u nacionalnom pravu, koji ne smije biti viši od 10 000 EUR unutar bilo kojeg razdoblja od 12 mjeseci;
- (b) vjerovnik može iznimno tražiti veću naknadu ako može dokazati da gubitak pretrpljen zbog prijevremene otplate premašuje iznos određen u skladu sa stavkom 2.

Ako naknada koju vjerovnik traži premašuje gubitak koji je stvarno pretrpljen zbog prijevremene otplate, potrošač ima pravo na odgovarajuće smanjenje.

U tom slučaju gubitak se sastoji od razlike između početno dogovorene stope zaduživanja i kamatne stope po kojoj vjerovnik može nekome na tržištu pozajmiti prijevremeno otplaćeni iznos u trenutku te otplate, pri čemu se u obzir uzima utjecaj te prijevremene otplate na administrativne troškove.

5. Naknada iz stavka 2. i stavka 4. točke (b) ni u kojem slučaju ne premašuje iznos kamata koje bi potrošač platio tijekom vremenskog razdoblja od prijevremene otplate kredita do dogovorenog datuma prestanka ugovora o kreditu.

POGLAVLJE IX.

EFEKTIVNA KAMATNA STOPA I MJERE ZA OGRANIČENJE STOPA I TROŠKOVA

Članak 30.

Izračun efektivne kamatne stope

1. Efektivna kamatna stopa izračunava se u skladu s matematičkom formulom navedenom u dijelu I. Priloga III. Njome se na godišnjoj osnovi izjednačuje sadašnja vrijednost svih obveza (povlačenja tranši, otplate i naknada), budućih ili postojećih, dogovorenih između vjerovnika i potrošača.

2. U svrhu izračuna te efektivne kamatne stope određuju se ukupni troškovi kredita za potrošača, uz iznimku svih naknada koje potrošač treba platiti za nepoštovanje bilo koje od svojih obveza utvrđenih u ugovoru o kreditu i svih drugih naknada, osim kupovne cijene, koje je obvezan platiti za kupnju robe ili usluga, bilo da se transakcija provodi u gotovini ili na kredit.

Troškovi upravljanja računom na kojem su vidljive i transakcije uplata i povlačenja tranši, troškovi upotrebe sredstava plaćanja i za transakcije uplata i za povlačenja tranši te svi drugi troškovi koji se odnose na transakcije uplata uključuju se u ukupne troškove kredita za potrošača, osim ako je otvaranje računa neobvezno i ako su troškovi računa jasno i zasebno utvrđeni u ugovoru o kreditu ili u bilo kojem drugom ugovoru sklopljenom s potrošačem.

3. Izračun efektivne kamatne stope temelji se na pretpostavci da će taj ugovor o kreditu ostati važeći tijekom dogovorenog razdoblja te da će i vjerovnik i potrošač ispuniti svoje obveze u skladu s uvjetima i datumima utvrđenima u tom ugovoru o kreditu.

4. Kad je riječ o ugovorima o kreditu koji sadržavaju klauzule kojima se dopuštaju promjene stope zaduživanja ili promjene određenih naknada koje su uključene u efektivnu kamatnu stopu, zbog čega se ne mogu odrediti u trenutku izračuna, efektivna kamatna stopa izračunava se na temelju pretpostavke da će stopa zaduživanja i ostale naknade ostati fiksne u odnosu na početnu razinu i da će se primjenjivati sve do kraja ugovora o kreditu.

5. Kad je to potrebno, pri izračunu efektivne kamatne stope primjenjuju se i dodatne pretpostavke navedene u dijelu II. Priloga III.

Ako pretpostavke navedene u ovom članku i u dijelu II. Priloga III. nisu dovoljne za izračun efektivne kamatne stope na ujednačen način ili ako više nisu prilagođene komercijalnoj situaciji na tržištu, Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 45. kako bi izmijenila ovaj članak i dio II. Priloga III. radi dodavanja potrebnih dodatnih pretpostavki za izračun efektivne kamatne stope ili izmjene postojećih pretpostavki.

Članak 31.

Mjere za ograničavanje stopa zaduživanja, efektivnih kamatnih stopa ili ukupnih troškova kredita za potrošača

1. Države članice uvode mjere, kao što su gornje granice, kako bi se djelotvorno spriječila zlouporaba i osiguralo da se potrošačima ne mogu naplatiti pretjerano visoke stope zaduživanja, efektivne kamatne stope ili ukupni troškovi kredita za potrošača..

2. Države članice mogu donijeti zabrane ili ograničenja u pogledu posebnih naknada koje vjerovnici naplaćuju na svojem državnom području.

3. Komisija do 20. studenoga 2027. javno objavljuje mjere koje su države članice uvele u skladu sa stavkom 1. Države članice izvješćuju Komisiju o tim mjerama do 20. studenoga 2026.

4. Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo do 20. studenoga 2029. objavljuje izvješće o provedbi mjera iz stavka 1. To izvješće uključuje procjenu mjera uvedenih u državama članicama, uključujući metodologije za utvrđivanje gornjih granica, ako je to relevantno, i njihove djelotvornosti u ograničavanju pretjerano visokih stopa zaduživanja, efektivnih kamatnih stopa ili ukupnih troškova kredita za potrošača te uključuje pristup koji se temelji na najboljoj praksi za uspostavu takvih mjera.

POGLAVLJE X.

PRAVILA POSLOVNOG PONAŠANJA I ZAHTJEVI ZA OSOBLJE

Članak 32.

Pravila poslovnog ponašanja pri davanju kredita potrošačima

1. Države članice zahtijevaju da vjerovnici i kreditni posrednici postupaju pošteno, pravedno, transparentno i profesionalno te da uzimaju u obzir prava i interese potrošača pri provođenju bilo koje od sljedećih aktivnosti:

(a) osmišljavanje kreditnih proizvoda;

(b) oglašavanje kreditnih proizvoda u skladu s člancima 7. i 8.;

- (c) odobravanje kredita, posredovanje u odobravanju kredita ili olakšavanje odobravanja kredita;
- (d) pružanje savjetodavnih usluga;
- (e) pružanje dodatnih usluga potrošačima;
- (f) izvršavanje ugovora o kreditu.

Aktivnosti iz prvog podstavka točaka (c) i (d) temelje se na informacijama o okolnostima potrošača i o bilo kojim specifičnim zahtjevima koje je potrošač izrazio te na razumnim pretpostavkama o rizicima u odnosu na situaciju potrošača tijekom cijelog trajanja ugovora o kreditu.

Aktivnosti iz prvog podstavka točke (d) temelje se i na informacijama koje se zahtijevaju na temelju članka 16. stavka 3. točke (a).

2. Države članice osiguravaju da način na koji vjerovnici isplaćuju primitke svojem osoblju i kreditnim posrednicima te način na koji kreditni posrednici isplaćuju primitke svojem osoblju ne sprečavaju poštovanje obaveze iz stavka 1.

3. Države članice osiguravaju da, pri izradi i primjeni politika primitaka za osoblje odgovorno za procjenu kreditne sposobnosti, vjerovnici poštuju sljedeća načela, na način i u opsegu koji je primjeren njihovoj veličini, unutarnjoj organizaciji i karakteru, opsegu i složenosti njihovih aktivnosti:

- (a) politika primitaka u skladu je i promiče odgovarajuće i učinkovito upravljanje rizikom te ne potiče preuzimanje rizika koje prelazi razinu prihvatljivog rizika za vjerovnika;
- (b) politika primitaka u skladu je s poslovnom strategijom, ciljevima, vrijednostima i dugoročnim interesima vjerovnika te uključuje mjere za izbjegavanje sukoba interesa, ponajprije osiguravajući da primici osoblja ne ovise o broju ili udjelu prihvaćenih zahtjeva za kredit.

4. Države članice osiguravaju da, kad vjerovnici ili kreditni posrednici pružaju savjetodavne usluge, struktura primitaka uključenog osoblja ne dovodi u pitanje njihovu sposobnost postupanja u najboljem interesu potrošača te osiguravaju da ta struktura primitaka nije ovisna o prodajnim ciljevima. Radi ostvarivanja tog cilja države članice mogu zabraniti i provizije koje vjerovnik isplaćuje kreditnom posredniku.

5. Države članice mogu zabraniti ili uvesti ograničenja na plaćanja koja potrošači izvršavaju prema vjerovniku ili kreditnom posredniku prije sklapanja ugovora o kreditu.

Članak 33.

Zahtjevi za osoblje u pogledu znanja i stručnosti

1. Države članice osiguravaju da vjerovnici i kreditni posrednici zahtijevaju od svojeg osoblja da posjeduju i redovito obnavljaju odgovarajuću razinu znanja i stručnosti u odnosu na osmišljavanje, ponudu i odobravanje ugovora o kreditu, obavljanje djelatnosti kreditnog posredovanja te pružanje savjetodavnih usluga, kao i u odnosu na prava potrošača u području njihove trgovinske djelatnosti. Ako sklapanje ugovora o kreditu uključuje dodatne usluge, zahtijevaju se odgovarajuće znanje i stručnost u odnosu na te dodatne usluge.

2. Države članice utvrđuju minimalne zahtjeve u pogledu znanja i stručnosti za osoblje vjerovnika i kreditnih posrednika.

3. Države članice osiguravaju da nadležna tijela nadziru poštovanje zahtjeva utvrđenih u stavku 1. i da ta nadležna tijela imaju ovlasti na temelju kojih od vjerovnika i kreditnih posrednika mogu tražiti da dostave dokaze koje nadležno tijelo smatra nužnima za omogućivanje takvog nadzora.

POGLAVLJE XI.

FINANCIJSKO OBRAZOVANJE I POTPORA POTROŠAČIMA U FINANCIJSKIM POTEŠKOĆAMA

Članak 34.

Financijsko obrazovanje

1. Države članice promiču mjere kojima se podupire obrazovanje potrošača u odnosu na odgovorno zaduživanje i upravljanje dugom, a osobito u odnosu na ugovore o kreditima. Potrošačima se pružaju jasne i općenite informacije o postupku odobravanja kredita kako bi ih se usmjerilo, prvenstveno one potrošače koji prvi put uzimaju potrošački kredit, posebno ako to čine s pomoću digitalnih alata. Pri osmišljavanju i promicanju tih mjera države članice savjetuju se s relevantnim dionicima, među ostalim organizacijama potrošača.

Države članice ujedno osiguravaju širenje informacija o smjernicama koje potrošačima mogu pružati organizacije potrošača i nacionalna tijela.

2. Komisija procjenjuje financijsko obrazovanje dostupno potrošačima u državama članicama i objavljuje izvješće o tome te navodi primjere najbolje prakse koji se mogu dalje razraditi radi povećanja financijske osviještenosti potrošača.

Članak 35.

Dospjele neplaćene obveze i mjere olakšavanja otplate

1. Države članice zahtijevaju od vjerovnika da, prema potrebi, izvrše razumne mjere za olakšavanje otplate prije pokretanja ovršnog postupka. U okviru mjera za olakšavanje otplate, među ostalim, uzimaju se u obzir pojedinačne okolnosti potrošača. Od vjerovnika se ne zahtijeva da potrošačima opetovano nude mjere za olakšavanje otplate, osim u opravdanim slučajevima.

Od vjerovnika se pri izmjeni postojećih uvjeta ugovora o kreditu u skladu s trećim podstavkom točkom (b) ovog stavka ne zahtijeva da provedu procjenu kreditne sposobnosti u skladu s člankom 18., pod uvjetom da se izmjenom ugovora o kreditu ukupan iznos koji potrošač treba platiti ne povećava znatno.

Mjere za olakšavanje otplate iz prvog podstavka:

- (a) mogu uključivati, među ostalim mogućnostima, potpuno ili djelomično refinanciranje ugovora o kreditu;
- (b) uključuju izmjene postojećih uvjeta ugovora o kreditu, što može, među ostalim mogućnostima, uključivati:
 - i. produljenje trajanja ugovora o kreditu;
 - ii. promjenu vrste ugovora o kreditu;
 - iii. odgodu plaćanja obroka otplate, u cijelom iznosu ili djelomično, na određeno razdoblje;
 - iv. smanjenje stope zaduživanja;
 - v. ponudu razdoblja u kojem potrošač ne treba vršiti uplate;
 - vi. djelomične otplate;
 - vii. pretvaranja valuta;
 - viii. djelomičan oprost i konsolidaciju duga.

2. Popisom mogućih mjera iz stavka 1. trećeg podstavka točke (b) ne dovodi se u pitanje nacionalno pravo niti se njime od država članica zahtijeva da u svojem nacionalnom pravu predvide sve te mjere.

3. Ako države članice dopuste vjerovnicima da odrede i potrošaču uvedu naknade koje su posljedica neispunjavanja obveza, te države članice mogu zahtijevati da te naknade ne budu veće nego što je potrebno kako bi se vjerovniku nadoknadili troškovi koji su nastali kao posljedica neispunjavanja obveza.

4. Ako države članice dopuste vjerovnicima nametanje dodatnih naknada potrošačima u slučaju neispunjavanja obveza, te države članice određuju gornju granicu tih naknada.
5. Države članice ne sprečavaju strane ugovora o kreditu da se izričito dogovore da je za otplatu kredita dovoljan povrat ili prijenos vjerovniku robe obuhvaćene povezanim ugovorom o kreditu ili prihoda od prodaje te robe.

Članak 36.

Usluge savjetovanja o dugu

1. Države članice osiguravaju da su potrošačima koji imaju ili bi mogli imati poteškoća s ispunjavanjem svojih financijskih obveza dostupne neovisne usluge savjetovanja o dugu s ograničenim naknadama koje potrošač treba platiti za te usluge.
2. Radi ispunjavanja obveza iz stavka 1., vjerovnici uspostavljaju postupke i politike za rano otkrivanje potrošača koji imaju financijske poteškoće.
3. Države članice osiguravaju da vjerovnici potrošače koji imaju poteškoća s ispunjavanjem svojih financijskih obveza upute na usluge savjetovanja o dugu koje su lako dostupne potrošaču.
4. Komisija do 20. studenoga 2028. podnosi izvješće s pregledom dostupnosti usluga savjetovanja o dugu u državama članicama i u njemu utvrđuje najbolje prakse za daljnji razvoj takvih usluga. Države članice do 20. studenoga 2026. i svake godine nakon toga izvješćuju Komisiju o dostupnim uslugama savjetovanja o dugu.

POGLAVLJE XII.

VJEROVNICI I KREDITNI POSREDNICI

Članak 37.

Ovlašćivanje, registracija i nadzor nekreditnih institucija i institucija koje nisu institucije za platni promet

1. Države članice osiguravaju da vjerovnici i kreditni posrednici podliježu primjerenom postupku ovlašćivanja, registraciji i mehanizmima nadzora koje je uspostavilo neovisno nadležno tijelo.
2. Zahtjev u pogledu primjerenog postupka ovlašćivanja i registracije ne primjenjuje se na vjerovnike koji su:
 - (a) kreditne institucije kako su definirane u članku 4. stavku 1. točki 1. Uredbe (EU) br. 575/2013;
 - (b) institucije za platni promet kako su definirane u članku 4. točki 4. Direktive (EU) 2015/2366 za usluge iz točke 4. Priloga I. toj direktivi; ili
 - (c) institucije za elektronički novac kako su definirane u članku 2. točki 1. Direktive 2009/110/EZ za odobravanje kredita iz članka 6. stavka 1. prvog podstavka točke (b) te direktive.
3. Države članice mogu odlučiti da zahtjeve u pogledu ovlašćivanja i registracije iz stavka 1. neće primjenjivati na dobavljače robe ili pružatelje usluga koji se smatraju mikropoduzećima te malim i srednjim poduzećima kako su definirani u Preporuci 2003/361/EZ, koji djeluju kao:
 - (a) kreditni posrednici u pomoćnoj ulozi; ili
 - (b) vjerovnici u pomoćnoj ulozi koji odobravaju kredit u obliku odgode plaćanja za kupnju robe i usluga koje nude, ako se kredit daje bez kamata i samo uz ograničene naknade koje potrošač treba platiti za zakašnjela plaćanja a koje su određene u skladu s nacionalnim pravom.

*Članak 38.***Posebne obveze kreditnih posrednika**

Države članice zahtijevaju da kreditni posrednici:

- (a) navedu, u oglašavanju i dokumentima namijenjenima potrošačima, djelokrug svojih ovlasti te posluju li isključivo s jednim ili više vjerovnika ili kao neovisni posrednici;
- (b) upoznaju potrošače sa svim naknadama koje je potrošač dužan platiti kreditnom posredniku za usluge koje će se pružati;
- (c) postignu dogovor s potrošačem o svim naknadama iz točke (b) na papiru ili nekom drugom trajnom mediju prije sklapanja ugovora o kreditu;
- (d) priopće vjerovniku sve naknade iz točke (b) u svrhu izračuna efektivne kamatne stope.

POGLAVLJE XIII.

USTUP PRAVA I RJEŠAVANJE SPOROVA*Članak 39.***Ustup prava**

1. Države članice osiguravaju da potrošač, u slučaju da se prava vjerovnika na temelju ugovora o kreditu ili sam ugovor o kreditu ustupe trećoj strani, ima pravo pozivati se na sva prava na obranu u odnosu na primatelja koja su mu bila dostupna u odnosu na izvornog vjerovnika, uključujući i pravo na prijeboj ako je takva obrana dopuštena u dotičnoj državi članici.
2. Države članice zahtijevaju da izvorni vjerovnik obavijesti potrošača o ustupu iz stavka 1., osim ako izvorni vjerovnik, na temelju ugovora s primateljem, nastavi pružati kreditne usluge potrošaču.

*Članak 40.***Izvensudsko rješavanje sporova**

1. Države članice osiguravaju da potrošači imaju pristup primjerenim, brzim i djelotvornim postupcima izvensudskog rješavanja sporova za rješavanje sporova između potrošača i vjerovnika ili kreditnih posrednika koji se odnose na prava i obveze u vezi s ugovorima o kreditu utvrđene ovom Direktivom, s pomoću, prema potrebi, postojećih subjekata koji provode izvensudsko rješavanje sporova. Takvi postupci izvensudskog rješavanja sporova i subjekti koji ih nude moraju zadovoljiti kriterije kvalitete utvrđene Direktivom 2013/11/EU.
2. Države članice potiču subjekte iz stavka 1. koji provode izvensudsko rješavanje sporova na suradnju radi rješavanja prekograničnih sporova koji se odnose na ugovore o kreditu.

POGLAVLJE XIV.

NADLEŽNA TIJELA

Članak 41.

Nadležna tijela

1. Države članice određuju nacionalna nadležna tijela ovlaštena za osiguravanje primjene i izvršavanja ove Direktive i osiguravaju im dodjelu istražnih ovlasti i ovlasti izvršavanja te odgovarajućih resursa potrebnih za učinkovito i djelotvorno obavljanje njihovih zadaća.

Nadležna tijela su javna tijela ili tijela priznata nacionalnim pravom ili od strane javnih tijela koja su prema nacionalnom pravu izričito ovlaštena za to. Ona nisu vjerovnici ili kreditni posrednici.

2. Države članice osiguravaju da nadležna tijela, sve osobe koje rade ili koje su radile za nadležna tijela, kao i revizori i stručne osobe koje su dobile nalog od nadležnih tijela, podliježu obvezi čuvanja poslovne tajne. Povjerljive podatke koje su saznali pri obavljanju svojih dužnosti ne smiju otkriti nijednoj drugoj osobi ni tijelu, osim u sažetom ili agregiranom obliku, ne dovodeći u pitanje predmete obuhvaćene kaznenim pravom ili ovom Direktivom. Međutim, to ne sprečava nadležna tijela da razmjenjuju ili prosljeđuju povjerljive podatke u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom.

3. Države članice osiguravaju da su ta nadležna tijela jedno od sljedećeg:

- (a) nadležna tijela kako su definirana u članku 4. točki 2. Uredbe (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁹⁾; ili
- (b) tijela koja nisu nadležna tijela iz točke (a), pod uvjetom da se u nacionalnim zakonima ili drugim propisima od tih tijela zahtijeva da surađuju s nadležnim tijelima iz točke (a) kad god je to potrebno radi obavljanja njihovih zadaća u skladu s ovom Direktivom.

4. Države članice osiguravaju da nadležna tijela ispunjavaju kriterije iz članka 5. Uredbe (EU) 2017/2394.

5. Države članice obavješćuju Komisiju o određivanju nadležnih tijela i o svim promjenama povezanim s time te pritom, ako na njihovu državnom području postoji više nadležnih tijela, navode eventualne podjele zadaća među tim nadležnim tijelima. Prva takva obavijest šalje se što prije, a najkasnije do 20. studenoga 2025.

6. Nadležna tijela izvršavaju svoje ovlasti u skladu s nacionalnim pravom:

- (a) izravno u skladu s vlastitom ovlašću ili pod nadzorom pravosudnih tijela; ili
- (b) zahtjevom upućenim sudovima koji su nadležni za donošenje potrebne odluke, uključujući, prema potrebi, i žalbom, ako zahtjev za ishođenje potrebne odluke nije bio uspješan.

7. Ako na državnom području država članica postoji više nadležnih tijela, države članice osiguravaju jasno određenje njihovih zadaća i njihovu blisku suradnju kako bi svako tijelo moglo učinkovito obavljati svoje zadaće.

8. Komisija najmanje jedanput godišnje objavljuje popis nadležnih tijela u *Službenom listu Europske unije* i taj popis redovito ažurira na svojoj internetskoj stranici.

⁽²⁹⁾ Uredba (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), kojom se izmjenjuje Odluka br. 716/2009/EZ i stavlja izvan snage Odluka Komisije 2009/78/EZ (SL L 331, 15.12.2010., str. 12.).

9. Države članice mogu primijeniti nacionalno zakonodavstvo kako bi nacionalnim nadležnim tijelima dodijelile intervencijske ovlasti u pogledu proizvoda radi povlačenja kreditnih proizvoda u opravdanim slučajevima.

POGLAVLJE XV.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 42.

Razina usklađivanja

1. Ako ova Direktiva sadržava usklađene odredbe, države članice ne smiju u svojem nacionalnom pravu zadržati odredbe niti u njega uvoditi nove odredbe koje odstupaju od odredaba utvrđenih ovom Direktivom, osim ako je ovom Direktivom drukčije predviđeno.

2. Dok se ne postigne daljnja usklađenost, ako država članica upotrebljava neku od regulatornih mogućnosti predviđenih u članku 2. stavcima od 5. do 8., članku 8. stavku 8., članku 14. stavcima 2. i 3., članku 16. stavcima 4. i 6., članku 18. stavku 11., članku 24. stavku 5., članku 25. stavku 6., članku 26. stavcima 4. i 8., članku 29. stavku 4., članku 31. stavku 2., članku 32. stavcima 4. i 5., članku 35. stavcima 3. i 4., članku 37. stavku 3. i članku 41. stavku 9., ona bez odgode obavješćuje Komisiju o tome, kao i o svim kasnijim promjenama. Komisija te informacije objavljuje na internetskoj stranici ili na neki drugi lako dostupan način. Države članice poduzimaju i odgovarajuće mjere za širenje tih informacija među nacionalnim vjerovnicima, kreditnim posrednicima i potrošačima.

Članak 43.

Obvezujuća narav ove Direktive

1. Države članice osiguravaju da se potrošači ne smiju odreći prava koja su im dodijeljena nacionalnim mjerama kojima se prenosi ova Direktiva.

2. Države članice osiguravaju da se odredbe donesene u svrhu prenošenja ove Direktive ne mogu zaobići kao rezultat načina formuliranja ugovora.

Članak 44.

Sankcije

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju na povrede nacionalnih odredaba koje se donose na temelju ove Direktive i poduzimaju sve mjere potrebne za osiguravanje njihove provedbe. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Države članice do 20. studenoga 2026. obavješćuju Komisiju o tim pravilima i mjerama te je bez odgode obavješćuju o svim naknadnim izmjenama koje na njih utječu.

2. Države članice osiguravaju da sankcije, kada se moraju izreći u skladu s člankom 21. Uredbe (EU) 2017/2394, uključuju mogućnost izricanja novčanih kazni putem upravnih postupaka ili pokretanja sudskih postupaka za izricanje novčanih kazni, ili oboje.

3. Države članice osiguravaju da nadležna tijela mogu objavljivati javnosti sve upravne sankcije izrečene za povrede mjera donesenih u skladu s ovom Direktivom, osim ako bi takvo objavljivanje moglo ozbiljno ugroziti financijska tržišta ili uključenim stranama prouzročiti nerazmjernu štetu.

Članak 45.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.

2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 30. stavka 5. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od pet godina počevši od 19. studenoga 2023. Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije devet mjeseci prije kraja razdoblja od pet godina. Delegiranje ovlasti prešutno se produljuje za razdoblja jednakog trajanja, osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 30. stavka 5. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 30. stavka 5. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od tri mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 46.

Preispitivanje i praćenje

1. Komisija provodi evaluaciju ove Direktive do 20. studenoga 2029. i svake četiri godine nakon toga. Evaluacija uključuje:
 - (a) procjenu je li područje primjene ove Direktive i dalje primjereno u odnosu na ugovore o kreditu koji su osigurani nestambenim nekretninama;
 - (b) procjenu pragova utvrđenih u članku 2. stavku 2. točki (c) i u dijelu II. Priloga III. i postotaka koji se primjenjuju u izračunu naknade koja se plaća u slučaju prijevremene otplate iz članka 29. stavka 2., a pri toj se procjeni uzimaju u obzir gospodarska kretanja u Uniji i situacija na dotičnom tržištu;
 - (c) analizu razvoja tržišta potrošačkih kredita kojima se podupire zelena tranzicija i procjenu potrebe za dodatnim mjerama u vezi s takvim kreditima; i
 - (d) procjenu provedbe članka 44. stavaka 1. i 2., a posebno djelotvornosti i odvrćajućeg učinka sankcija izrečenih na temelju tog članka.
2. Komisija do 20. studenoga 2025. procjenjuje potrebu za zaštitom potrošača koji pozajmljuju i ulažu putem platformi za skupno financiranje, kako su definirane u članku 2. stavku 1. točki (d) Uredbe (EU) 2020/1503, ako te platforme ne djeluju kao vjerovnici ili kreditni posrednici, već olakšavaju odobravanje kredita među potrošačima.
3. Komisija posebno prati učinke postojanja regulatornih mogućnosti iz članka 42. na funkcioniranje unutarnjeg tržišta i na potrošače.
4. Komisija o rezultatima evaluacije i procjene iz stavaka 1., 2. i 3. podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću te, prema potrebi, tom izvješću prilaže zakonodavni prijedlog.

Članak 47.

Odredbe o stavljanju izvan snage i prijelazne odredbe

Direktiva 2008/48/EZ stavlja se izvan snage s učinkom od 20. studenoga 2026.

Neovisno o prvom stavku, Direktiva 2008/48/EZ nastavlja se primjenjivati na ugovore o kreditu koji postoje na datum 20. studenoga 2026. do njihova prestanka.

Međutim, članci 23. i 24., članak 25. stavak 1. druga rečenica, članak 25. stavak 2., članci 28. i 39. ove Direktive primjenjuju se na sve ugovore o kreditu bez roka dospjeća koji postoje na datum 20. studenoga 2026.

Upućivanja na direktivu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom navedenom u Prilogu IV.

Članak 48.

Prenošenje

1. Države članice do 20. studenoga 2025. donose i objavljuju zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba.

One primjenjuju te mjere od 20. studenoga 2026.

Kada države članice donose te mjere, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. One sadržavaju i izjavu da se upućivanja u postojećim zakonima i drugim propisima na direktivu stavljenju izvan snage ovom Direktivom smatraju upućivanjima na ovu Direktivu. Države članice određuju načine tog upućivanja i način oblikovanja te izjave.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih mjera nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 49.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 50.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Strasbourgu 18. listopada 2023.

Za Europski parlament
Predsjednica
R. METSOLA

Za Vijeće
Predsjednik
J. M. ALBARES BUENO

PRILOG I.

STANDARDNE EUROPSKE INFORMACIJE O POTROŠAČKOM KREDITU ⁽¹⁾

Ključne informacije

Dio I. [uvijek na prvoj stranici obrasca]:

Vjerovnik	[Identitet]
Ako je primjenjivo	
Kreditni posrednik	[Identitet]
Ukupni iznos kredita <i>To znači gornja granica ili ukupni iznos stavljen na raspolaganje na temelju ugovora o kreditu.</i>	
Trajanje ugovora o kreditu	
Stopa zaduživanja ili, ako je primjenjivo, različite stope zaduživanja koje se primjenjuju na ugovor o kreditu	[% — fiksna ili — varijabilna, — razdoblja]
Efektivna kamatna stopa (EKS) <i>To je ukupni trošak izražen kao godišnji postotak ukupnog iznosa kredita.</i> <i>EKS Vam može pomoći pri uspoređivanju različitih ponuda.</i>	
Ukupan iznos koji ćete morati platiti <i>To predstavlja iznos pozajmljene glavnice kredita uvećan za kamate i moguće troškove povezane s Vašim kreditom.</i>	[Zbroj ukupnog iznosa kredita i ukupnog troška kredita za potrošača]
Ako je primjenjivo Kredit se odobrava u obliku odgode plaćanja za određenu robu ili određene usluge ili je povezan s isporukom određene robe ili pružanjem određenih usluga Naziv proizvoda/usluge Cijena za plaćanje u gotovini	
Troškovi u slučaju zakašnjelih plaćanja	Za zakašnjela plaćanja naplatit ćemo Vam [...] (kamatna stopa koja se primjenjuje i mjere za njezinu prilagodbu te, ako je primjenjivo, naknade za neispunjavanje obveze plaćanja)].

⁽¹⁾ Gdje god se navodi „ako je primjenjivo”, vjerovnik mora ispuniti polje ako su te informacije relevantne za dotičnu vrstu kredita odnosno mora izbrisati te informacije ili cijeli redak ako te informacije nisu relevantne za dotičnu vrstu kredita. Objašnjenja u kurzivu trebala bi pomoći potrošaču da bolje razumije brojke. Tekst u uglatim zagradama služi kao objašnjenje za vjerovnika ili kreditnog posrednika i mora se zamijeniti odgovarajućim informacijama.

Dio II. [ako se sljedeći elementi ne mogu istaknuti na jednoj stranici, prikazuju se u prvom dijelu obrasca na drugoj stranici]:

Obroci i, prema potrebi, redosljed raspodjele tih obroka	Morat ćete platiti sljedeće: [iznos, broj i učestalost uplata koje potrošač treba izvršiti] Kamate i/ili naknade plaćaju se na sljedeći način:
Upozorenje o posljedicama izostalih uplata ili zakašnjelih plaćanja <i>Izostale uplate ili zakašnjela plaćanja mogu imati ozbiljne posljedice za Vas (npr. prinudna prodaja) i znatno Vam otežati dobivanje kredita u budućnosti.</i>	
Pravo na odustanak od ugovora <i>Imate pravo odustati od ugovora o kreditu u roku od 14 kalendarskih dana.</i>	Da/ne
Prijevremena otplata <i>Imate pravo na prijevremenu otplatu kredita, u cijelosti ili djelomično, u bilo kojem trenutku.</i> Ako je primjenjivo Vjerovnik ima pravo na naknadu u slučaju prijevremene otplate.	Da
Vjerovnik Adresa Broj telefona E-adresa Internetske stranice (*)	
Ako je primjenjivo Kreditni posrednik Adresa Broj telefona E-adresa Internetske stranice (*)	
(*) Ova informacija nije obvezna.	

Dodatne informacije o ugovoru o kreditu

1. Opis glavnih značajki kreditnog proizvoda

Vrsta kredita	
Uvjeti kojima se uređuje povlačenje tranše <i>To znači kako i kad ćete dobiti novac.</i> Ako je primjenjivo Drugi mehanizmi povlačenja tranše za odgovarajuću vrstu ugovora o kreditu mogu dovesti do viših efektivnih kamatnih stopa	[Ako su ugovorom o kreditu predviđeni različiti načini povlačenja tranše s različitim naknadama ili stopama zaduživanja te ako vjerovnik primjenjuje pretpostavku navedenu u Prilogu III. dijelu II. točki (b), uključuje se napomena da drukčiji mehanizmi povlačenja tranše za relevantnu vrstu ugovora o kreditu mogu dovesti do viših efektivnih kamatnih stopa]
Ako je primjenjivo Traženi instrumenti osiguranja <i>Ovo je opis instrumenata osiguranja koje trebate pružiti u vezi s ugovorom o kreditu.</i>	[Vrsta instrumenta osiguranja]
Ako je primjenjivo Otplaćeni iznosi ne rezultiraju trenutačnom amortizacijom glavnice.	
Ako je primjenjivo Cijena je personalizirana na temelju automatiziranog donošenja odluka.	

2. Troškovi kredita

Ako je primjenjivo Različite stope zaduživanja koje se primjenjuju na ugovor o kreditu	[% — fiksna ili — varijabilna (s indeksom ili referentnom stopom koji se primjenjuju na početnu stopu zaduživanja), — razdoblja, — uvjeti kojima se uređuje primjena svake stope zaduživanja, — razdoblja, uvjeti i postupci za promjenu svake stope zaduživanja]
Reprezentativan primjer efektivne kamatne stope (EKS) i ukupnog iznosa koji potrošač treba platiti	[% Ovdje treba navesti reprezentativni primjer u kojem se navode sve pretpostavke primijenjene pri izračunu efektivne kamatne stope]
Je li za dobivanje kredita ili za dobivanje kredita pod uvjetima koji se nude na tržištu nužno: — ugovoriti policu osiguranja kojom se osigurava kredit, ili — sklopiti drugi ugovor o dodatnim uslugama? <i>Ako vjerovniku nisu poznati troškovi tih usluga, oni se ne uključuju u EKS.</i>	Da/ne [ako da, navesti vrstu osiguranja] Da/ne [ako da, navesti vrstu dodatne usluge]

Povezani troškovi

Ako je primjenjivo Naknade za vođenje jednog ili više računa koji su obvezni i za evidentiranje transakcija uplata i povlačenja tranši	
Ako je primjenjivo Iznos troškova za upotrebu specifičnih sredstava plaćanja (npr. kreditne kartice)	
Ako je primjenjivo Svi ostali troškovi koji proizlaze iz ugovora o kreditu	
Ako je primjenjivo Uvjeti prema kojima se navedeni troškovi povezani s ugovorom o kreditu mogu mijenjati	
Ako je primjenjivo Obveza plaćanja naknada javnog bilježnika	

3. Ostali važni pravni aspekti

Ako je primjenjivo Vjerovnik ima pravo na naknadu u slučaju prijevremene otplate	[Naknada se određuje (metoda izračuna) u skladu s odredbama kojima se provodi članak 29. Direktive (EU) 2023/2225 Europskog parlamenta i Vijeća (¹)]
Uvid u bazu podataka Vjerovnik Vas mora odmah i besplatno obavijestiti o rezultatima uvida u bazu podataka ako se zahtjev za kredit odbije na temelju takvog uvida.	
Pravo na nacrt ugovora o kreditu Na zahtjev imate pravo dobiti primjerak nacrtu ugovora o kreditu bez naknade. Ova se odredba primjenjuje ako u trenutku kad ste podnijeli zahtjev vjerovnik želi nastaviti sa sklapanjem ugovora o kreditu s Vama.	
Ako je primjenjivo Razdoblje tijekom kojeg su informacije prije sklapanja ugovora obvezujuće za vjerovnika	Informacije sadržane u ovom obrascu vrijede od [...] do [...].
Informacije o obeštećenju Imate pravo na pristup mehanizmu izvansudskih pritužbi i obeštećenja.	[Mehanizam izvansudskih pritužbi i obeštećenja za potrošače i kako mu pristupiti]

Upozorenje o pravnim i financijskim posljedicama neispunjavanja obveza <i>Neispunjavanje obveza povezanih s ugovorom o kreditu, osim zakašnjelih plaćanja ili izostalih uplata, moglo bi imati ozbiljne posljedice za Vas.</i>	
Plan otplate	[Plan otplate koji sadržava sva plaćanja i otplate koja potrošač treba izvršiti tijekom trajanja ugovora o kreditu, uključujući plaćanja za sve dodatne usluge]

(¹) Direktiva (EU) 2023/2225 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. listopada 2023. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2008/48/EZ (SL L, 2023/2225, 30.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2225/oj>).

Ako je primjenjivo

4. Dodatne informacije u slučaju trgovanja na daljinu financijskim uslugama

(a) Informacije o vjerovniku	
Ako je primjenjivo	[Identitet]
Predstavnik vjerovnika u državi članici u kojoj imate boravište	
Adresa	[Adresa za potrebe potrošača]
Broj telefona	
E-adresa	
Internetske stranice (*)	
Ako je primjenjivo	[Trgovački registar u koji je vjerovnik upisan i njegov matični broj ili slično sredstvo identifikacije u tom registru]
Registracija	
Ako je primjenjivo	
Nadzorno tijelo	
(b) Informacije o ugovoru o kreditu	
Ako je primjenjivo	[Praktične upute o ostvarivanju prava na odustanak od ugovora u kojima se navodi, među ostalim, razdoblje ostvarivanja tog prava, adresa na koju treba dostaviti obavijest o ostvarivanju tog prava i posljedice neostvarivanja prava na odustanak od ugovora]
Ostvarivanje prava na odustanak od ugovora	
Ako je primjenjivo	
Pravo na temelju kojeg vjerovnik uspostavlja odnosa s Vama prije sklapanja ugovora o kreditu	
Ako je primjenjivo	[Ovdje treba navesti relevantnu klauzulu]
Klauzula u kojoj se utvrđuje pravo koje se primjenjuje na ugovor o kreditu i/ili nadležni sud	
Ako je primjenjivo	Informacije i ugovorni uvjeti dostavljaju se na [određeni jezik]. Uz Vašu suglasnost, tijekom trajanja ugovora o kreditu s Vama namjeravamo komunicirati na [određeni jezik/jezici].
Radni jezik	

(*) Ova informacija nije obvezna za vjerovnika.

PRILOG II.

EUROPSKE INFORMACIJE O POTROŠAČKOM KREDITU ⁽¹⁾**Potrošački krediti koje nude određene kreditne organizacije (članak 2. stavak 6. Direktive (EU) 2023/2225 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾)****Konverzija duga (članak 2. stavak 7. Direktive (EU) 2023/2225)****Ključne informacije****Dio I. [uvijek na prvoj stranici obrasca]:**

Vjerovnik	[Identitet]
Ako je primjenjivo	
Kreditni posrednik	[Identitet]
Ukupni iznos kredita <i>To znači gornja granica ili ukupni iznos stavljen na raspolaganje na temelju ugovora o kreditu.</i>	
Trajanje ugovora o kreditu	
Stopa zaduživanja ili, ako je primjenjivo, različite stope zaduživanja koje se primjenjuju na ugovor o kreditu	[% — fiksna ili — varijabilna, — razdoblja]
Efektivna kamatna stopa (EKS) <i>To je ukupni trošak izražen kao godišnji postotak ukupnog iznosa kredita. EKS Vam može pomoći pri uspoređivanju različitih ponuda.</i>	
Ukupan iznos koji ćete morati platiti <i>To znači iznos pozajmljene glavnice uvećan za kamate i moguće troškove povezane s Vašim kreditom.</i>	[Zbroj ukupnog iznosa kredita i ukupnog troška kredita za potrošača]
Ako je primjenjivo Kredit se odobrava u obliku odgode plaćanja za određenu robu ili određene usluge ili je povezan s isporukom određene robe ili pružanjem određenih usluga Naziv proizvoda/usluge Cijena za plaćanje u gotovini	

⁽¹⁾ Gdje god se navodi „ako je primjenjivo”, vjerovnik mora ispuniti polje ako su te informacije relevantne za dotičnu vrstu kredita odnosno mora izbrisati te informacije ili cijeli redak ako te informacije nisu relevantne za dotičnu vrstu kredita.

Objašnjenja u kurzivu trebala bi pomoći potrošaču da bolje razumije brojke.

Tekst u uglatim zagradama služi kao objašnjenje za vjerovnika ili kreditnog posrednika i mora se zamijeniti odgovarajućim informacijama.

⁽²⁾ Direktiva (EU) 2023/2225 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. listopada 2023. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2008/48/EZ (SL L, 2023/2225, 30.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2225/oj>).

Troškovi u slučaju zakašnjelih plaćanja	Za zakašnjela plaćanja naplatit ćemo Vam [...] (kamatna stopa koja se primjenjuje i mjere za njezinu prilagodbu te, ako je primjenjivo, naknade za neispunjavanje obveze plaćanja)].
---	--

Dio II. [ako se sljedeći elementi ne mogu istaknuti na jednoj stranici, prikazuju se u prvom dijelu obrasca na drugoj stranici]:

Obroci i, prema potrebi, redoslijed raspodjele tih obroka	Morat ćete platiti sljedeće: [iznos, broj i učestalost uplata koje potrošač treba izvršiti] Kamate i/ili naknade plaćaju se na sljedeći način:
Upozorenje o posljedicama izostalih uplata ili zakašnjelih plaćanja <i>Izostale uplate ili zakašnjela plaćanja mogu imati ozbiljne posljedice za Vas (npr. prinudna prodaja) i znatno Vam otežati dobivanje kredita u budućnosti.</i>	
Pravo na odustanak od ugovora	Da/ne
Prijevremena otplata <i>Imate pravo na prijevremenu otplatu kredita, u cijelosti ili djelomično, u bilo kojem trenutku.</i> Ako je primjenjivo Vjerovnik ima pravo na naknadu u slučaju prijevremene otplate.	
Vjerovnik Adresa Broj telefona E-adresa Internetske stranice (*)	
Ako je primjenjivo Kreditni posrednik Adresa Broj telefona E-adresa Internetske stranice (*)	

(*) Ova informacija nije obvezna.

Dodatne informacije o ugovoru o kreditu

1. Opis glavnih značajki kreditnog proizvoda

Vrsta kredita	
Ako je primjenjivo Napomena da se od potrošača u bilo kojem trenutku može zatražiti da otplati cijeli iznos kredita	
Ako je primjenjivo Cijena je personalizirana na temelju automatiziranog donošenja odluka.	

2. Troškovi kredita

Ako je primjenjivo Različite stope zaduživanja koje se primjenjuju na ugovor o kreditu	[% — fiksna ili — varijabilna (s indeksom ili referentnom stopom koji se primjenjuju na početnu stopu zaduživanja), — razdoblja, — uvjeti kojima se uređuje primjena svake stope zaduživanja]
Reprezentativan primjer efektivne kamatne stope (EKS) i ukupnog iznosa koji potrošač treba platiti	[% Ovdje treba navesti reprezentativni primjer u kojem se navode sve pretpostavke primijenjene pri izračunu efektivne kamatne stope]
Ako je primjenjivo Troškovi Ako je primjenjivo Uvjeti pod kojima se ti troškovi mogu mijenjati	[Troškovi koji se primjenjuju od trenutka sklapanja ugovora o kreditu]

3. Ostali važni pravni aspekti

Otkazivanje ugovora o kreditu	[Uvjeti i postupak otkazivanja ugovora o kreditu]
Ako je primjenjivo Vjerovnik ima pravo na naknadu u slučaju prijevremene otplate	[Naknada se određuje (metoda izračuna) u skladu s odredbama kojima se provodi članak 29. Direktive (EU) 2023/2225]
Uvid u bazu podataka Vjerovnik Vas mora odmah i besplatno obavijestiti o rezultatima uvida u bazu podataka ako se zahtjev za kredit odbije na temelju takvog uvida.	
Ako je primjenjivo Razdoblje tijekom kojeg su informacije prije sklapanja ugovora obvezujuće za vjerovnika	Informacije iz ovog obrasca vrijede od [...] do [...].

<p>Informacije o obeštećenju</p> <p><i>Imate pravo na pristup mehanizmu izvansudskih pritužbi i obeštećenja.</i></p>	[Mehanizam izvansudskih pritužbi i obeštećenja za potrošače i kako mu pristupiti]
<p>Upozorenje o pravnim i financijskim posljedicama neispunjavanja obveza</p> <p><i>Neispunjavanje obveza povezanih s ugovorom o kreditu, uz zakašnjela plaćanja ili izostale uplate, moglo bi imati ozbiljne posljedice za Vas.</i></p>	
Plan otplate	[Plan otplate koji sadržava sva plaćanja i otplate koja potrošač treba izvršiti tijekom trajanja ugovora, uključujući plaćanja za sve dodatne usluge]

Ako je primjenjivo

4. Dodatne informacije u slučaju prodaje financijskih usluga na daljinu

(a) Informacije o vjerovniku	
<p>Ako je primjenjivo</p> <p>Predstavnik vjerovnika u državi članici u kojoj imate boravište</p> <p>Adresa</p> <p>Broj telefona</p> <p>E-adresa</p> <p>Internetske stranice (*)</p>	<p>[Identitet]</p> <p>[Adresa za potrebe potrošača]</p>
<p>Ako je primjenjivo</p> <p>Registracija</p>	[Trgovački registar u koji je vjerovnik upisan i njegov matični broj ili slično sredstvo identifikacije u tom registru]
<p>Ako je primjenjivo</p> <p>Nadzorno tijelo</p>	
(b) Informacije o ugovoru o kreditu	
<p>Ako je primjenjivo</p> <p>Ostvarenje prava na odustanak od ugovora</p>	[Praktične upute o ostvarivanju prava na odustanak od ugovora u kojima se navodi, među ostalim, rok za odustanak, adresa na koju treba dostaviti obavijest o ostvarivanju tog prava i posljedice neostvarivanja prava na odustanak od ugovora]
<p>Ako je primjenjivo</p> <p>Pravo na kojem vjerovnik temelji uspostavu odnosa s Vama prije sklapanja ugovora o kreditu</p>	

Ako je primjenjivo Klauzula u kojoj se utvrđuje pravo koje se primjenjuje na ugovor o kreditu i/ili nadležni sud	[Ovdje treba navesti relevantnu klauzulu]
Ako je primjenjivo Radni jezik	Informacije i ugovorni uvjeti dostavljaju se na [određeni jezik]. Uz Vašu suglasnost, tijekom trajanja ugovora o kreditu s Vama namjeravamo komunicirati na [određeni jezik/jezici].

(*) Ova informacija nije obvezna za vjerovnika.

PRILOG III.

- I. Osnovna jednadžba kojom se izražava ekvivalentnost povlačenja tranši s jedne strane te otplata i naknada s druge strane.

Osnovna jednadžba kojom se utvrđuje efektivna kamatna stopa (EKS) jednaka je, na godišnjoj osnovi, ukupnoj sadašnjoj vrijednosti povlačenja tranši s jedne strane i ukupnoj sadašnjoj vrijednosti otplate i plaćanja naknada s druge strane, tj.:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1 + X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1 + X)^{-s_l}$$

pri čemu:

— X	označava EKS,
— m	označava broj posljednjeg povlačenja tranše,
— k	označava broj povlačenja tranše, dakle $1 \leq k \leq m$,
— C_k	označava iznos povlačenja tranše k,
— t_k	označava interval, izražen u godinama i frakcijama godine, od datuma prvog povlačenja tranše do datuma svakog sljedećeg povlačenja tranše, dakle $t_1 = 0$,
— m'	označava broj posljednje otplate ili plaćanja naknada,
— l	označava broj otplate ili plaćanja naknada,
— D_l	označava iznos otplate ili plaćanja naknada,
— s_l	označava interval, izražen u godinama i frakcijama godine, od datuma prvog povlačenja tranše do datuma svake otplate ili plaćanja naknada.

Napomene

- (a) Iznosi koje isplaćuju obje strane u različitim trenucima nisu nužno jednaki i ne isplaćuju se nužno u jednakim intervalima.
- (b) Početni datum jest datum prvog povlačenja tranše.
- (c) Intervali između datuma korištenih u izračunima izražavaju se u godinama ili frakcijama godine. Pretpostavlja se da godina ima 365 dana (ili 366 dana ako je prijestupna), 52 tjedna ili 12 jednakih mjeseci. Pretpostavlja se da mjesec ima 30,41666 dana (tj. 365/12) bez obzira na to je li riječ o prijestupnoj godini.

Ako se intervali između datuma korištenih u izračunima ne mogu izraziti kao cijeli brojevi tjedana, mjeseci ili godina, intervali se izražavaju kao cijeli broj jednog od tih razdoblja zajedno s brojem dana. Ako se koriste dani:

- i. broji se svaki dan, uključujući vikende i praznike;
 - ii. jednaka razdoblja, a potom dani, broje se unazad do datuma početnog povlačenja tranše;
 - iii. duljina razdoblja dana dobiva se isključivanjem prvog dana i uključivanjem posljednjeg dana te se izražava u godinama dijeljenjem tog razdoblja brojem dana (365 ili 366) cijele godine, brojeći unazad od posljednjeg dana do istog dana prethodne godine.
- (d) Rezultat izračuna izražava se s najmanje jednim decimalnim mjestom. Ako je brojka na sljedećem decimalnom mjestu veća ili jednaka 5, brojka na tom određenom decimalnom mjestu uvećava se za jedan.

- (e) Navedena jednadžba može se zapisati i drukčije s pomoću jednog zbroja i koncepta novčanih tokova (A_k), koji mogu biti pozitivni ili negativni, drugim riječima uplaćeni ili primljeni tijekom razdoblja od 1 do n , izraženog u godinama, tj.:

$$S = \sum_{k=1}^n A_k (1 + X)^{-t_k}$$

pri čemu S označava sadašnju bilancu novčanih tokova. Ako je cilj održati ekvivalentnost novčanih tokova, vrijednost „ S ” bit će jednaka nuli.

II. Dodatne pretpostavke za izračun efektivne kamatne stope navedene su u nastavku.

- (a) Ako se ugovorom o kreditu potrošaču daje sloboda povlačenja tranši, smatra se da se ukupni iznos kredita povlači odmah i u cijelosti.
- (b) Ako se ugovorom o kreditu potrošaču daje sloboda povlačenja tranši općenito, ali se uvodi, među više različitih načina povlačenja tranši, ograničenje s obzirom na iznos kredita i razdoblje, smatra se da je iznos kredita povučen na najraniji datum utvrđen ugovorom o kreditu i u skladu s tim ograničenjima za povlačenje tranši.
- (c) Ako se ugovorom o kreditu predviđaju različiti načini povlačenja tranši s različitim naknadama ili stopama zaduživanja, smatra se da se ukupni iznos kredita povlači uz najvišu naknadu i stopu zaduživanja koje se primjenjuju na najuobičajeniji mehanizam povlačenja tranše za tu vrstu ugovora o kreditu.
- (d) Kad je riječ o dopuštenom prekoračenju, smatra se da se ukupni iznos kredita povlači u cijelosti i tijekom cjelokupnog trajanja ugovora o kreditu. Ako trajanje dopuštenog prekoračenja nije poznato, efektivna kamatna stopa izračunava se na temelju pretpostavke da je trajanje kredita tri mjeseca.
- (e) Kad je riječ o ugovorima o kreditu bez roka dospijea, osim dopuštenog prekoračenja, pretpostavlja se sljedeće:
- i. kredit se daje na razdoblje od godine dana počevši od datuma početnog povlačenja tranše, a potrošačevom zadnjom uplatom poravnavaju se preostala glavnica, kamate i druge naknade, ako postoje;
 - ii. potrošač otplaćuje glavnica u jednakim mjesečnim uplatama, počevši mjesec dana od datuma početnog povlačenja tranše. Međutim, ako se glavnica mora otplatiti isključivo u cijelosti, jednokratnom uplatom, unutar svakog razdoblja otplate, smatra se da se uzastopna povlačenja tranši i otplate cijele glavnice od strane potrošača događaju tijekom razdoblja od godine dana. Kamate i druge naknade primjenjuju se u skladu s tim povlačenjima tranši i otplatama glavnice te kako je utvrđeno ugovorom o kreditu.

Za potrebe ove točke ugovor o kreditu bez roka dospijea jest ugovor o kreditu na neograničeno vrijeme koji uključuje kredite koji se moraju otplatiti u cijelosti unutar ili nakon određenog razdoblja, a kad se otplate, ponovno su na raspolaganju za povlačenje.

- (f) Kad je riječ o ugovorima o kreditu koji nisu ugovori o dopuštenom prekoračenju i ugovori o kreditu bez roka dospijea iz pretpostavki navedenih u točkama (d) i (e):
- i. ako se datum ili iznos otplate glavnice koju potrošač treba izvršiti ne mogu sa sigurnošću odrediti, pretpostavlja se da se otplata izvršava na najraniji datum predviđen u ugovoru o kreditu i u najmanjem iznosu predviđenom u ugovoru o kreditu;
 - ii. ako se interval od datuma početnog povlačenja tranše do datuma prve uplate koju potrošač treba izvršiti ne može sa sigurnošću odrediti, pretpostavlja se da je interval najkraći mogući.

- (g) Ako se datum ili iznos uplate koju potrošač treba izvršiti ne mogu sa sigurnošću odrediti na temelju ugovora o kreditu ili pretpostavki navedenih u točkama (d), (e) ili (f), pretpostavlja se da se uplata izvršava u skladu s datumima i uvjetima koje zahtijeva vjerovnik, a ako ti datumi i uvjeti nisu poznati:
- i. kamate se plaćaju zajedno s otplatama glavnice;
 - ii. naknade koje nisu kamate, izražene u obliku samo jednog iznosa, plaćaju se na datum sklapanja ugovora o kreditu;
 - iii. naknade koje nisu kamate, izražene u obliku više uplata, plaćaju se u redovitim intervalima, počevši od datuma prve otplate glavnice, a ako iznos takvih uplata nije poznat, pretpostavlja se da su im iznosi jednaki;
 - iv. zadnjom uplatom poravnavaju se preostala glavnica, kamate i druge naknade, ako postoje.
- (h) Ako još nije dogovorena gornja granica koja se primjenjuje na kredit, pretpostavlja se da ona iznosi 1 500 EUR.
- (i) Ako su za ograničeno razdoblje ili ograničeni iznos ponuđene različite stope zaduživanja i naknade, smatra se da se tijekom cjelokupnog trajanja ugovora o kreditu primjenjuju najviše takve stope zaduživanja i naknade.
- (j) Za ugovore o potrošačkim kreditima za koje je dogovorena fiksna stopa zaduživanja za početno razdoblje, na kraju kojeg se određuje nova stopa zaduživanja koja se potom periodično prilagođava u skladu s određenim dogovorenim pokazateljem, izračun efektivne kamatne stope temelji se na pretpostavci da je na kraju razdoblja fiksne stope zaduživanja stopa zaduživanja ista kao u trenutku izračuna efektivne kamatne stope, na temelju vrijednosti dogovorenog pokazatelja u tom trenutku.
-

PRILOG IV.

Korelacijska tablica

Direktiva 2008/48/EZ	Ova Direktiva
Članak 1.	Članak 1.
Članak 2. stavak 1.	Članak 2. stavak 1.
–	
Članak 2. stavak 2. točke (a), (b) i (c)	Članak 2. stavak 2. točke (a), (b) i (c)
Članak 2. stavak 2. točka (d)	Članak 2. stavak 2. točka (g)
Članak 2. stavak 2. točke (e) i (f)	–
Članak 2. stavak 2. točke (g), (h), (i), (j), (k) i (l)	Članak 2. stavak 2. točke (d), (e), (f), (i), (j) i (k)
Članak 2. stavak 2.a	Članak 2. stavak 3.
Članak 2. stavak 3.	–
Članak 2. stavci 4., 5. i 6.	Članak 2. stavci 4., 6. i 7.
Članak 3. točke (a), (b) i (c)	Članak 3. točke 1., 2. i 3.
–	Članak 3. točka 4.
Članak 3. točke (d) i (e)	Članak 3. točke 18. i 19.
Članak 3. točka (f)	članak 3. točka 12.
Članak 3. točke (g), (h), (i), (j), (k), (l) i (m)	Članak 3. točke 5., 6., 7., 8., 9., 10. i 11.
Članak 3. točka (n)	Članak 3. točka 20.
–	Članak 3. točke 13., 14., 15., 16., 17., 18., 21. i 22.
–	Članak 5.
–	Članak 6.
–	Članak 7.
–	Članak 8.
Članak 4.	Članak 9.
–	Članak 10. stavci 1., 3., 5. i 6.
Članak 5. stavak 1.	Članak 10. stavak 7.
Članak 5. stavak 2.	Članak 10. stavak 8.
Članak 5. stavak 4.	Članak 10. stavak 9.
Članak 5. stavak 5.	Članak 12. stavak 1. točke (a), (b) i (c) i članak 12. stavak 2.
Članak 5. stavak 6.	Članak 11. stavci 1., 2. i 4.
Članak 6. stavci 1. i 3.	–
Članak 6. stavak 2.	Članak 11. stavak 6.
Članak 6. stavak 4.	–
Članak 6. stavak 5.	Članak 11. stavak 7.
Članak 6. stavak 6.	–
Članak 6. stavak 7.	–
Članak 7.	Članak 10. stavak 10. i članak 11. stavak 8.
–	Članak 13.

Članak 8.	Članak 18.
–	Članak 14.
–	Članak 15.
–	Članak 16.
–	Članak 17.
Članak 9.	Članak 19.
Članak 10. stavak 1.	Članak 20.
Članak 10. stavci 2., 3. i 4.	Članak 21.
Članak 10. stavak 5.	–
Članak 11.a	Članak 22.
Članak 11.	Članak 23.
Članak 12.	Članak 24.
Članak 13.	Članak 28.
Članak 14.	Članak 26.
Članak 15.	Članak 27.
Članak 16.	Članak 29.
Članak 17.	Članak 39.
Članak 18.	Članak 25.
Članak 19.	Članak 30.
–	Članak 31.
–	Članak 32.
–	Članak 33.
–	Članak 34.
Članak 16.a	Članak 35.
–	Članak 36.
Članak 20.	Članak 37.
Članak 21.	Članak 38.
–	Članak 41.
Članak 22.	Članci 42. i 43.
Članak 23.	Članak 44.
Članak 24.	Članak 40.
Članak 24.a	Članak 45.
Članak 26.	Članak 42. stavak 2.
Članak 27. stavak 1.	Članak 48.
Članak 27. stavak 2.	Članak 46.
Članak 28.	Članak 4.
Članak 29.	Članak 47.
Članak 30.	Članak 47.
Članak 31.	Članak 49.

Članak 32.	Članak 50.
Prilog I.	Prilog III.
Prilog II.	Prilog I.
Prilog III.	Prilog II.
–	Prilog IV.
